

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

Діяльність Президента України
в умовах російсько-української війни

2023

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

В.М.Удовик, директор Фонду Президентів України,
канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Відповідальний за випуск

М. Б. Кушнарєва, ст. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

М. М. Хилько, завідувач відділу, канд. філос. наук; Л. Г. Дем'яненко, ст. наук. співр., канд. філол. наук;
Л. І. Кукоба, наук. співр., канд. істор. наук; Є.В. Глушук, мол. наук. співр.; Л. О. Матвійчук, ст. наук. співр.,
канд. соц. ком; М. М. Степченко, мол. наук. співр.

Заснований у 2022 р.

Виходить щотижня

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

Матеріали ЗМІ подано в їхній редакції

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Випуск 30 (74)

(огляд матеріалів ЗМІ за 24 – 30 липня 2023 р.)

Офіційна діяльність Президента України	4
Офіційна діяльність дружини Президента України	26
Аналітичний коментар за матеріалами онлайн-ЗМІ	28
<i>Саміт НАТО у Вільнюсі: головні підсумки та результати для України</i>	28
Міжнародна підтримка України	33
<i>Політико-правова допомога</i>	33
<i>Військова допомога</i>	36
<i>Гуманітарна та фінансова допомога</i>	40
Плани врегулювання. Переговорний процес	43
Плани повоєнного відновлення України	47
Коментарі зарубіжних політиків	51
Реакція представників української громадськості	64
Реакція представників світової громадськості та бізнесу	70
Експертні оцінки	74
Додатки	80
<i>Додаток 1</i>	80
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №445/2023	80
<i>Додаток 2</i>	83
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №446/2023	83
<i>Додаток 3</i>	86
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №447/2023	86
<i>Додаток 4</i>	93
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №448/2023	93
<i>Додаток 5</i>	99
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №449/2023	99
<i>Додаток 6</i>	110
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №450/2023	110
<i>Додаток 7</i>	112
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №467/2023	112
<i>Додаток 8</i>	116
УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №468/2023	116

Офіційна діяльність Президента України

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Короткий звіт за цей день.

Провів Ставку – спеціальний формат. Найбільша увага – до фронтових питань.

Були доповіді Головкама, командувачів основних напрямків, керівника ГУР. Максимум уваги і тим напрямкам, де ми рухаємося вперед, і тим, де українські сили – в обороні. На всіх напрямках перше завдання – це максимальне знищення окупантів, їхньої техніки, запасів, складів, штабів. Росія повинна щодня втрачати – це справедливо. І я дякую всім нашим воїнам, які це забезпечують: усім нашим солдатам, матросам, старшинам, сержантам, офіцерам і генералам. Дуже важливо, що наші сили оборони й безпеки, уся наша держава працює єдиною командою заради оборони.

Звичайно, детально розбираємо на Ставці й усі питання щодо захисту від російського ракетного та дронного терору. Захист наших людей, наших міст, наших портів, чорноморського «зернового коридору». Готуємо міцні відповіді російським терористам на їхні напади.

Провів і кілька політичних нарад, зокрема щодо Євросоюзу, нашої інтеграції. Цьогоріч ми маємо вийти на початок переговорів щодо членства. Україна до цього повністю готова – ми виконуємо те, що необхідно з нашого боку. І робимо все можливе, щоб і готовність Євросоюзу була також повною. Саме цьогоріч.

Провів і велику нараду з урядовцями, з нашими міжнародниками щодо експорту української аграрної продукції через територію європейських країн. Є дуже важлива домовленість із Єврокомісією щодо 15 вересня – це крайня дата існування обмежень нашого зернового експорту, і ми віримо, що європейська сторона виконає зобов'язання щодо цієї дати, коли тимчасові обмеження припинять діяти. Абсолютно неприпустиме і відверто не європейське будь-яке продовження обмежень. Європа має інституційну спроможність діяти раціональніше, ніж закривати той чи інший кордон для того чи іншого товару. Ми дуже активно працюємо з усіма, щоб знайти таке рішення, яке відповідатиме духу нашої Європи.

(...). Нечасто – раз на місяць – я роблю спеціальну подяку, письмову подяку, тим воїнам, які найбільше відзначилися на передовій. Минулого тижня я передав таку письмову подяку нашій славетній 56-й окремій мотопіхотній Маріупольській бригаді. Усім її воїнам та комбригу. І сьогодні мені передали шеврон 56-ї бригади – він уже тут, у кабінеті, на дошці з іншими шевронами. І прапор, підписаний хлопцями. (...).

Про внесення змін до Указу Президента України від 18 травня 2022 року № 346/2022: Указ Президента України №443/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Володимир Зеленський обговорив із Ріші Сунаком посилення захисту Одеси й подальшу оборонну співпрацю ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів телефонну розмову з Прем'єр-міністром Великої Британії Ріші Сунаком.

Глава Української держави поінформував співрозмовника про щоденні удари Росії по Одесі, намагання зруйнувати історичний центр міста й портову інфраструктуру.

Володимир Зеленський заявив, що Україна потребує термінового посилення системи ППО для захисту історичної спадщини, яка охороняється ЮНЕСКО, а також продовження Чорноморської зернової ініціативи. (...).

Володимир Зеленський і Ріші Сунак обговорили подальшу оборонну співпрацю. Глава Української держави розповів про перебіг наступальних операцій сил оборони й передав інформацію щодо актуальних оборонних потреб України.

Співрозмовники відзначили ухвалення «Групою семи» на Вільнюському саміті НАТО Спільної декларації про підтримку України та приєднання до неї інших країн. Сторони скоординували майбутні кроки для її наповнення конкретними гарантіями безпеки для нашої країни на двосторонній основі.

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні був довгий і насичений подіями день.

Цей день почався рано. І вже звичною нашою роботою над отриманням зброї, нових пакетів оборонної підтримки, зокрема американської. І я вдячний за сьогоднішній пакет: артилерія, ракети для «Хаймарсів», «Петріотів», «Насамсів», дрони й багато всього іншого. Дякую, Америко!

Говорив із Прем'єр-міністром Великої Британії Ріші Сунаком. Як і завжди, цілком практична розмова, чітка. Першочергово – про захист наших південних районів, зокрема Одеси, нормального життя людей і роботи наших портів.

Ми обговорили з Ріші можливі кроки, можливу кількість батарей ППО. Сполучене Королівство може стати тим лідером, чия допомога системами ППО гарантуватиме реальну безпеку.

Світ знає, що з безпеки наших чорноморських портів починаються спокій і стабільність на світовому продовольчому ринку.

Зараз той час, коли важливо зібрати врожай рішучості, безпекової рішучості, щоб згодом нікому не довелося опинитися в ролі збирачів урожаю хаосу ані в країнах Африки, ані будь-де на інших континентах.

Продовольча безпека – це глобально важливий пріоритет і частина Української формули миру.

Провів сьогодні й підготовчу нараду – перед першим засіданням Ради Україна – НАТО, яке відбудеться вже завтра. Консультації щодо питання саме безпеки в Чорному морі – наших портів та нашого зернового експорту. Вже почали й підготовку – разом з Альянсом – підготовку плану взаємосумісності.

Друга нарада з урядовцями та представниками Верховної Ради України – щодо європейської інтеграції, необхідних кроків, саме тих рішень, які мають бути ухвалені, щоб дати старт переговорам про членство України у Євросоюзі.

Займаємось підготовкою переговорів фактично в щоденному режимі.

Сьогодні відбулася хоч і неопублічна, але все ж стратегічно важлива подія: урядовці представили результати першого року армії дронів. Вже не проекту, а реальної української армії дронів. Відбулася презентація різних видів українських дронів, які використовуються для оборони, а також зустріч із виробниками, проектувальниками, донорами. Журналісти й представники громадянського суспільства мали змогу побачити, який потенціал досягнутий за перший рік армії дронів та як армія буде збільшуватися. Абсолютно потрібні обороні всі дрони – від доволі простих «Мавіків» до морських дронів та ударних дронів, які здатні діяти на великій відстані. До речі, часто на Ставці ми обговорюємо цю тематику й часто – на підвищених тонах. Але результати є, і це можна побачити в новинах.

Хороші новини із застосуванням українських дронів будуть частіше. І це принципово.

Ще одне, принципове.

Мільйони українців, українок день за днем, добу за добою максимально зосереджені на одному. Не на собі, не на своїх якихось там бажаннях, а на захисті держави й життя.

Але, на жаль, деяким особам здається, що війна десь там, десь далеко від них.

Ніби купол Верховної Ради, чи стіни якихось там кабінетів, чи перелік якихось повноважень можуть закрити від реальності.

Ніхто не пробачить ані депутатам, ані суддям, ані «воєнкомам» чи будь-яким іншим посадовцям протиставлення себе державі. Комусь там острови та курорти під час війни, комусь там заробіток у «воєнкоматі», комусь там хабарі в судах. Для будь-яких державних посадовців – це зрада державних принципів, це зрада інтересів суспільства.

Я хочу всіх депутатів, чиновників та всіх інших на державних посадах попередити. Коли днями шукаєш зброю для держави, коли вся увага тому, щоб була артилерія, були ракети, були дрони, коли постійно бачиш, постійно

відчуваєш, яку моральну силу здобули для України наші воїни, наші люди, які роблять усе можливе й неможливе для перемоги та збереження свободи, тоді будь-яке внутрішнє зрадлицтво, будь-який «пляж» чи будь-яке особисте збагачення замість інтересів України викликають щонайменше лють.

Лють. Запам'ятайте це. Уявіть, скільки мільйонів сердець в Україні відчували таку ж лють.

Я хочу, щоб мене зараз почули всі депутати, усі посадовці. Ви повинні працювати. В Україні та заради інтересів українського народу. Я вдячний тим депутатам, які справді займаються інтересами держави. А ті, хто думає, як більше часу провести б за кордоном та шукають собі «вигідні» відрядження, щоб можна було їх поєднати з бізнесом, із друзями чи «пляжами», – вас таких не буде.

Не буде й тих, хто через якісь там свої вигоди не хоче ухвалювати рішення, які необхідні для нашої оборони чи для європейської інтеграції. Кожен закон, який потрібен, щоб посилити позиції наших воїнів, повинен бути ухвалений. Кожен закон, який потрібен, щоб Україна почала переговори із ЄС щодо вступу, повинен бути ухвалений. І я більше не хочу чути жодних відмовок. І ніхто не хоче. Україна вам більше часу не дає. Якщо ви працюєте заради України, ви потрібні Україні, якщо ні, то ні.

Ще одне.

Сьогодні представили мені деякі попередні результати перевірки інших «воєнкомів», окрім колишнього одеського. І невтішні результати. Звичайно, правоохоронці реалізують їх у законний спосіб, і суспільство все побачить.

Але хочу сказати всім таким «воєнкам» і будь-яким іншим чиновникам, які чомусь думають, що суспільство нібито просто почекає, нібито можна нахабнішати десь у тилу. Ми виграємо цю війну, яку почала Росія. І ми виграємо для України таке державне життя, яке буде гідним наших героїчних захисників, кожного й кожної, хто зараз усі свої сили віддає захисту. Негідним у такому житті місця немає.

І останнє.

Я підписав сьогодні два укази про нагородження наших воїнів. 649 захисників і захисниць України відзначені державними нагородами. З них 218, на жаль, посмертно. (...).

Про зміни у складі Ставки Верховного Головнокомандувача: Указ Президента України №444/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №445/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 1)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №446/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 2)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №447/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 3)

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні день, який варто завершити особливою подякою всім нашим воїнам ППО за кожну збиту російську ракету.

Зараз дані ще уточнюються, але, за попередніми доповідями, лише протягом сьогоднішнього ракетного нальоту вдалося збити понад 30 ракет – абсолютну більшість із тих, що були застосовані проти нас.

Є кілька влучань, є й падіння уламків ракет. Але дуже важливо, що зухвалість цієї атаки вдалося знищити. ППО – молодці!

Я дякую кожному й кожній, хто береже українське небо. І ми щодня працюємо для того, щоб у наших воїнів було більше й більше можливостей для захисту України, наших міст і людей. Сьогоднішній день не став винятком.

Сьогодні відбулось перше екстрене засідання Ради Україна – НАТО. Ми домовлялися про це засідання з Генсеком НАТО Єнсом Столтенбергом, буквально за кілька днів зібрали Раду. І Єнс, і всі держави-союзники відреагували оперативно та солідарно.

На рівні Альянсу чітко засуджені російські атаки проти нашої держави, проти наших портів. Обговорили, які конкретно дії можуть повернути спокій і передбачуваність Чорноморському регіону. Дякую всім за змістовну роботу сьогоднішньої Ради Україна – НАТО!

Сенат Італії ухвалив сьогодні рішення щодо визнання Голодомору геноцидом українського народу. І це дуже важливо. Важливо, що визнання світом історичної правди про Голодомор стає дедалі впевненішим – крок за кроком ми забезпечимо повне визнання цієї правди.

Провів кілька важливих нарад щодо підготовки міжнародних заходів у серпні, зокрема Кримської платформи.

Готуємо й перелік деокупаційних кроків для Криму. Комплексних: і безпекових, і економічних, і соціальних. Ми можемо доволі швидко реінтегрувати Крим у державну тканину України. Власне, уже зараз

окупантам варто подумати там, у Криму, що, поки Кримський міст ще хоч так-сяк працює, треба їм повертатися додому, у Росію.

Крим, як і вся Україна, буде вільним – вільним від усього російського зла, починаючи від російських ракет і закінчуючи кожним російським окупантом. Росія програє цю війну, і жодна ракета її не врятує.

Слава всім, хто захищає Україну! До речі, сьогодні були дуже непогані результати у наших хлопців на фронті. Молодці. Деталі згодом. (...).

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №448/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 4)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №449/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 5)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №450/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 6)

Про нагородження В. Залужного відзнакою «Іменна вогнепальна зброя»: Указ Президента України №453/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За визначні особисті заслуги в захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, зміцненні обороноздатності Української держави, зразкове виконання військового обов'язку, виявлені честь і доблесть постановляю:

Нагородити відзнакою «Іменна вогнепальна зброя» ЗАЛУЖНОГО Валерія Федоровича – Головнокомандувача Збройних Сил України, генерала. (...).

На Дніпропетровщині Глава держави привітав військових медиків, які рятують життя захисників України ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

У межах робочої поїздки у Дніпропетровську область Президент України Володимир Зеленський відвідав медичний заклад, де лікуються українські захисники.

Глава держави зустрівся з лікарями та привітав їх із Днем медичного працівника.

«Дякуємо за порятунок наших хлопців і дівчат. За те, що ви віддаєте весь свій час і сили для повернення здоров'я нашим бійцям. Дуже шануємо вас і пишаємося, що в нас є такі лікарі», – зазначив Президент.

Володимир Зеленський побажав медикам і всім українцям насамперед перемоги.

«Ви такі самі герої, як і військові. Бажаю здоров'я вам і вашим сім'ям», – додав Глава держави.

Він вручив медичним працівникам державні нагороди та відзнаки.

Зокрема, відзнаку Президента України «Хрест бойових заслуг» з рук Глави держави отримав генерал-майор медичної служби Андрій Верба, під керівництвом якого було врятовано життя сотень поранених українських військовослужбовців.

Андрій Верба особисто виконав понад 460 оперативних хірургічних втручань, пов'язаних із вогнепальними та проникними осколковими пораненнями та іншими хірургічними патологіями різного ступеня важкості.

У День медичного працівника Володимир Зеленський відвідав лікарні на Миколаївщині ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час робочої поїздки до Миколаївської області в День медичного працівника Президент України Володимир Зеленський відвідав медзаклади в Миколаєві та Очакові.

У хірургічному відділенні лікарні в обласному центрі Глава держави поспілкувався з дітьми, які лікуються після мінно-вибухових травм, яких вони зазнали під час обстрілів регіону російськими окупантами.

Володимир Зеленський поспілкувався з медичними працівниками та привітав їх із професійним святом.

Як зазначив Президент, держава має ще більше цінувати медиків і покращувати умови їхньої важливої роботи.

«Знаю, у яких безпекових умовах ви працюєте. Хочу подякувати вам за велику роботу, за те, що повертаєте до життя дітей, зокрема з інших регіонів, які є нашим майбутнім», – сказав він.

Володимир Зеленський також вручив державні нагороди військовим і цивільним. Зокрема, військові медики отримали від Президента ордени «За мужність» III ступеня та ордени Данила Галицького.

В Очакові Глава держави відвідав стабілізаційний медичний пункт, де отримують допомогу захисники України, поранені на передовій.

Президент ознайомився з медичною технікою та роботою лікарсько-сестринської бригади. Глава держави оглянув обладнання палат, стоматологічний кабінет, лабораторію та хірургічне відділення медпункту.

В Очакові Володимир Зеленський також вручив військовим медикам ордени «За мужність» III ступеня, орден Данила Галицького, медалі «За військову службу Україні» та «За врятоване життя».

В Одесі Глава держави відвідав реабілітаційні відділення, де захисники України проходять відновлювальне лікування ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час робочої поїздки на Одещину Президент України Володимир Зеленський ознайомився з роботою реабілітаційних відділень у медичних закладах, де захисники України проходять програми фізичної реабілітації та відновлення.

Зокрема, в одному з таких закладів Одеси створено сучасне відділення для військовослужбовців на 30 ліжок, що вже сьогодні дає змогу українським воїнам проходити відновлювальне лікування.

Володимир Зеленський поспілкувався із захисниками, які перебувають на реабілітації в закладі, побажав їм здоров'я та якнайшвидшого відновлення.

Інший медично-реабілітаційний центр був капітально відремонтований і переоснащений.

Президенту розповіли, що в цьому закладі проводиться комплексна медична реабілітація постраждалих від вибухів, обстрілів, бомбардувань військових і цивільних поранених, відновлення їхнього фізичного та психологічного стану.

Його фахівці постійно навчаються та переймають європейський досвід проведення комплексної медичної реабілітації у стаціонарних умовах.

Глава держави поспілкувався з медичними працівниками з різних куточків України та від імені всього українського народу привітав їх із професійним святом.

«Сьогодні ми в різних містах нашої країни вітаємо лікарів, військових і цивільних. Із різних частин нашої держави. Ми вдячні вам за допомогу, яку ви надаєте нашим військовим і цивільному населенню», – наголосив він.

Володимир Зеленський подякував медикам за їхню самовіддану працю, досвід і професіоналізм.

Президент також вручив державні нагороди військовим і цивільним медичним працівникам.

В Одесі Президент оглянув руйнування Спасо-Преображенського кафедрального собору, спричинені російським терористичним обстрілом ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час робочої поїздки на Одещину Президент України Володимир Зеленський оглянув руйнування Спасо-Преображенського кафедрального собору, завдані внаслідок нещодавнього масованого російського обстрілу цивільної інфраструктури та історичного центру Одеси.

Главі держави розповіли про масштаб руйнувань храму та його поточний стан.

Президента поінформували, що нині фахівці мають визначити можливості відновлення споруди.

Готовність долучитися до відбудови Спасо-Преображенського собору виявили іноземні партнери.

Це найбільший православний храм Одеси, закладений у 1795 році та освячений у 1808-му. У 1936 році його повністю зруйнували більшовики. Собор відбудували у 1999 – 2011 роках на місці зруйнованого попередника.

23 липня 2023 року через злочинну ракетну атаку Росії собор зазнав значних руйнувань. Повністю знищено вівтар і пошкоджено тримальну конструкцію будівлі.

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Завершуємо цей день роботою в Одесі.

Дніпровщина, Миколаїв та Очаків... Тепер – наша Одещина. Наші бойові медики, усі наші медичні працівники й працівниці, які рятують життя наших воїнів та цивільних, наших дорослих, наших діточок.

Мав честь привітати сьогодні українських лікарів і медичних сестричок, фронтових медиків із професійним святом. Нагородив найкращих. Але вдячний усім, кожному й кожній, хто залишається в наших містах і селах, у прифронтових районах, хто працює на передовій, на кому дійсно тримається життя України. Я дякую вам!

Уранці провів Ставку. Як і завжди, розглянули ключові питання нашої оборони, захисту нашого неба та наших міст. Доповіді щодо ситуації на фронті та перевіряємо «воєнкомів». Думаю, реакцію держави на зловживання «воєнкомів» ви бачите.

Миколаїв – багато питань, які треба розв'язати для людей, зокрема і в обласній лікарні. Міністр охорони здоров'я та очільник обласної адміністрації все почули.

Очаків – дякую нашим лікарям, які там працюють. Вони справжні герої!

Одеса – теж мав честь нагородити медичних працівників, подякував за роботу.

Важлива розмова відбулась і в присутності міністра охорони здоров'я з командувачем Медичних сил Збройних Сил України Тетяною Остащенко. Про те, що стосується питань, які гостро турбують наших бойових медиків, наших воїнів. Питань, від яких залежить порятунок життів. Очікую спільної роботи командувача зі спільнотою бойових медиків, із волонтерами та, з іншого боку, з урядовцями, щоб були знайдені необхідні рішення.

Заслухав доповідь щодо ліквідації наслідків російських ударів по Одесі, по області. Тут, у Свято-Преображенському храмі, який Росія намагалася знищити, відчувається, що наші люди, наш дух усе одно сильніші. Сильніші, ніж російський терор.

Шукаємо системи ППО, щоб захистити Одесу, увесь наш південь. І я дякую всім у світі, хто вже приєднався до цієї роботи з нами.

Ще одне. Київ. Сьогодні мінус один депутат Верховної Ради України. Справедливо.

Вважаю, що скажу зараз теж справедливо: кожен намір будь-якого посадовця кудись поїхати за кордон, будь-якого депутата варто перевіряти до секунди. Якщо хтось дуже хоче відпочити від роботи на державу, то держава від таких осіб теж відпочине.

Я дякую всім, хто б'ється заради України! Дякую за звільнення Старомайорського. Хлопці, іще раз вас вітаю!

І ще раз хочу привітати зі святом наших шановних медиків. Дуже пишаємося вами! (...).

Наша державність – це наша відповідь на потребу в безпеці та мирі для України – Президент з нагоди Дня Української Державності (Президент України Володимир Зеленський).

Президент України Володимир Зеленський узяв участь у заході з нагоди Дня Української Державності, що відбувся на Михайлівській площі в Києві.

«Сьогодні ми відзначаємо День Державності. Вже вдруге – в умовах повномасштабної війни. І всі ми прагнемо, щоб уже наступного року ми відзначили цей день так само у своїй вільній столиці, так само разом із нашими героями, але з перемогою. З перемогою, яка стане початком заслуженого та справедливого миру для всієї нашої землі, для всіх наших людей. Лише перемога над неволею дає справжню свободу, і сила перемоги визначає міцність і тривалість миру», – наголосив Президент під час виступу.

Вітаючи українців із Днем Української Державності та Днем хрещення Київської Русі – України, Володимир Зеленський зазначив, що понад тисячолітня історія нашої державності доводить, що Україні потрібно саме перемагати, адже немає віри, що Росія не захоче повернутися з агресією навіть після того, як російських окупантів буде вигнано з української землі.

«Саме наша державність – це наша відповідь на потребу в безпеці та мирі для України. Державність, яку важко захищати, але найважче повернути, якщо втратиш. Державність, яка ніколи не буває лише даністю, а завжди, щодня є результатом служіння та роботи заради України», – переконаний він.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять усіх українських героїв, які боролися із загарбниками й віддали свої життя за Україну.

Президент акцентував, що війна з російськими окупантами за свободу й незалежність України визначила національні пріоритети, першим із яких стала оборона.

«Наше бажання перемогти визначило, якою бути Україні надалі. Сильною. Вільною. Європейською. Чистою від внутрішнього розбрату. Державою, яка цінує свою внутрішню єдність. Державою не тих, хто вважає, що Україна має бути або їхньою, або ніяка Україна їм не потрібна, а державою всіх тих, хто бачить в іншому українцеві побратима, а в усій нашій країні, в усьому її різноманітті – своє серце, відкрите для інших наших людей, але готове захищатися від ворога. Захищатися, а не тікати. Битися, а

не відступати. Боротися за Україну, а не відкуповуватися якоюсь її частиною чи цінністю», – зазначив Володимир Зеленський.

Він наголосив, що перемога України в цій війні визначить національний шлях на покоління вперед і підтвердить ціннісні орієнтири, закладені тисячоліття тому.

«Це вибір єднання зі світом. Це вибір бути учасником світової історії, щоб мати право на власну національну історію», – сказав Володимир Зеленський.

За його словами, українська державність – велична, сповнена емоцій та історії. А лінія нашої державності тягнеться від князів Аскольда й Володимира Великого до наших воїнів у бойових бригадах і підрозділах на Сході й Півдні країни, які зараз б'ються заради України.

«І продовжуватиметься лінія нашої державності життям, силою та мріями дітей, онуків усіх тих мільйонів, які воюють і працюють заради свободи, а потім їхніх дітей і онуків та всіх нових поколінь українців і українок, котрі будуть гідними наших героїв, які захищають і захистять Україну зараз», – наголосив Глава держави.

Президент висловив переконання, що Україну та українців не здолати навіть попри втому, яку іноді видно в очах наших людей, але яка ніколи не заволодіє Україною. Ця втома лише прискорить наш рух до національної мети – до перемоги.

«Стоїть непохитно наша українська держава. Наш центр історії. Європейський центр православ'я, християнських цінностей, людських цінностей. Тут, на цих київських схилах, на нашій землі цінності завжди перемагають. Зло завжди програє. Завжди буде так. Ми обов'язково переможемо!» – резюмував Володимир Зеленський.

З нагоди Дня Української Державності Президент вручив військовослужбовцям нагороди.

Зокрема, найвищу нагороду – орден «Золота Зірка» – отримав пілот Повітряних сил Збройних Сил України підполковник Сергій Вербицький, якому присвоєно звання Героя України. З початку повномасштабного російського вторгнення Сергій Вербицький у складі екіпажу літака Су-24 здійснював бойові вильоти для завдання авіаційних ударів по скупченню броньованої техніки противника у Київській, Харківській, Херсонській, Донецькій областях. Його екіпаж продемонстрував високий професіоналізм і мужність. 22 березня минулого року літак Сергія Вербицького під час виконання бойового завдання у Харківській області попри протиракетний маневр був уражений противником. Пілоту вдалося катапультиватися й вижити.

«Золоту Зірку» Глава держави вручив також Герою України артилеристу ЗСУ лейтенанту Миколі Чобану, який з 24 лютого 2022 року бере участь у відбитті повномасштабної збройної агресії РФ. Артилерійська батарея під його командуванням неодноразово знищувала ворожі артилерійські батареї, танки, іншу техніку й придушувала дії піхотних

підрозділів противника. Під час ворожого обстрілу Микола Чобан зміг вивести у безпечний район свою артилерійську батарею без втрат особового складу та озброєння.

Володимир Зеленський нагородив відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг» молодшого сержанта Військово-Морських сил ЗСУ Євгенія Горохова, підполковника ЗСУ Вадима Корженка та льотчика Повітряних сил ЗСУ підполковника Максима Фединського.

Глава держави також вручив ордени Богдана Хмельницького II та III ступенів, ордени «За мужність» II та III ступенів. Нагороди з рук Президента отримали військовослужбовці ЗСУ, Державної прикордонної служби України, Служби безпеки, Національної гвардії та Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Крім того, 66-й окремій механізованій бригаді Сухопутних військ Збройних Сил України Володимир Зеленський присвоїв почесне найменування «імені князя Мстислава Хороброго».

Також Глава держави вручив почесну відзнаку «За мужність та відвагу» 19-й окремій ракетній бригаді «Свята Варвара» Сухопутних військ ЗСУ, 55-й окремій артилерійській бригаді «Запорізька Січ» Сухопутних військ ЗСУ, 1129-му зенітному ракетному Білоцерківському полку Сухопутних військ ЗСУ, 100-й окремій бригаді територіальної оборони Сил територіальної оборони ЗСУ, 112-й окремій бригаді територіальної оборони Сил територіальної оборони ЗСУ, 105-му прикордонному загону імені князя Володимира Великого Державної прикордонної служби України та 79-му прикордонному загону ДПСУ.

Володимир Зеленський вручив паспорти громадянина України 16 юним українцям, які досягли 14-річного віку. Серед них – діти українських захисників, які звільняють нашу країну від російських загарбників, діти героїв, які віддали свої життя, захищаючи державу, юнаки, які були змушені покинути свій дім через загрозу життю з боку російських окупантів.

Президент України провів зустріч із Прем'єр-міністром, міністром закордонних справ Катару ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із Прем'єр-міністром, міністром закордонних справ Катару шейхом Мухаммадом бін Абдулрахманом Аль Тані.

Вітаючи очільника уряду Катару в Києві, Глава Української держави відзначив важливість першого візиту катарського посадовця в Україну, а також подякував Катару за підтримку нашої держави та надану українському народу гуманітарну допомогу.

«Цінуємо цей візит і вважаємо його важливим проявом підтримки та солідарності Катару з нашою державою. Щиро вдячні за всю отриману від Катару допомогу», – сказав Володимир Зеленський.

Зі свого боку Мухаммад бін Абдулрахман Аль Тані переказав вітання від Еміра Катару й повідомив про намір цієї держави виділити 100 млн дол. США на підтримку гуманітарних потреб України.

Президент України поінформував співрозмовника про щоденні ракетні удари Росії по Одесі, намагання зруйнувати історичний центр міста, що перебуває під охороною ЮНЕСКО, та цивільну портову інфраструктуру. У цьому контексті сторони обговорили подальші кроки на шляху забезпечення глобальної продовольчої безпеки та продовження безпечного функціонування «зернового коридору».

Особливу увагу було приділено питанням реалізації Української формули миру та Плану відбудови України. Глава держави окремо наголосив на можливостях для катарських інвестиційних фондів і ділових кіл брати участь в імплементації конкретних програм розвитку та відновлення нашої країни.

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні був важливий і хороший день. Уранці з нагоди Дня Державності мав честь привітати й відзначити нагородами наших захисників і захисниць. «Золоті Зірки» Героям України, «Хрести бойових заслуг», ордени Богдана Хмельницького, ордени «За мужність»... Мав честь вручити й почесні відзнаки бойовим бригадам і прикордонним загонам. Щасливий, що в нас є такі воїни.

Вручив і паспорти громадянина України нашим юним хлопцям і дівчатам. Серед них – діти наших воїнів, діти загиблих наших героїв... Діти. Держава може й повинна відкрити для них абсолютно всі можливості жити гідно, цивілізовано, безпечно. Жити вільно! Для кожного нового покоління українців та українок. І дуже вірю в ці нові покоління, в наших дітей. І вдячний їм за віру в Україну.

Сьогодні відбулась і важлива міжнародна зустріч. Прем'єр-міністр Катару був у Києві – дуже плідні переговори. Найважливіше – Катар буде з нами в реалізації Формули миру, приєднується до спільних глобальних зусиль. Домовилися про співпрацю для повернення українських дітей, які були депортовані в Росію. Обговорили ситуацію навколо Чорноморської зернової ініціативи – дуже важливо, щоб на світовому продовольчому ринку не було жодних дефіцитів та спровокованих Росією криз. Це питання глобальної стабільності. Дякую Катару за відповідальну позицію.

І ще одне. Наші міжнародники готують доволі вагомі рішення для України, для наших воїнів. Робимо максимум зараз, робимо це непублічно – щоб результати наших воїнів, які побачать усі, теж могли стати максимальними.

Я дякую всім, хто допомагає посилювати Україну! Дякую кожному й кожній, хто зараз у бою!

Ще раз вітаю з Днем Української Державності та Днем хрещення Русі – України! (...).

Питання Національної премії України імені Тараса Шевченка: Указ Президента України №454/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про внесення змін до деяких указів Президента України: Указ Президента України №455/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про присвоєння почесного найменування 66 окремій механізованій бригаді Сухопутних військ Збройних Сил України: Указ Президента України №457/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою відновлення історичних традицій національного війська, зважаючи на зразкове виконання покладених завдань під час захисту територіальної цілісності та незалежності України, постановляю:

1. Присвоїти 66 окремій механізованій бригаді Сухопутних військ Збройних Сил України почесне найменування «імені князя Мстислава Хороброго» та надалі іменувати її – 66 окрема механізована бригада імені князя Мстислава Хороброго Сухопутних військ Збройних Сил України.

(...).

Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»: Указ Президента України №458/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 19 ракетну бригаду «Свята Варвара» Сухопутних військ Збройних Сил України. (...).

Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»: Указ Президента України №459/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 100 окрему бригаду територіальної оборони Сил територіальної оборони Збройних Сил України. (...).

**Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»:
Указ Президента України №460/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).**

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» 112 окрему бригаду територіальної оборони Сил територіальної оборони Збройних Сил України. (...).

**Про відзначення почесною відзнакою «За мужність та відвагу»:
Указ Президента України №461/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).**

З метою гідного вшанування мужності та героїзму, виявлених під час захисту державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, постановляю:

1. Відзначити почесною відзнакою «За мужність та відвагу» такі військові частини Сухопутних військ Збройних Сил України:

1129 зенітний ракетний Білоцерківський полк;

55 окрема артилерійська бригада «Запорізька Січ». (...).

Про внесення змін до Указу Президента України від 9 грудня 2015 року № 691/2015: Указ Президента України №464/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про внесення змін до Указу Президента України від 3 травня 2017 року № 126/2017: Указ Президента України №465/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу – за наведеним посиланням)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №467/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 7)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №468/2022 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 8)

Вітання Президента військовослужбовцям Сил спеціальних операцій Збройних Сил України ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

Шановні воїни-спецпризначенці!

Вітаю вас із професійним святом – Днем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

Завдяки потужній мотивації, патріотизму, високому рівню майстерності та найкращим якостям, притаманним українським воїнам, ви гідно відзначились під час проведення спеціальних операцій у ворожому тилу та на передньому краї боротьби з противником.

Ведення розвідки, засідки та диверсії на важливих військових об'єктах противника, опір загарбникам на захопленій території, інформаційна протидія та широкий спектр інших складних і прихованих завдань – усе це ваша щоденна бойова робота.

Стійкість і витривалість, хитрість і розважливість, раптовість і «хірургічна» точність – ось головні риси українського спецпризначенця.

Саме високий рівень підготовки, загартованість, незламність духу, сміливість та рішучість військовослужбовців Сил спеціальних операцій забезпечують успішне виконання ними складних та ризикованих завдань, дозволяють їм успішно протистояти російській агресії.

Від імені українського народу дякую вам за звитягу, мужність і самопожертву, які ви демонструєте у боях з російськими окупантами.

Вшановуючи українських воїнів Сил спеціальних операцій, схиляємо голови перед героями, які загинули в боротьбі за свободу і незалежність України. Ми завжди пам'ятатимемо їхній подвиг.

Впевнений, що військовослужбовці Сил спеціальних операцій Збройних Сил України й надалі надійно стоятимуть на захисті рідної землі. (...).

У День Сил спеціальних операцій Президент відвідав передові позиції ССО на Бахмутському напрямку та вручив державні нагороди ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

У День Сил спеціальних операцій Президент відвідав передові позиції ССО на Бахмутському напрямку та вручив державні нагороди

У День Сил спеціальних операцій Президент України Володимир Зеленський відвідав передові позиції ССО на Бахмутському напрямку на Донеччині.

Володимир Зеленський побував у командному пункті тактичних груп ССО у Часовому Яру. Глава держави заслухав доповідь командира про оперативну ситуацію в зоні відповідальності, виконання спеціальних завдань і потреби підрозділів у зброї, техніці та обладнанні.

Президент України поспілкувався з військовослужбовцями Сил спеціальних операцій ЗСУ, привітав їх зі святом та вручив державні нагороди.

Володимир Зеленський відзначив героїзм і високу професійність бійців ССО.

«Вітаю з Днем ССО. Важливий день для України, для ЗСУ. Дуже приємно вас привітати. Зрозуміло, що ситуація не проста, але ви – потужні люди. Бажаю вам міцності, здоров'я та перемоги. Напевно, народ України небагато чує про ССО, тому що ви завжди в найгарячіших точках. Але хочу сказати, що всі знають, які хлопці в ССО. Знають, що всі ви – дуже героїчні, від вас багато залежить, бо ви завжди на першій лінії фронту», – зазначив він.

Глава держави, зокрема, нагородив воїнів відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», орденами Богдана Хмельницького I ступеня та вручив цінні подарунки.

«Дякую вам за все. Дякую за службу, за те, що ви робите, за те, що захищаєте нас усіх. Бажаю здоров'я, повертайтеся з перемогою», – сказав Володимир Зеленський.

Глава держави на Донеччині взяв участь в урочистих заходах з нагоди Дня Сил спеціальних операцій ЗСУ ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час робочої поїздки на Донеччину Президент України Володимир Зеленський відвідав розташування підрозділу ССО Збройних Сил, де взяв участь в урочистих заходах з нагоди Дня Сил спеціальних операцій.

Глава держави привітав бійців і подякував їм за мужність та стійкість.

«Дуже важливо привітати особисто, тому я хотів бути тут, потиснути ваші міцні руки, подякувати за те, що вже не дали окупувати нашу державу, знищити Україну і все, що в нас є: нашу ідентичність, наше життя. Дякую за те, що й через 520 днів дуже складної повномасштабної війни за нашу свободу та життя всіх нас, наших дітей, сьогодні й майбутнє нашої держави ви залишаєтеся такими ж міцними», – сказав Володимир Зеленський, звертаючись до воїнів ССО.

Присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять героїв, які віддали свої життя за свободу й незалежність нашої держави.

Президент разом із військовим капеланом узяв участь у молитві за перемогу України.

Він також вручив державні нагороди. Зокрема, Володимир Зеленський передав орден «Золота Зірка» батьку капітана Олексія Хижняка, удостоєного звання Героя України посмертно. У вересні 2022 року група Олексія Хижняка захопила ворожий блокпост і зупинила колону противника, знищила техніку та особовий склад. Під час бою капітан зазнав смертельних поранень. Батько Олексія Хижняка керує одним із загонів спеціального призначення ССО.

Командувач Сил спеціальних операцій бригадний генерал Віктор Хоренко доповів Президентові про роботу воїнів ССО. За його словами, Сили спеціальних операцій залучені на всіх ділянках фронту та знищують ворога у найскладніших умовах.

Віктор Хоренко зазначив, що підрозділи ССО працюють цілодобово й часто – за межею можливостей.

«Така робота ССО: важка, але необхідна для перемоги», – сказав він.

Президенту також передали прапор Сил спеціальних операцій та шеврони.

На Донеччині Володимир Зеленський відвідав підрозділи інформаційно-психологічних операцій та Руху опору ССО ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час робочої поїздки в Донецьку область Президент України Володимир Зеленський відвідав підрозділи інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) та Руху опору Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

Командири тактичних груп ІПСО розповіли про свою діяльність із застосуванням передових інформаційних технологій, успішні інформаційно-психологічні кампанії та акції.

Главі держави продемонстрували можливості засобів для розвідки, перехоплень та спеціальних акустичних засобів для введення ворога в оману.

Начальник групи Руху опору поінформував Президента про роботу агентурних мереж на окупованих територіях, проведення спеціальних заходів щодо пошкодження логістики та виявлення скупчень живої сили й техніки противника.

Володимир Зеленський привітав військовослужбовців ССО з їхнім професійним святом і вручив державні нагороди.

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні – на Донеччині. Часів Яр, Краматорськ, Слов'янськ, Дружківка, Костянтинівка. З нашими воїнами, нашими героями.

Вітав і мав честь особисто привітати, потиснути руку й нагородити воїнів Сил спеціальних операцій з нагоди їхнього професійного дня. Вони завжди на найбільш гарячих ділянках фронту, на найбільш відповідальних, особливих завданнях. Так і зараз – Бахмутський напрямок, приїхав до них. Подякував хлопцям за силу й героїзм, за професійність, за надзвичайно професійний захист України.

Сили спеціальних операцій – це такий героїзм, про який неможливо розказати всі деталі. Лише через роки, згодом – така специфіка операцій. Хлопці завдають особливо відчутних ударів по російських терористах.

З того, про що можна зараз говорити, звичайно, – це участь у ключових бойових операціях. Бахмут зокрема. Авдіївка, Красногорівка, Мар'їнка. Соледар. Разом з усіма боронили Київ, і Гостомель, і Бучу, і Ірпінь, і Мощун, і Макарів. Острів Зміїний – це теж ССО разом з розвідкою, разом з «альфівцями» та ВМС. Кінбурнська коса. Херсон. Зараз – звільнення Старомайорського. Це теж результат, зокрема, ССО.

За час війни 17 воїнів Сил спеціальних операцій удостоєні звання Героя України. 13 із них, на жаль, посмертно. Загалом 2520 воїнів ССО відзначені державними нагородами. Дякую вам, воїни, за ваші результати для України, для всього нашого народу! Дякую за шеврон, це дуже почесно! І ще раз бажаю найголовнішого – перемоги! Перемоги над російським злом.

Дніпро. Вже під ранок завершилися роботи на місці вчорашнього ракетного удару. Дев'ять людей постраждали, серед них – двоє дітей, підлітки. Усім надано необхідну допомогу. За кожен такий удар, за весь російський терор ворог обов'язково відчує силу справедливості. Ми нічого й нікому з них не забудемо й не пробачимо.

Сьогодні – річниця Оленівки, одного з найбільш підлих і жорстоких злочинів Росії. Навмисне, прораховане вбивство полонених «азовців».

Хай кожна втрата Росії буде розплатою за її зло, і хай кожен окупант, кожен російський убивця, усі відповідальні за цей терор проти України та українців знають – поки ще живі, – що справедливість перемагає. Україна перемаже! (...).

В Івано-Франківську Президент відвідав реабілітаційний центр і нагородив українських захисників ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час робочої поїздки в Івано-Франківську область Президент України Володимир Зеленський відвідав медичний заклад, де перебувають на лікуванні поранені українські військовослужбовці.

Глава держави оглянув Центр фізичної та реабілітаційної медицини, який оснащено сучасним обладнанням для повноцінного відновлення здоров'я пацієнтів. Зокрема, у Центрі використано досвід іноземних фахівців.

Володимир Зеленський поспілкувався із захисниками, які перебувають на лікуванні, поцікавився станом їхнього здоров'я й побажав швидкого одужання. Президент вручив військовослужбовцям державні нагороди – ордени «За мужність» III ступеня.

«Хочу подякувати кожному з вас за ваш подвиг, за ваш героїзм. Дякую від усіх українців за захист нашої держави. Перемога точно буде! Бажаю вам перемоги й одужання!» – сказав Глава держави.

Захисники подарували Президентові шеврони.

Володимир Зеленський також поспілкувався з персоналом медичного закладу.

«Хочу подякувати за вашу велику роботу. Ви – лікарі, медсестри – усі фантастичні! Ми вам дуже вдячні!» – зазначив Глава держави.

Крім того, Президент ознайомився з проектом створення регіонального реабілітаційного центру для військовослужбовців. Для його реалізації заплановано залучати бюджетні кошти й допомогу міжнародних донорів. Медичний заклад спеціалізуватиметься на фізичній та ментальній реабілітації захисників.

Глава держави в Івано-Франківську провів засідання Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під головуванням Президента України Володимира Зеленського в місті Івано-Франківську відбулося засідання Конгресу місцевих та регіональних влад.

Як повідомив Глава держави, на порядку денному засідання були три теми: енергетика й захист енергетичної інфраструктури України від російських ударів; міжнародна політика, реалізація Української формули миру та підготовка до Глобального саміту миру, гарантії безпеки для нашої держави й початок переговорів про вступ у Європейський Союз; бюджетні видатки на державному та місцевому рівнях.

«Очевидно, що восени та взимку ворог спробує повторити терор проти української енергетики. Маємо в будь-якому разі бути готові до цього на державному, найвищому рівні, на рівні кожної громади, кожного міста, кожного нашого села, містечка», – зазначив Володимир Зеленський.

Щодо міжнародного порядку денного, то, за словами Президента, успіхи України в міжнародних відносинах дають додаткову мотивацію і нашим воїнам на фронті, і нашому народу загалом, адже вони бачать, якою буде країна в майбутньому. У цьому питанні багато залежить від вчасної відповідної роботи Верховної Ради.

«Буде правильно, якщо народні депутати України відчуватимуть, що в громадах від них очікують дуже позитивних зовнішньополітичних успіхів України. І це важливо робити зараз», – наголосив Глава держави.

Щодо бюджетних видатків Володимир Зеленський акцентував, що бюджет – це завжди дзеркало пріоритетів держави, області, кожної громади. І зараз перший пріоритет усюди в Україні – це оборона.

«Українські воїни та весь наш народ мають відчувати, що українські громади вважають оборону саме першим пріоритетом, як це я сьогодні зазначив. Всі ви бачите пріоритети й потреби бойових бригад, інших наших підрозділів, у яких служать воїни з ваших громад, із кожного міста й села України», – сказав Глава держави.

Другий пріоритет, за словами Президента, – це соціальна стійкість України, кожного міста й громади, захист нормального життя кожної людини.

У засіданні безпосередньо взяли участь 98 членів Конгресу, онлайн – іще понад 1500 учасників. Загалом – 93% від його складу.

Крім того, онлайн до засідання долучилися Президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн та інші іноземні гості.

Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Сьогодні працюємо у Франківську, на Прикарпатті. Мав честь відвідати наших воїнів, які проходять лікування після поранень. Подякував їм за захист держави, за силу.

І дякую вам за шеврони, хлопці!

Подякував нашим лікарям, медичним сестричкам – пишаємося нашими медиками, усіма, хто рятує життя.

Провели у Франківську засідання Конгресу місцевих та регіональних влад України. Наші громади, урядовці, представники сил оборони й безпеки. Партнери України, які співпрацюють із Конгресом. Була дуже змістовна розмова.

Перше – це енергетика, підготовка до зими.

Російська агресія зазнала банкрутства на полі бою. Сьогодні вже 522-й день, як триває так звана «спеціальна воєнна операція», яку російське керівництво розраховувало на тиждень-два. Україна стає міцнішою. Поступово війна повертається на територію Росії – до її символічних центрів і військових баз, і це неминучий, природний та абсолютно справедливий процес.

Але маємо бути свідомі того, що як і минулого року, так і цієї зими російські терористи ще можуть бити по нашій енергетиці, по критичних об'єктах. Сьогодні ми обговорили з громадами поточний стан підготовки всіх можливих сценаріїв.

Обговорили й питання термінової відбудови, зокрема й енергетики, різних систем забезпечення життя у громадах. Одеса, наші південні райони, Харків, регіони Заходу нашої держави, прикордонні північні області. Дуже важливо, щоб місцева влада по всій країні саме зараз – влітку й у вересні – була максимально активною в усьому, що треба зробити до холодних місяців року.

Бюджетні питання – обговорили. Із цільовими субвенціями з державного бюджету – обсяг, якого недостатньо, – урядовці з цим допоможуть. Багато інших питань громади здатні закрити власним коштом та роботою з позабюджетними ресурсами.

Люди бачать, хто займається бруківкою замість допомоги воїнам, хто витрачається на ботоферми замість дронів для фронту, хто вкладається в наближені фірми, а не в реконструкцію лікарень і реабілітацію воїнів. Пріоритет номер один – це оборона, захист держави й людей. Упевнений, всі на місцях це почули. Укриття й фортифікація, допомога бригадам, допомога родинам героїв, захист переселенців – на все це є ресурси в місцевій владі.

Дуже важлива, до речі, залученість церков тут, на Франківщині, до розв'язання соціальних питань. Допомога переселенцям, сім'ям воїнів, медичній сфері. Це робить українську соціальну тканину міцнішою.

Я дякую місцевій владі і на Прикарпатті, і в інших регіонах за підтримку роботи підприємств, зокрема релокованих. Кожне робоче місце, кожен український продукт, а особливо оборонний продукт, – це наближення нашої перемоги.

І ще кілька речей.

Представили громадам нашу роботу щодо Формули миру, гарантій безпеки для України на час до вступу в НАТО, переговорів з Альянсом та з Євросоюзом. Люди мають розуміти деталі нашої міжнародної політики, і є частина, у якій можуть допомогти.

Зокрема, із тим, щоб у народних депутатів України був відчутний стимул працювати заради необхідних Україні рішень. Мають бути ухвалені всі закони, які потрібні для відкриття переговорів із Євросоюзом. І якщо хтось не готовий у Верховній Раді України працювати позитивно – він чи вона мають розуміти, який це буде негатив для них у їхніх громадах. І вони повинні відчутти відповідне ставлення до себе: або вони за Україну, або їм буде складно в Україні.

І, звичайно, передова. Дякую всім за цей день на фронті – хороший день, потужний. Бахмутський напрямок, інші дуже гарячі та болісні напрямки на Донбасі: Авдіївка, Мар'їнка, і також, звісно, південні напрямки.

5-та штурмова бригада, 80-та окрема бригада ДШВ, 92-га окрема та 110-та окрема механізовані бригади, дуже, дуже сильні... Морпіхи 35-ї і 36-ї бригад, десантники славетної «Сімдесятдев'ятки», 47-ма окрема механізована бригада, артилеристи 55-ї окремої бригади. Молодці, воїни!

А особливо я відзначу сьогодні спецпідрозділ «Артан» та 9-й департамент ГУР – дякую вам! (...).

Офіційна діяльність дружини Президента України

Олена Зеленська у Вінниці: Безбар'єрною має стати вся країна (Президент України Володимир Зеленський).

Перша леді України Олена Зеленська відвідала Вінницю, де взяла участь у виїзному засіданні Ради безбар'єрності під головуванням Прем'єр-міністра Дениса Шмигала.

Дружина Президента розпочала поїздку з відвідання Меморіалу пам'яті загиблих від ракетного удару по центру міста 14 липня 2022 року. Тоді російська атака забрала життя 29 дітей і дорослих. Меморіал виконаний у вигляді голубів з іменами загиблих і оточений 29 сакурами.

Олена Зеленська також оглянула спортивний комплекс, де у 2021-му було відновлено 25-метровий басейн, що не працював п'ять років. Після ремонту він став інклюзивним: для людей з інвалідністю встановлені пандуси, ліфт і підйомач. Тепер тут проходять реабілітацію після поранень військові.

«Це ще один приклад, як вчасно втілена безбар'єрність рятує життя, покращує його якість і допомагає перемагати», – зауважила вона.

Перша леді України разом із Прем'єр-міністром України Шмигалем і міністром охорони здоров'я Віктором Ляшком відвідала відділення реабілітації Recovery одного з провідних медичних реабілітаційних центрів у Вінниці, відкрите на базі колишнього відділення бальнеології в межах добродійного проекту Віктора та Олени Пінчуків. У центрі відбулася презентація нового функціоналу, який дає змогу обліковувати інформацію про реабілітаційну допомогу в електронній системі охорони здоров'я (ЕСОЗ).

«Після російської атаки цей медичний заклад мав швидко змінитися, щоб допомагати пораненим. Мусила змінитися й державна система допомоги загалом, щоб реагувати на всі виклики. Кожен із нас знає, як важко покращуватися та зростати під час війни. Але для порятунку життів маємо продовжувати», – сказала Олена Зеленська.

Як розповів Денис Шмигаль, перехід до електронного документування в реабілітації – це новий підхід, зокрема, у ветеранській політиці, де послуги та довідки мають «ходити» за пацієнтом. Нині триває робота з упровадження такого підходу в усіх закладах, що приймають ветеранів.

Розробку електронного документування реабілітаційної допомоги здійснено в межах проекту «Реабілітація травм війни в Україні» за підтримки Швейцарії, Європейського Союзу та Nova Ukraine.

Перша леді також узяла участь у виїзному засіданні Ради безбар'єрності. До заходу долучилися: міністр соціальної політики України Оксана Жолнович, міністр у справах ветеранів Юлія Лапутіна, заступник міністра молоді та спорту Матвій Бідний, начальник Вінницької обласної

військової адміністрації (ОВА) Сергій Борзов, начальник Житомирської ОВА Віталій Бунечко, начальник Тернопільської ОВА Володимир Труш, Вінницький міський голова Сергій Моргунов, а також представники інших органів влади, громадського суспільства, міжнародних організацій.

«Доки триває війна, людей, які потребуватимуть протезування, на жаль, ставатиме більше. Це означає, що ваша робота набуває ще більшої важливості. Зараз ми точно знаємо: безбар'єрною має стати вся країна. Це має бути весь наш простір. Фізичний, коли зручність не закінчується разом з інфраструктурними змінами. І простір ментальний, коли можливості не обмежені ніде, ні в чому», – акцентувала Олена Зеленська на засіданні.

Міністерство у справах ветеранів презентувало проект «Розвиток спорту для ветеранів», який має на меті залучення до активного способу життя ветеранів і членів їхніх родин.

Центральна виборча комісія представила проект «Покращення доступності волевиявлення для людей з інвалідністю», який передбачає під час повоєнного відновлення створення умов для самостійного голосування виборців із порушеннями здоров'я.

Про свої проекти розповіли також начальники Вінницької, Тернопільської та Житомирської ОВА.

Дружина Президента закликала відповідально ставитися до використання коштів, чітко визначати пріоритети, діяти раціонально, адже це – запорука безпеки й відновлення України.

У Вінниці перша леді також побувала на презентації проектів переможців конкурсу грантів від Українського ветеранського фонду.

Фонд надає безповоротну фінансову підтримку на конкурсній основі для бізнесу ветеранів, членів сімей загиблих ветеранів війни та загиблих захисників і захисниць України.

Серед переможців найбільше приватних бізнесів зі сфер громадського харчування (ресторани, кав'ярні, пекарні), виготовлення товарів для оборонного-промислового комплексу (одяг, серветки для чищення зброї), фермерства (тваринництво, рослинництво, обробіток землі), пошиття одягу, а також відеовиробництва.

На один проект надається фінансування від 500 тис. до 3 млн грн.

Наступний конкурс грантів від Українського ветеранського фонду розпочнеться 28 липня поточного року.

«Із хвилюванням дивилася на авторів проектів – людей, які так багато пережили, багато втратили, але віднайшли сили планувати й будувати майбутнє. І головне – знайшли для цього підтримку. Впевнена: хоч би який бізнес вони започаткували, він буде надійним, незламним і людяним – таким, як вони самі», – сказала Олена Зеленська.

Аналітичний коментар за матеріалами онлайн-ЗМІ

Євгенія Глушук,
мол. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

САМІТ НАТО У ВІЛЬНЮСІ: ГОЛОВНІ ПІДСУМКИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Впродовж двох днів 11-12 липня у литовській столиці Вільнюс проходив 74-й саміт НАТО, в якому взяли участь лідери 31 країни-члена НАТО, а також додатково запрошені делегації, зокрема українська на чолі з Президентом Володимиром Зеленським.

Цього року, як і попереднього, саме Україна та її боротьба проти російського агресора — головна тема саміту НАТО. Його учасники визначали заходи підтримки України та посилення оборони країн Альянсу ([АрміяInform](#)).

Саміт НАТО у Вільнюсі називали історичним для України, але його результати спричиняють змішані почуття. Україну офіційно не запросили приєднатися до альянсу, проте спростили процедуру вступу, пообіцяли гарантії безпеки та багато військової підтримки, аж до навчання пілотів на F-16. То що це, перемога чи поразка?

Україна очікувала, що учасники альянсу відійдуть від розмитих формулювань і недвозначно заявлять, що Київ увійде до лав НАТО після завершення війни з росією, запропонують конкретний алгоритм, як і коли це станеться, а також прискорять формальний процес вступу країни до альянсу. Проте цього не сталося. Країни НАТО погодилися лише спростити процес вступу України, але поки що не запрошують країну до альянсу. Вони зазначили, що Київ отримає запрошення, коли «погодяться всі союзники та будуть виконані умови», йдеться у комюніке саміту.

НАТО відмовилося від плану дій щодо членства (ПДЧ) для України, і погодило «пакет розширеної політичної та практичної підтримки». Передбачено запуск Ради Україна – НАТО, який має стати платформою для консультацій у кризових ситуаціях, та довгострокову програму військової допомоги у розмірі 500 мільйонів доларів на рік, спрямовану на модернізацію армії України та переходу на стандарти НАТО.

Лідери країн НАТО заявляють, що створення Ради Україна – НАТО замість Комісії Україна – НАТО, яка існувала досі, — це підвищення рівня відносин і один із кроків до прийому України до альянсу в майбутньому ([Кореспондент](#)).

Зокрема генсек НАТО Єнс Столтенберг заявив, що зараз Україна ближча до НАТО, ніж будь-коли. «Союзники підтвердили ще раз, що Україна стане членом Альянсу та погодилися скасувати вимогу щодо ПДЧ. Це змінить шлях членства України в НАТО з двоетапного процесу на одноетапний. Ми надамо запрошення Україні приєднатися до НАТО, коли союзники погодяться, що умови будуть виконані. Це рішуче єдине послання членів Альянсу на вашому шляху до членства НАТО. Ми повинні переконатись, коли війна закінчиться, будуть створені надійні домовленості щодо безпеки України, щоб історія не повторилася», – наголосив Столтенберг ([Цензор.НЕТ](#)).

Утім, аналітик Інституту євроатлантичного співробітництва Володимир Горбач незадоволений результатами саміту. «Я розумію, що ми не могли розраховувати на повноцінне членство в НАТО. Але озвучити певні часові параметри прийому нас в НАТО Альянс міг би. А так ми залишилися на тому ж самому місці, де і були в 2008 році після Бухарестського саміту. Це дипломатична відмова Україні», – наголосив аналітик. Заміну умов для вступу України в НАТО (замість ПДЧ Київ повинен буде виконати адаптовану Річну національну програму) експерт називає «словесною еквілібристикою». «Це та ж сама процедура вступу, що і була, тільки з іншою назвою. Річна національна програма є складовою частиною ПДЧ. По суті, це нічого не змінює. Нам кажуть, що замість двох кроків буде один, але цей крок буде довжиною, як два», – констатує Горбач ([DW](#)).

Водночас, на думку міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби шлях до НАТО після саміту у Вільнюсі став коротшим, але не став швидшим. Міністр пояснив, що раніше у Бухаресті Україні запропонували шлях до членства в НАТО у два кроки: спочатку пройти ПДЧ (план дій щодо членства в НАТО — ред.) як багаторічну програму, потім отримати запрошення, а далі членство. «Зараз ПДЧ прибирають і кажуть, що ваш шлях до НАТО з двох кроків тепер складатиметься з одного кроку. Але коли цей крок буде зроблений, коли нам дадуть запрошення, – нам не сказали», — відзначив міністр ([Суспільне](#)).

Президент України Володимир Зеленський за підсумками першого дня саміту був відверто розчарований відсутністю жодних часових рамок для запрошення України в Альянс. Однак, після другого дня назвав результати саміту НАТО у Вільнюсі «хорошими». «Результати саміту НАТО гарні, але якби було запрошення, вони були б ідеальні... Поки ми не в НАТО ще, але це вже реальність. Це і є наш захист — така велика підтримка світу. Бо це і є віра в Україну, як в майбутнього повноправного члена, рівноправного, і як в гаранта безпеки, і як в переможця в цій війні за свободу і права людей», – зазначив Зеленський ([ФАКТИ](#)).

Другий день саміту НАТО був результативним для України в питанні майбутнього в Альянсі, посилення військової підтримки та безпекових гарантій. Протягом дня члени української делегації на чолі з Президентом провели низку важливих зустрічей на полях Вільнюса. Зокрема, Глава

держави поговорив тет-а-тет з американським, британським, французьким, німецьким і канадським колегами. Крім того, взяв участь в інавгураційному засіданні Ради Україна-НАТО, а це — про новий рівень координації відносин нашої країни з Північноатлантичним альянсом і зміцнення партнерства ([Укрінформ](#)).

Не менш важливим стало те, що під час Вільнюського саміту декілька країн-членів НАТО оголосили про нову військову допомогу Україні, яка дозволить перейти від обладнання та стандартів радянської доби до обладнання та стандартів НАТО та зробить ЗСУ оперативно сумісними.

Загалом Україна отримає від міжнародних партнерів військову допомогу на понад 1,5 млрд євро. Про це повідомив міністр оборони України Олексій Резніков.

Він зазначив, що ракети далекого радіусу дії SCALP, танки Leopard, додаткові системи ППО Patriot, навчання пілотів на винищувачах F-16 – це лише деякі речі, про які можна оголосити публічно.

Міністр розповів про таку підтримку:

- від Німеччини – новий пакет допомоги на 700 млн євро, який включає 25 танків Leopard 1A5, 40 бойових машин піхоти Marder 1A3, дві системи протиповітряної оборони Patriot, п'ять зенітно-ракетних комплексів Bergepanzer 2, 20 тисяч 155-мм артилерійських снарядів, 5 тисяч димових снарядів;

- від Австралії – 30 бронетранспортерів Bushmaster;

- від Норвегії – 1 тисяча мікродронів Black Hornet, пакет підтримки NASAMS (два додаткові центри управління вогнем, дві пускові установки та запчастини), а також збільшення бюджету військової допомоги Україні з 240 млн до 930 млн доларів. Крім того, є домовленості про посилення можливостей ППО та артилерії;

- від Великої Британії – понад 70 бойових машин, тисячі боєприпасів для танків, пакет військової допомоги на ремонт техніки на 64,7 млн доларів;

- від Франції – ракети SCALP та додаткове інженерне обладнання для розмінування;

- від Нідерландів – домовленість про початок навчання пілотів у серпні, внесок у посилення можливостей ППО та артилерії України;

- від Канади – 410 млн доларів в новому фінансуванні й проектах для підтримки України та посилення трансатлантичної безпеки; посилення ЗСУ бронетехнікою.

«Зустрічі у Вільнюсі були дуже продуктивними», – резюмував Резніков ([Дело.ua](#)).

Значним досягненням військової підтримки України також стало затвердження коаліції з 11 країн, в яку входять Данія, Нідерланди, Бельгія, Канада, Люксембург, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Швеція та Велика Британія, яка у вже серпні розпочне підготовку українських пілотів на F-16 ([Укрінформ](#)).

Політолог Володимир Фесенко вважає, що попри те, що не всі очікування Офісу Президента були реалізовані, результат саміту можна вважати виконаним, як «програма мінімум». «Програма максимум у вигляді запрошення та вступу до НАТО ще потребує свого виконання. Але будемо реалістами, це не було можливо і стане можливими лише після завершення війни. Темпи і форми нашого вступу до НАТО залежатимуть від того, як завершиться війна», – вважає він ([Факти](#)).

На думку виконавчої директорки YES Світлани Ковальчук, Україна отримала максимум з Вільнюського саміту. «Україна отримала максимум з того, що могла отримати. Україна отримала все більше підтримки, та зараз ми маємо працювати над двосторонніми угодами з державами для збільшення гарантій безпеки і для збільшення військової допомоги. Україна обговорювалась в усіх кулуарах натівських заходів у Вільнюсі й кожна країна говорила, що буде збільшувати підтримку України. Те, що вдалось побачити — це така велика єдність світу щодо України. Мені, здається, що українські дипломати неймовірно гарно попрацювали й зробили великий прорив», наголосила Ковальчук ([Громадське радіо](#)).

Крім того, за словами політолога Олега Саакяна, прийняті рішення щодо підтримки України на саміті у Вільнюсі вказують на те, що Україна буде в НАТО, попри відсутність формального запрошення приєднатися до військового блоку. «Одним зі значних результатів саміту у Вільнюсі стало скасування для України Плану щодо членства в НАТО. Скасування ПДЧ — це визнання того, що країна в більшості критеріїв відповідає стандартам НАТО, і залишаються лише окремі вимоги, які виставляються вже як другий етап перед вступом країни в НАТО», – говорить експерт ([Заборона](#)).

Секретар Ради національної безпеки і оборони Олексій Данілов впевнений, що наступний саміт НАТО, який відбуватиметься у 2024 році в США, буде переможним для України. «Я впевнений, що наступний саміт, що відбуватиметься в наступному році в США, буде максимально переможним», – сказав Данілов. Він наголосив, що українцям варто набратися терпіння, треба робити своє «домашнє завдання» для того, щоб всі без виключно сектори, які мають відношення до критеріїв членства НАТО, були виконані на відмінно ([Еспресо](#)).

Таким чином, на Вільнюському саміті НАТО Україна мала справу з усіма тонкощами та складнощами політики НАТО як країна, яка вже реально претендує на членство.

І хоча саміт у Вільнюсі не став повною перемогою, але однозначно не був і провалом для України. Як не прикро це зазначати, дива з членством в НАТО не сталося. Втім, треба було бути завзятим оптимістом, аби вірити, що НАТО консенсусом прямо зараз запросить до своїх лав країну, яка перебуває у стані війни.

Водночас Вільнюській саміт-2023 значно більш результативний, на відміну від Бухарестського саміту-2008. Цьогорічні рішення містять доволі позитивні формулювання щодо України. А складні дипломатичні баталії

навколо формулювань саміту щодо перспектив членства України в НАТО сприяли суттєвому підвищенню практичної військової і оборонної допомоги з боку партнерів, які в такий спосіб намагалися компенсувати брак амбітності в тексті. Ця допомога значно посилює боєздатність і потенціал української армії. А подальші успіхи ЗСУ у свою чергу зміцнять і позиції української дипломатії на шляху до членства в НАТО ([Дзеркало тижня](#)).

За будь-якого сценарію наші позиція та стратегія мають залишатися незмінними — членство України в НАТО є єдиною дієвою довгостроковою гарантією безпеки для нашої держави. Якщо двері в Альянс для України відчинені, то маємо нарешті у них зайти.

Міжнародна підтримка України

Політико-правова допомога

У Франції заарештували керівництво заводу чіпів за продаж секретних технологій в Росію ([УНІАН](#)).

Компанія Ommic випускає компоненти для мікросхем в передмісті Парижа.

У Франції силовики затримали французьких і китайських керівників компанії Ommic за передачу Китаю і Росії секретних технологій, що використовуються у військовій галузі.

Також були заарештовані акції Ommic, яка опинилася під контролем китайського бізнесмена. Про це повідомляє газета Le Parisien з посиланням на результати розслідування французької влади і рішення судів. Ommic – одна з небагатьох європейських компаній, що випускають напівпровідники. Вона навчилася робити надпотужні високопродуктивні чіпи, які застосовуються в обладнанні для 5g, супутниках, а також в радарях на танках і винищувачах, системах наведення ракет. Такі технології ретельно охороняються, а їх експорт контролюється.

За оцінками слідчих, Росія придбала напівпровідники подвійного призначення на загальну суму 11,8 млн євро. Складна схема передбачала їх поставку через Китай. Крім того, були прокладені маршрути через Литву, Індію та Туреччину. Чіпи і технологічна інформація потрапляли до Російської державної компанії, що виробляє озброєння, стверджують слідчі.

Африка погрожує Москві погіршенням відносин через зрив зернової угоди ([УНІАН](#)).

Країни Африки вимагають від Росії повернутися до «зернової угоди», і погрожують Кремлю погіршенням відносин.

Питання поставок зернових для африканських політиків, які приїхали на саміт до Петербурга, – одне з найважливіших.

Голова Африканського союзу Азалі Ассумані:

Це життєво важлива для нас проблема. Призупинення зернової угоди може мати певний вплив на нашу співпрацю. Наш континент в даний час відчуває серйозний вплив цін на продовольство. Тому ми звертаємося до всіх учасників процесу з великим проханням полегшити доставку як українського, так і російського зерна в наші країни.

На саміті Путін заявив про готовність Росії в найближчі 3–4 місяці «безоплатно» поставити по 25–50 тисяч тонн зерна шести країнам – Буркіна-Фасо, Зімбабве, Малі, Сомалі, Центральноафриканській Республіці (ЦАР), Еритреї. Видання The Moscow Times зазначає, всі ці країни, за винятком

Сомалі, не голосували в ООН за резолюції із засудженням російської агресії проти України.

Крім того, обіцяні обсяги складуть всього \$40–80 млн, або 0,5–1 % від сукупного російського експорту в країни Африки. Також це всього 0,3–0,6 % від сукупного російського експорту пшениці в 2022–2023 сільськогосподарському році. Таким чином, обіцяна Путіним допомога Африці дійсно виглядає як дрібна подачка.

Саміт «Росія – Африка» Кремль мав намір використати в пропагандистських цілях - показати, що агресія проти України не зробила з Росії країну-ізгоя. Однак на практиці все не так райдужно для Путіна. Зокрема, саміт проігнорували більшість африканських лідерів.

Крім того, африканці відразу виставили Путіну претензії через зрив зернової угоди, яка викликала зростання цін на продовольство. Також деякі країни Африки стурбовані конфліктом Кремля з «ПВК Вагнер», що грає важливу роль в підтримці найбільш одіозних африканських режимів.

Африка закликала Росію повернутися до «зернової угоди»: Путін відповів ([УНІАН](#)).

Африканські країни просять учасників колишньої «зернової угоди» щодо експорту зерна Чорним морем полегшити доставку як російського, так і українського зерна на континент.

Голова Африканського союзу президент Коморських островів Азалі Ассумані:

Українська криза серйозно впливає на ситуацію, тому розв'язання цієї кризи дозволить врятувати велику кількість людей, яка залежить від постачання продовольства. ... Ми звертаємося до всіх учасників процесу з великим проханням полегшити доставку як російського, так і українського зерна до наших країн. Ми готові співпрацювати з Росією у всіх галузях, щоб забезпечити мир та безпеку на континенті.

Путін, виступаючи на форумі, зазначив, що Росія більше не приєднається до укладеної за посередництва ООН «зернової угоди». Російський диктатор натомість пообіцяв надати Буркіна-Фасо, Зімбабве, Малі, Сомалі, Центральнафриканській Республіці та Еритреї зерно в обсязі 50 тисяч тонн у наступні кілька місяців.

Після удару РФ по Рені Румунія вирішила приєднатися до декларації G7 про підтримку України ([Головні новини України](#)).

Румунія вирішила приєднатися до декларації G7 щодо підтримки України.

Про відповідне рішення Бухареста стало відомо того ж дня, коли Росія завдала удару по порту Рені, що розташований за 300 метрів від кордону з членом НАТО в Румунії.

Про рішення Румунії приєднатися до декларації G7 про підтримку України, подану на полях саміту НАТО у Вільнюсі, розповіла глава МЗС

країни Лумініца Одобеску у телефонній розмові з держсекретарем США Ентоні Блінкеном.

Міністр закордонних справ Румунії та держсекретар США домовилися підтримувати тісну координацію на двосторонньому та євроатлантичному рівнях, а також з партнерами-однодумцями з метою подальшої надійної підтримки України у довгостроковій перспективі, зокрема щодо експорту сільськогосподарської продукції.

Одобеску представила заходи, які вже вжито Румунією, а також заходи, що розглядаються в короткостроковій та середньостроковій перспективі для підтримки транзитних потужностей для сільськогосподарської продукції з України.

Країни Перської затоки наполягають на продовженні зернової угоди ([Укрінформ](#)).

Країни Перської затоки виступають за якнайшвидше продовження зернової угоди, адже ініціатива є розв'язанням гуманітарних проблем і забезпеченням продовольчої безпеки для багатьох країн.

Про це заявив **генеральний секретар Ради співробітництва арабських держав Перської затоки Джасем Мухаммед аль-Будайві**.

На зустрічі з послом України в Саудівській Аравії Анатолієм Петренком аль-Будайві також зазначив, що всі учасники Ради підтримують мирні зусилля щодо врегулювання розв'язаної Росією війни.

Генеральний секретар також наголосив, що позиція Ради щодо війни в Україні ґрунтується на принципах міжнародного права і Статуту Організації Об'єднаних Націй, збереженні міжнародного порядку на основі поваги до суверенітету, територіальної цілісності та політичної незалежності держав тощо.

Ще одна країна Європи визнала Голодомор геноцидом українського народу ([УНІАН](#)).

Голосування відбулося в сенаті Італії.

Італія визнала Голодомор 1932–1933 років геноцидом українського народу. За відповідне рішення проголосував сенат Італії.

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба:

Цей важливий крок відновлює історичну справедливість, вшановує мільйони жертв і застерігає майбутні покоління від злочину геноциду.

У ЄС погодили нові санкції проти Білорусі ([УНІАН](#)).

Посли Європейського Союзу сьогодні погодили введення нових санкцій проти Білорусі за її причетність до російської війни в Україні. Про це повідомляє на сторінці у X (Twitter) Головування Іспанії в Раді ЄС.

«Сьогодні послы ЄС домовилися про введення обмежувальних заходів з огляду на ситуацію в Білорусі та причетність Білорусі до російської агресії

проти України. Ці заходи включають включення до списків фізичних та юридичних осіб», – йдеться у повідомленні.

Журналіст Радіо Свобода Рікард Йозвяк:

Санкції стосуються в основному авіації та товарів подвійного призначення. У введених санкціях немає «жодних відступів для білоруського калію».

Водночас він спрогнозував, що це питання знову постане восени.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг скликає Раду Україна-НАТО на запит Зеленського ([УНІАН](#)).

Росія робить судноплавство в Чорному морі небезпечним для будь-кого.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг погодився на запит української сторони скликати зустріч новоствореної Ради Україна-НАТО для «консультації щодо останніх подій».

Речниця Альянсу Оана Лунгеску:

Зустріч відбудеться у середу на рівні послів з метою «консультацій щодо останніх подій та обговорення транспортування українського збіжжя через Чорне море».

Раніше у Зеленського заявили, що Україна знищуватиме російські кораблі, якщо РФ зважиться атакувати цивільні судна в Чорному морі після виходу з так званої «угоди».

Військова допомога

Боєприпаси, техніка та медзасоби: Німеччина передала Україні черговий пакет допомоги ([Укрінформ](#)).

Німеччина передала Україні чергову партію допомоги, яка включає боєприпаси, техніку, медичні засоби.

Зокрема, вказано, що в Україну доставлено 10 гусеничних MPV Vandvagn 206 (BV206) (раніше було передано 8); 6 зенітних танків Gepard (загалом 46) і понад 15 тисяч боєприпасів до них, а також кілька тисяч 155-міліметрових снарядів.

Окрім того, вказано передачу 20 безпілотників-розвідників RQ-35 HEIDRUN і 13 дронів VECTOR (загалом поставлено 81).

Українські прикордонники отримали 5 автомобілів (загалом таких передано вже 168), а медики – 8 машин швидкої допомоги (на додачу до 36), 8 стоматологічних стерилізаторів тощо.

Інструктори країн ЄС уже підготували 24 тисячі українських військових ([Укрінформ](#)).

Члени підкомісії Європарламенту з питань безпеки й оборони (SEDE), які оцінили військову підготовку українців у тренувальних центрах

Німеччини і Польщі у межах місії з військової допомоги Україні заявили, що Європейський Союз допомагатиме Україні у військовому плані так довго, як це буде необхідно.

Заступник голови цієї підкомісії, євродепутат від Австрії Лукас Мандль заявив, що військові інструктори країн ЄС вже підготували 24 тисячі українських військових, а метою на сьогодні є підготовка 30 тисяч.

Євродепутат від Польщі Анна Фотига підкреслила, що члени підкомісії з питань безпеки й оборони задоволені результатами роботи європейської місії з навчання українців в Німеччині та Польщі.

«Ця місія дуже гнучка, вона відповідає потребам українських військових. Оцінка потреб українців береться до уваги при підготовці українських захисників, зокрема підтримці контрнаступу», - заявила Фотига.

Норвегія виділяє 22 мільйони євро на запчастини для Leopard 2 (УНІАН).

Норвегія виділяє 22 мільйони євро в Європейський фонд миру, з якого фінансується військова підтримка України.

«Відповідаючи на потреби України, Норвегія виділила цю суму спеціально на поставки боєприпасів і запасних частин для танків Leopard 2», - йдеться в повідомленні.

Відзначається, що це другий фінансовий внесок Норвегії до Європейського фонду миру, що збільшує її загальний внесок до 400 мільйонів норвезьких крон (приблизно 36,5 мільйона євро).

США виділили новий пакет військової допомоги Україні: в ньому ППО, бронетехніка і снаряди (УНІАН).

Пентагон оголосив про виділення нового пакету військової допомоги Україні загальною вартістю в 400 мільйонів доларів. Як зазначено в офіційному прес-релізі, допомога призначена для задоволення критично важливих потреб в області безпеки і оборони.

Даний пакет допомоги включає в себе різні боєприпаси, бронетехніку, протитанкову зброю та інше обладнання. Повний список виглядає наступним чином:

Додаткові боєприпаси для зенітно-ракетних комплексів Patriot і NASAMS.

Переносні зенітні комплекси «Стінгер».

Додаткові боєприпаси для високомобільних артилерійських реактивних систем HIMARS.

Артилерійські постріли калібру 155 мм і 105 мм.

Мінометні постріли калібру 120 мм і 60 мм.

32 бронетранспортери «Страйкер».

Протитанкові ракети TOW.

ПЗРК Javelin та інші протитанкові системи і ракети.

Безпілотні авіаційні комплекси «Хорнет».

Авіаційні ракети Hydra-70.

Тактичні аеронавігаційні комплекси.

Підривні боєприпаси для подолання перешкод.

Більше 28 мільйонів патронів до стрілецької зброї і гранати.

Прилади нічного бачення і тепловізори.

Запасні частини, навчальні боєприпаси та інше польове обладнання.

«Сполучені Штати будуть продовжувати працювати зі своїми союзниками і партнерами, щоб надати Україні можливості для задоволення її безпосередніх потреб на полі бою і довгострокових потреб у допомозі в галузі безпеки», – йдеться в заяві Пентагону.

Україна до кінця року отримає додаткові системи ППО Skynex від Німеччини ([УНІАН](#)).

Україна до кінця року отримає від Німеччини ще дві сучасні системи протиповітряної оборони малого радіусу дії Skynex. Про це повідомив виробник систем ППО концерн Rheinmetall на своєму сайті.

«У другій половині 2023 року Україна отримає дві новітні системи протиповітряної оборони Skynex, включно з боєприпасами повітряного підриву», - йдеться у повідомленні.

Іспанія відправила в Україну чотири танки Leopard та десять броневих автомобілів ([Укрінформ](#)).

Міністерство оборони Іспанії заявило про відправлення в Україну чергової партії гуманітарної та військової допомоги, зокрема чотирьох танків Leopard 2A4.

«Ще чотири танки Leopard 2A4, передані урядом Іспанії, вже вирушили з порту Сантандер до Польщі», - йдеться у повідомленні.

До партії допомоги входить також десять броневих автомобілів TOA M-113, десять вантажівок ВМС, багатоцільовий броньований автомобіль, три цивільні «швидкі» та броньований медичний автомобіль БМР, а також броньований цивільний автомобіль швидкої допомоги (для Прикордонної служби).

Раніше Іспанія передала Україні шість танків Leopard 2.

Бельгія допомогла у навчанні тисячі українських військових ([Укрінформ](#)).

Бельгія у межах тренувальних програм під егідою ЄС допомогла у підготовці тисячі українських військовослужбовців.

«Від початку війни в Україні, за повідомленням міністра оборони країни Людівін Дедондер, бельгійська армія провела тренування для 1000 українських військовослужбовців у межах програм військової допомоги ЄС. Бельгія бере участь у тренуванні українських військ як на території країни, так і за її межами. ...До цієї роботи залучені від 50 до 100 бельгійських військових», - йдеться у повідомленні.

Зазначається, що українські військовослужбовці за допомогою бельгійських колег набувають навичок з використання підводних дронів, морського розмінування, розмінування на суходолі тощо. Інші напрямки спеціалізації включають стрілецьку підготовку та навчання артилеристів.

Таким чином, українські військовослужбовці набувають досвіду використання зброї та техніки західного зразка, що надходить в Україну як військова допомога від країн ЄС.

Німеччина домовилася з Польщею про ремонт танків Leopard 2 для ВСУ ([УНІАН](#)).

У Німеччині підтвердили домовленість із Польщею щодо створення центру ремонту німецьких танків Leopard 2, які отримали пошкодження на фронті в Україні.

Речник Міноборони ФРН Мітко Мюллер:

Ми вітаємо той факт, що тепер також українські танки Leopard 2А4 можуть ремонтуватися в Польщі.

Також він зазначив, що в майбутньому за межами Німеччини зможуть ремонтувати й інші моделі танків танки Leopard - 2А5 і 2А6.

Rheinmetall працює над створенням ремонтного центру для танків Leopard в Україні ([Цензор.НЕТ](#)).

Німецький концерн Rheinmetall відкрив в Україні ремонтний центр для обслуговування танків Leopard наприкінці літа. Український персонал вже проходить навчання.

Директор концерну Армін Паппергер:

В даний час ми вже навчаємо цій роботі українців у Німеччині. Rheinmetall хоче розпочати роботу ремонтного центру після літньої перерви.

Ремонтний центр в Україні скоротить відстані, на які повинні транспортуватися танки, хоча це також створює проблеми з безпекою: в оточенні президента Росії Володимира Путіна раніше заявили, що Москва завдасть удару по будь-якому об'єкту, який створить Rheinmetall в Україні.

Британія спеціально для України розробила наземні платформи для ракет Brimstone ([Укрінформ](#)).

Велика Британія під час російської війни проти України розробила бронеавтомобіль Wolfram для запуску ракет Brimstone класу «повітря – земля».

Зазначається, що Wolfram було створено британськими військовими в перші дні путінського вторгнення в Україну у відповідь на термінове прохання Києва про допомогу для протистояння російській важкій бронетехніці.

Британські фахівці виготовили мобільну наземну платформу Wolfram, яку можна використовувати для ударів по ворогу з землі. Кілька десятків машин уже перебувають в Україні.

Нагадаємо: загалом з лютого 2022 року Велика Британія виділила на військову допомогу Україні понад 5,62 млрд доларів.

Гуманітарна та фінансова допомога

Катар виділяє \$100 мільйонів на подолання гуманітарної кризи в Україні ([Укрінформ](#)).

Катар виділяє 100 млн доларів на подолання гуманітарної кризи в Україні і 20 млн доларів для забезпечення африканських країн продовольством.

Прем'єр-міністр Катару Мохаммед бін Абдулрахман аль Тані:

Наш державний правитель готовий виділяти гроші і вже виділив 100 млн доларів для подолання кризи, яка відбувається. Передбачається, що гроші можуть витратитися на відбудову зруйнованої інфраструктури та для забезпечення питною водою людей у постраждалих регіонах.

Аль Тані додав, що Катар готовий надати всі необхідні засоби для того, щоб зменшити проблему гуманітарних прав в Україні або взагалі її усунути. За його словами, Катар збирається надати допомогу тим, хто був змушений залишити окуповані території.

Україна вже отримала від Канади понад \$3,5 мільярда фінансової допомоги ([Укрінформ](#)).

Від початку повномасштабного вторгнення Україна отримала від Канади понад \$3,5 млрд допомоги, зокрема цього року – \$1,75 млрд.

«Від початку повномасштабної війни Україна отримала від Канади понад 3,5 млрд доларів США бюджетної підтримки. Зокрема, в 2022 році понад 1,4 млрд доларів США було отримано через Адміністративний рахунок МВФ, враховуючи близько 367 млн доларів США, які уряд Канади залучив від випуску п'ятирічних “Облігацій суверенітету України”, та пільговий кредит у розмірі 393 млн доларів США», - йдеться в повідомленні Міністерства фінансів України.

Цього року Україна отримала 1,75 млрд доларів США пільгових коштів - також через механізм Адміністративного рахунку МВФ.

Україна отримала \$1,5 мільярда під гарантії Японії: на що підуть кошти ([УНІАН](#)).

До державного бюджету України надійшло 1,5 млрд доларів США пільгового фінансування, яке надається під гарантії уряду Японії через механізм Цільового фонду Світового банку.

Міністр фінансів України Сергій Марченко:

Залучене фінансування буде спрямоване на відновлення економіки та зміцнення соціального захисту населення. Вдячний за невинну підтримку

України Уряду Японії під час головування в G7, а також команді Світового банку.

Зазначається, що від початку повномасштабного вторгнення РФ Україна отримала понад 581 млн дол. пільгового фінансування від уряду Японії через Японське агентство міжнародного розвитку (JICA).

Цьогоріч очікується, що уряд Японії надасть ще 2 млрд дол. прямої бюджетної підтримки через Цільовий фонд Світового банку.

ВООЗ від початку війни доправила в Україну близько 3300 тонн медичних засобів ([Укрінформ](#)).

Представник ВООЗ в Україні доктор Ярно Хабіхт:

ВООЗ організувала низку конвоїв із допомогою у нещодавно звільнені та підконтрольні українському уряду постраждалі райони у вигляді медикаментів, засобів для надання невідкладної допомоги. Від 24 лютого 2022 року ВООЗ доправила в Україну близько 3300 метричних тонн медичних засобів.

Говорячи про наслідки підриву росіянами Каховської дамби, доктор Хабіхт зазначив, що ВООЗ надає підтримку органам влади та медичним працівникам у профілактиці захворювань, які передаються через воду, та працює над моніторингом можливих спалахів недуг.

«Наша команда надала Херсонській і сусіднім областям набори для боротьби з холерою... Інші медичні засоби доставлені до чотирьох лікарень, які надаватимуть допомогу близько 11 тис. пацієнтів... Наша команда також допомагає МОЗ і Центру медицини катастроф України координувати роботу понад 100 волонтерів-медиків у Херсонській і Миколаївській областях», - зазначив Хабіхт.

З початку року Україна отримала від міжнародних партнерів \$27 мільярдів ([Укрінформ](#)).

Голова Національного банку України Андрій Пишний:

З початку року Україна отримала майже 27 млрд дол. від міжнародних партнерів, що значно перевищило продаж валюти НБУ для балансування валютного ринку.

Він зазначив, що завдяки ритмічній зовнішній допомозі міжнародні резерви України на кінець червня сягнули 39 млрд дол. США. Завдяки зовнішній підтримці уряд мав змогу покривати значний дефіцит бюджету без звернення за емісійним фінансуванням.

Посольство США передало дві «швидкі» ЗСУ ([Укрінформ](#)).

Посольство США передало Командуванню Медичних сил Збройних сил України дві машини швидкої допомоги для військових госпіталів.

«Представники Посольства США в Києві передали військовослужбовцям Командування Медичних сил Збройних Сил України дві машини швидкої допомоги для військових госпіталів. Ці мобільні

медичні пункти були придбані Міжнародним інститутом ВІЛ/СНІДу та туберкульозу в рамках партнерства з Міністерством оборони США та програмою PEPFAR (Надзвичайною ініціативою Президента США з надання допомоги у боротьбі з ВІЛ/СНІД)», - йдеться у дописі.

Посольство відзначило, що зазначені військові госпіталі не лише надаватимуть невідкладну медичну допомогу пораненим бійцям, а й проводитимуть тестування та консультування щодо інфекційних захворювань.

ЄС направив Україні наступні 1,5 мільярди євро макрофінансової допомоги (УНІАН).

Європейський Союз надав Україні наступні 1,5 мільярди євро в межах макрофінансової допомоги на відновлення інфраструктури.

Ці кошти спрямовано в Україну після здійснених Росією атак, зокрема по об'єктах «зернової ініціативи».

Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн:

Я рішуче засуджую російські удари по українській інфраструктурі зберігання та експорту зерна. Поки Росія продовжує свою безжальну війну, ми продовжуємо підтримувати Україну. Сьогодні ми виплатили ще 1.5 млрд євро, щоб допомогти державі функціонувати та відновлювати інфраструктуру.

Вона додала, що далі буде більше.

Канада передала українським рятувальникам партію піротехнічних костюмів (Укрінформ).

В Україну прибули два десятки закуплених Канадою піротехнічних костюмів.

«Канада щойно передала Державній службі з надзвичайних ситуацій України ще 20 саперних костюмів... Ці костюми допоможуть рятувати життя у процесі знешкодження боєприпасів, що не розірвалися», - йдеться у дописі.

Зазначається, що це частина партії обладнання для розмінування на загальну суму 22,5 мільйона доларів США, яке Канада надає ДСНС.

Плани врегулювання. Переговорний процес

Саудівська Аравія проведе мирні переговори щодо України без участі Росії, – WSJ ([LB.ua](#)).

Україна і західні офіційні особи сподіваються, що результатом стане мирний саміт наприкінці року.

Саудівська Аравія на початку серпня збирається провести мирні переговори між західними країнами, Україною та ключовими країнами, що розвиваються, включаючи Індію та Бразилію.

Дипломати, які беруть участь в обговоренні, розповіли що переговори відбудуться 5 і 6 серпня в Джидді. Туди прибудуть високопоставлені чиновники з 30 країн.

Це відбувається на тлі зростаючої боротьби між Кремлем і західними прихильниками України за підтримку великих країн, що розвиваються, багато з яких займають нейтральну позицію щодо війни в Україні.

Україна і західні офіційні особи сподіваються, що результатом цих перемовин стане мирний саміт наприкінці року. Очікується, що на саміті буде підписано документ із загальними принципами розв'язання війни в Україні, які потім дадуть старт майбутнім мирним переговорам із Росією.

РФ не братиме участь у саміті цього року.

Хоче «знайти рішення»: голова Африканського союзу заявив, що Путін нібито готовий на переговори з Україною, – CNN ([Фокус](#)).

Глава Кремля Володимир Путін нібито готовий до переговорів з Україною. Про це заявив голова Африканського союзу (АС) і президент Союзу Коморських островів Азали Ассумані.

Російські ЗМІ повідомляли, що ввечері 28 липня Путін розпочав зустріч з африканськими лідерами в Санкт-Петербурзі.

За словами Ассумані, президент РФ нібито готовий вступити в діалог, щоб «знайти рішення» і покласти край війні. Однак тепер, за його словами, Африканський союз має «переконати Україну» піти на переговори.

Ассумані заявив, що країни Африки готові виступити в ролі посередника між воюючими державами.

Не звертайте уваги на скиглення. Подоляк висміяв заяви про бажання Путіна вести переговори ([RBC.UA](#)).

Радник голови Офісу президента України Михайло Подоляк:

Час визнати, що суб'єкт «Путін» не є сьогодні особою, чиї висловлювання мають значення, чи містять хоча б децицю правди, чи впливають на глобальні процеси та визначають перебіг подій.

Просто не звертайте уваги на скиглення Путіна, і тоді багато що буде оперативно вирішено.

Орбан знову закликав до переговорів і заявив, що «Захід боротиметься до останнього українського солдата» ([Слово і діло](#)).

Прем'єр-міністр Віктор Орбан:

Якщо голос миру недостатньо сильний, у громадській свідомості залишиться думка про те, що рішенням є війна. Ця ситуація може бути вирішена лише шляхом дипломатії та переговорів, і ми продовжуватимемо це робити. Це вже не українська війна, суверенітет України давно практично втрачено. Війна — дуже дорога річ, дуже тяжкий економічний тягар. Україна вичерпала для цього сили (...).

Захід зараз цього не робить. Надсилає гроші, зброю – звичайно, українці воюють. Захід боротиметься до останнього українського солдата.

«Є тільки капітуляція чи перемога»: Подоляк про переговори Зеленського з Росією ([ТСН](#)).

Радник голови ОП Михайло Подоляк:

Завдання росіян збудити в Україні важкі психологічні процеси. І водночас вплинути на наших партнерів, показавши, що в Росії є зброя і все одно вона масово вбиватиме українців. Тож нехай партнери з гуманістичних міркувань почнуть тиснути на Україну, щоб вона погодилась на програш у війні. Адже немає жодних «мирних планів» – є тільки капітуляція чи перемога. І будь-яка пропозиція якісь українські території залишити Росії означає, що ми програли війну. З президентом України Володимиром Зеленським Росія точно не домовиться, тому що це принципове питання для нього. Він свідомий того, якщо ми погоджуємося на повернення ситуації станом на 2014 рік, це означає кінець української державності. А він є її гарантом.

Як повинна закінчитись війна Росії проти України і чи будуть переговори: пояснення західних експертів ([ТСН](#)).

Аналітики вважають, що перемогою у війні буде відновлення територіальної цілісності України.

Автори звіту Chatham House “Як закінчити війну Росії проти України” вважають, що закінчення війни Росії проти України шляхом переговорів неможливе. Адже за таких умов агресор отримає переваги і зможе домогтися поступок від України та Заходу.

Про це західні експерти повідомили під час презентації в Українському домі у Вашингтоні, пише «Голос Америки».

На думку директора програми Росії і Євразії в Chatham House та одного з авторів нового звіту Джеймса Ніксі, війна повинна закінчитися повним виведенням російських військ з території України, без жодних «сірих зон». Він наголошує, що країни НАТО повинні подбати про безпеку торговельних

пляхів усіх сусідів РФ, незалежно від того, є вони членами Альянсу чи ні (...).

Інший експерт Chatham House Джон Лаф вважає, що поразкою Росії у війні буде повне відновлення територіальної цілісності України.

Також експерти вважають, що не всі війни закінчуються переговорами. Адже за таких умов Росія отримає переваги, які завадять Україні стати сучасною західною державою (...).

Експерти також вважають, що Україна повинна отримати реальні гарантії безпеки, а нейтралітет, як це було до 2014 року, цього не забезпечить

США ведуть неопублічні переговори із Кремлем щодо врегулювання війни в Україні – ЗМІ ([Гордон](#)).

Органи національної безпеки США ведуть переговори із Кремлем щодо питання врегулювання війни в Україні. Про це 27 липня виданню The Moscow Times сказав колишній американський чиновник, який безпосередньо брав участь у цих переговорах.

Раніше цього місяця телеканал NBC уперше повідомив про існування цих переговорів, під час яких колишні американські чиновники ведуть негласний обмін думками із Кремлем, а також зустрічаються з міністром закордонних справ РФ Сергієм Лавровим, намагаючись закласти основу для переговорів щодо припинення війни в Україні.

Ці таємні переговори, відомі як «дипломатія 1,5», дають змогу обом сторонам зрозуміти «червоні лінії» одне одного і пом'якшити ймовірні конфлікти, будучи найважливішою сполучною ланкою між офіційними урядовими переговорами («дипломатія 1») і неофіційними експертними діалогами («дипломатія 2»).

The Moscow Times удалося поговорити з одним із тих, хто безпосередньо брав участь у цих переговорах. Колишній американський чиновник заявив, що зустрічі між представниками США і Кремля відбуваються не рідше ніж двічі на місяць, часто в онлайн-форматі.

Під час описаних колишнім чиновником переговорів, коли мова зайшла про готовність Кремля викласти карти на стіл, він сказав, що «їм надали деякий доступ до роздумів Кремля, хоч і не такий великий, як хотілося б».

На його думку, головна проблема полягає в тому, що росіяни не можуть сформулювати, чого саме вони хочуть і що їм потрібно (...).

Чиновник додав, що на переговорах Штати «дали зрозуміти, що США готові конструктивно працювати з російськими інтересами у сфері національної безпеки» (...).

«Відкриті до врегулювання»: у Кремлі зробили цинічну заяву про переговори з Україною ([Obozrevatel](#)).

У Кремлі знову цинічно брешуть про нібито готовність до переговорів. Зокрема, було сказано, що Росія «відкрита до врегулювання» та діалогу щодо війни в Україні.

Таку заяву 28 липня зробив прессекретар російського президента Володимира Путіна Дмитро Песков, передають російські ЗМІ. Також Песков звинуватив Київ, який відкидає будь-які можливості діалогу в теперішній ситуації (...).

«Головне – не програти собі»: Данілов скептично оцінив можливість мирних переговорів на російських умовах ([Obozrevatel](#)).

Західним партнерам не вдасться схилити Україну до мирних переговорів із державою-агресором Росією на її умовах. Цього не дасть зробити надзвичайна воля українців до перемоги над ворогом.

Про це заявив **секретар Ради національної безпеки та оборони Олексій Данілов** в коментарі [ТСН](#). Він дуже скептично оцінив можливість переговорів з РФ до перемоги над окупантами (...).

Секретар РНБО також категорично спростував можливі «докори» Заходу за «повільний контрнаступ». Олексій Данілов наголосив, що Сили оборони здійснюють усе можливе наявними у них засобами.

При цьому він зауважив, що кількість отриманої від Заходу військової техніки не можна назвати достатньою (...).

Плани повоєнного відновлення України

На Чернігівщині монтують третій міст від французької гуманітарної місії ([Укрінформ](#)).

«Спорудження мосту має ключове значення для забезпечення стабільного руху вантажного транспорту. Крім того, новий міст забезпечить швидкість перевезень, економію часу та коштів. Після деокупації Чернігівщини проїхати пошкодженим мостом могли лише автівки вагою до 18 тонн. З Чернігова до північних громад вантажівкам можна було дістатись виключно об'їзними шляхами. Фури, що прямували з Мени на Чернігів, мали їхати в об'їзд через Городню та Сновськ – а це зайві 100 км», - йдеться в повідомленні Служби відновлення та розвитку інфраструктури в Чернігівській області.

Минулого року Центр з подолання криз та надання підтримки (CDCS), який є французьким державним оператором гуманітарної діяльності, передав Агентству відновлення 3 мости. Їх виготовила для України компанія Matière. Конструкції завдовжки 68, 34 і 23 метри спроектували спеціально під параметри зруйнованих під час бойових дій переправ у Чернігівській області. Монтаж двох мостів завершили у лютому 2023 року на дорозі Р-69 Київ – Вишгород – Десна – Чернігів.

Щоби змонтувати третій – найдовший міст – довелося тривалий час чекати, поки спаде рівень води у річці Снов після водопілля.

Зараз на об'єкті встановлюються модулі прогонової будови. Шар дорожнього покриття нанесено одразу на виробництві, і транспорт зможе відновити рух максимально швидко та забезпечити доставку життєво необхідних вантажів для Чернігова та громад області.

Відбудова Київщини: глава ОВА ініціює перевірку всіх тендерів і закупівель ([Укрінформ](#)).

Начальник Київської ОВА Руслан Кравченко:

Процес відбудови на Київщині неможливий без відкритості, публічності та підзвітності. Звернувся до правоохоронних органів Київщини – прокуратури, Нацполіції, СБУ, БЕБ та ДБР, із проханням провести повну об'єктивну перевірку всіх тендерів та закупівель з відбудови інфраструктури Київщини.

Він підкреслив, що має бути перевірена кожна громада, кожен замовник, кожен підрядник, які реалізовували і реалізують проекти відновлення та процес здійснення технічного нагляду.

До аналізу ситуації він також закликав долучитися Державну аудиторську службу, Держказначейство, Антимонопольний комітет, Рахункову палату, департамент регулювання держзакупівель Мінекономіки.

«Будуть виявлені факти зловживань – відповідатимуть усі причетні, незалежно від статусу та посад. Збитки, завдані державі, в разі встановлення таких фактів, теж доведеться відшкодувати. Як начальник Київської обласної військової адміністрації максимально сприятиму цьому», - наголосив Кравченко.

Окрім цього, він поінформував, що ініціював створення координаційної ради за участю іноземних фахівців, які здійснюватимуть нагляд за використанням коштів на відновлення та за якістю відбудови у всіх проєктах.

Кравченко повідомив, що уже запросив брати активну участь в цьому процесі ПРООН, які зараз контролюють відновлення 18 багатоквартирних будинків у рамках United24.

Також до співпраці ОВА пропонує долучатися всім громадським організаціям, що опікуються питаннями справедливого та ефективного відновлення.

Проект USAID допоможе з відновленням та розвитком інфраструктури України ([Укрінформ](#)).

Держагентство відновлення та розвитку інфраструктури і проєкт USAID «Економічна підтримка України» домовились про будівництві водогону до 4 українських областей на півдні країни та розбудові пріоритетних пунктів пропуску на кордоні з країнами ЄС та Молдовою.

Голова Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури Мустафа Найєм:

Стратегічне партнерство України та Проєкту USAID спрямоване на відновлення і розвиток інфраструктури України, збільшення експортного потенціалу та зміцнення економіки в цілому. Наше завдання допомоги країні нарощувати експортні можливості шляхом розвитку інфраструктури, в тому числі пунктів пропуску через державний кордон.

За його словами, партнери допоможуть провести експертизу проєкту будівництва нового водогону, який забезпечить мешканців Запорізької, Дніпропетровської, Херсонської та Миколаївської областей водою. Крім цього, вони допоможуть агентству з виготовленням тендерної документації на будівництво, реконструкцію чи капітальний ремонт пунктів пропуску.

Найєм додав, що Проєкт USAID також сприятиме та надаватиме підтримку агентству в залученні додаткового фінансування, в тому числі від міжнародних фінансових організацій, для реалізації інфраструктурних проєктів та розвитку спроможності управління проєктами.

На Миколаївщині відновили 17 із 20 мостів, які були зруйновані росіянами ([Укрінформ](#)).

Голова обласної військової адміністрації Віталій Кім:

Миколаївщина є лідером за темпами відновлення регіону після російських обстрілів. Зокрема, нам вже вдалося відновити 17 мостів із 20, які були зруйновані. І це своєрідний рекорд.

Також, за його словами, з початку війни було пошкоджено 850 кілометрів доріг або приблизно чверть від усіх наявних. Їх ремонт ще триває.

Загалом по області наразі відновлено 27,4% цивільних об'єктів, найбільше – у сфері житлово-комунального господарства, мостів та доріг (98% та 94% відповідно).

У Львові ЮНЕСКО допоможе відбудувати пошкоджені внаслідок ракетної атаки будинки ([Укрінформ](#)).

Львівська міська рада проводить переговори з ЮНЕСКО, яка допоможе відбудувати будинки – пам'ятки історичної спадщини, що зруйнувала 6 липня російська ракета.

Міський голова Львова Андрій Садовий повідомив, що стосовно ситуації із помешканнями, пошкодженими внаслідок ракетного обстрілу, то наразі 600 дерев'яних вікон для будинків, які є пам'ятками архітектури, вже замовлені. Вони виготовляються.

Власники помешкань, які не належать до історичної спадщини вже самостійно замінюють вікна, також їм допомагає американська фундація.

Жителі 4 найбільш зруйнованих будинків на вул. Стрийській отримують від міста компенсацію на оренду житла. Виплачуватимуть її доти, доки їхні будинки не відновлять.

Біля Бородянки побудували новий стометровий міст замість зруйнованого росіянами ([ЛІГА.Бізнес](#)).

У Київській області з 26 липня відкрили рух новим мостом через річку Здвиж біля Бородянки на трасі М-07 Київ – Ковель – Ягодин.

Старий міст через Здвиж, побудований до чемпіонату Європи з футболу 2012 року, зруйнували росіяни під час відступу з півночі України. У липні 2022 року там відкрили тимчасовий проїзд, а паралельно стартувало будівництво нового постійного мосту, який був би здатний забезпечити повноцінний рух усіх видів транспорту в бік Києва.

Голова Агентства відновлення Мустафа Найєм:

Новий міст, побудований під сучасні транспортні навантаження, протяжністю 102 метри має дві смуги руху та два службові проходи.

Для повноцінного завершення робіт необхідно переспрямувати транспорт на відбудовану споруду, щоб розібрати конструкції тимчасової переправи та технологічного мосту, завершити фарбування мосту, встановити огороження та опори освітлення на підходах до мосту. Ці роботи планують завершити за кілька тижнів.

Це вже третій капітально відбудований 2023 року міст на Київщині.

Миколаївщина отримала близько 2,5 мільярда на відновлення інфраструктури (Укрінформ).

Голова Миколаївської ОВА Віталій Кім:

Миколаївська область у 2023 році за рахунок коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії отримала фінансування у розмірі 626 млн 826 тис. грн на відновлення п'яти об'єктів соціальної інфраструктури (три лікарні та дві школи). Крім того, ще три школи та два дитячі садочки буде відновлено Агенцією з відновлення України. Для цього виділено 668 млн грн.

Також, за його словами, погоджено виділення коштів за рахунок Фонду на реконструкцію мереж водопостачання у Миколаєві. Йдеться про 1 мільярд 210 млн, з них на 2023 рік – близько 670 млн грн.

«Це великий проект, і ми його втілюватимемо щонайменше два роки – цей і наступний. Але це не буде впливати на водопостачання міста», - наголосив голова ОВА.

В Україні повністю відновили понад 300 об'єктів медзакладів, пошкоджених під час війни (Укрінформ).

Міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко:

Наразі понад 1500 об'єктів медичних закладів пошкоджено або зруйновано. Ми прагнемо не просто їх відновити, а відбудувати краще, ніж було... Понад 700 об'єктів медичних закладів вже частково або повністю відновлені.

Так, за даними МОЗ, за час повномасштабної війни пошкоджено 1 389 об'єктів медзакладів, ще 186 об'єктів зруйновано повністю. Найбільших втрат зазнала медична інфраструктура Харківщини, Донеччини, Миколаївщини, Київщини та Чернігівщини.

Попри постійні ворожі обстріли та бомбардування, в Україні вже вдалося відновити частину медичних закладів. Зокрема, станом на кінець липня 2023 року відновлено 343 об'єкти медзакладів, ще 414 об'єктів – частково.

Найбільше відновлених медзакладів – на Миколаївщині, Дніпропетровщині, Київщині, Харківщині та Чернігівщині.

Коментарі зарубіжних політиків

(Укрінформ)

Росія здійснила атаки по середмістю Одеси.

Речниця МЗС КНР Мао Нін на прохання прокоментувати атаки на історичний центр Одеси, зауважила, що Китай «не причетний до виникнення кризи в Україні і не є стороною цього конфлікту».

За її словами, позиція Китаю щодо «української кризи» залишається послідовною та чіткою і полягає в сприянні мирним переговорам, які в Пекіні вважають єдиним шляхом припинення війни.

«Ми сподіваємося, що всі сторони будуть відданими політичному врегулюванню кризи та деескалації ситуації», - сказала Мао.

(Укрінформ)

Міністр закордонних справ Литви Габріелюс Ландсбергис вважає, що після Вільнюського саміту НАТО президент РФ Володимир Путін відчув «смівливість до ескалації»: вийшов з Чорноморської зернової угоди, атакував Одесу, а тепер – ще й дунайський порт неподалік кордону України.

«Ми маємо зробити так, щоб нашу рішучість допомогти Україні здобути перемогу та стати членом НАТО зрозуміли краще. Час подвоїти наші зусилля», – написав Ландсбергис.

(Укрінформ)

Високий представник ЄС Жозеп Боррель засудив обстріли Росією портової інфраструктури України:

Подальше використання Росією продовольства як зброї та припинення дії Чорноморської зернової угоди впливає на глобальну продовольчу безпеку, ставлячи під загрозу мільйони людей.

(Укрінформ)

Речник Держдепу США Меттью Міллер:

Ракетні обстріли й удари безпілотників, які почалися минулого тижня після того, як РФ вийшла з Чорноморської зернової ініціативи, призвели до загибелі й поранень десятків мирних жителів, руйнування об'єктів зі списку спадщини ЮНЕСКО, в тому числі історичного Спасо-Преображенського собору (в Одесі – ред.), знищення портової інфраструктури й запасів зерна, що може вдарити по сотнях тисяч людей в усьому світі.

Він зазначив, що Росія також атакувала зернові склади на Дунаї, де проходить життєво важливий експортний маршрут після того, як Кремль фактично заблокував чорноморські порти.

«Ці зловмисні удари ще раз ілюструють готовність РФ використовувати продовольство як зброю у своїй незаконній війні проти України», - наголосив представник американського відомства.

Міллер указав, що Кремль таким чином «хоче позбавити економіку України основного джерела доходу» та нехтує потребами в продовольстві людей в усьому світі.

«Сполучені Штати, наші союзники й партнери зберігатимуть непохитну підтримку України, яка захищає себе та бореться за повернення своєї суверенної території. Ми продовжуватимемо підтримувати українців, які працюють над відновленням та відбудовою», - запевнив Міллер.

([Укрінформ](#))

Путін заявив, нібито литовсько-польсько-українська бригада, утворена військовими трьох держав, готується до окупації заходу України.

Міністр оборони Литви Арвідас Анушаускас:

Це повідомлення для внутрішньої аудиторії. Ми знаємо, що у командуванні бригади служать п'ятеро наших литовських офіцерів, тому що це лише штаб.

За його словами, твердження ніби п'ятеро осіб окупують якісь території, виглядає безглуздо. «Тому давайте розуміти – дезінформація є частиною інформаційної війни», - зазначив Анушаускас.

([Українська правда](#))

Україна прагне отримати літаки F-16.

Держсекретар США Ентоні Блінкен:

Справа не лише в самому обладнанні. Це ще й навчання. Це технічне обслуговування. Це вміння використовувати його у військових операціях. На все це потрібен час. Якби завтра було ухвалене рішення про передачу F-16, то пройшли б місяці і місяці до того, як вони були б реально застосовані.

За його словами, США працюють над передачею F-16 Україні, але цього недостатньо, оскільки потрібна ще програма навчань.

Блінкен додав, що «процес щодо F-16 просувається».

([Укрінформ](#))

Речник Державного департаменту США Метью Міллер:

Ми протидіятимемо будь-якій компанії та будь-якій особі, яка допомагатиме Російській Федерації отримувати вигоди від цієї війни або вдаватиметься до дій на користь уряду РФ у цій війні.

Він нагадав, що Сполучені Штати запровадили цілий перелік санкцій проти третіх осіб. За словами Міллера, ці зусилля продовжуватимуться й надалі.

Крім того, додав речник Держдепу, США разом із союзниками й партнерами шукатимуть способів посилити заходи проти обходу вже запроваджених обмежень.

([Укрінформ](#))

Лукашенко заявив, що російські бойовики ПВК «Вагнер», які базуються на території Білорусі, загрожують вторгненням у Польщу.

Речник Держдепартаменту США Метью Міллер:

Це ще один із багатьох безвідповідальних коментарів Лукашенка.

При цьому Міллер підкреслив, що «Сполучені Штати захищатимуть кожен дюйм території НАТО».

([Українська правда](#))

Росія атакувала портову інфраструктуру міста Рені біля румунсько-українського кордону.

Президент Румунії Клаус Йоганніс:

Я рішуче засуджую нещодавні російські атаки на цивільну інфраструктуру України на Дунаї, дуже близько до Румунії. Ця нещодавня ескалація створює серйозні ризики для безпеки в Чорному морі. Вона також впливає на подальший транзит українського зерна і, таким чином, на глобальну продовольчу безпеку.

([Укрінформ](#))

Безпілотники атакували центр Москви.

Речниця Білого дому Карін Жан-Пе'р:

Це війна, яку розпочала Росія. (...).

Росія бомбардувала порт в Одесі, вбивши й поранивши українських цивільних, зруйнувавши об'єкт історичної спадщини ЮНЕСКО... та знищивши десятки тисяч тонн зерна, яке призначалося для інших країн по всьому світу.

Вона також зазначила, що Сполучені Штати не підтримували ударів Сил оборони України по території РФ. І водночас нагадала, що Крим – це територія України.

([Укрінформ](#))

У Брюсселі розпочинає роботу Рада міністрів ЄС з питань сільського господарства й рибальства.

Міністр сільського господарства, рибальства й продовольства головної в ЄС Іспанії Луїс Планас Пучадес:

Ситуація є такою: ми маємо підтримати наших українських друзів у експорті їх зерна. Ми не можемо ховатися від нашої відповідальності, як Європейський Союз, як Західний світ, у підтримці України у її боротьбі за свободу та незалежність. Частиною цього є підтримка експорту зерна. Ми також маємо завдання, що пов'язані із (забезпеченням) країн Африки, Азії та Латинської Америки. Вони потребують цього зерна, за його ціною та якістю.

Він засудив Росію за свідоме блокування українського зернового експорту, цілеспрямоване знищення запасів насіння та портової інфраструктури під час варварських атак проти Одеси. За словами іспанського міністра, це свідчить про свідому спробу Росії перетворити голод на зброю, що піддає найбільш вразливі країни світу продовольчій небезпеці та ставить їх на межу гуманітарної катастрофи.

При цьому представник Іспанського головування в ЄС зауважив, що міністри мають намір уважно поставитися до позиції п'яти країн-членів, що межують з Україною (Польща, Болгарія, Румунія, Словаччина та Угорщина), зокрема, щодо ситуації на внутрішньому сільськогосподарському ринку цих країн, яка склалася внаслідок російської агресії проти України, вивчити дані щодо імпорту українського продовольства, вислухати пропозиції Європейської комісії у вирішенні цієї ситуації.

Він зауважив, що з початку російського вторгнення «коридорами солідарності» ЄС були транспортовані на зовнішні ринки близько 37 мільйонів тонн українського зерна, в той час як транспортними маршрутами через Чорне море – близько 32 мільйонів тонн. Збереження чорноморських шляхів експорту українського збіжжя є важливим, оскільки транспортування «коридорами солідарності» є набагато більш витратним, ніж перевезення морем з використанням спеціалізованих суден-зерновозів.

Планас Пучадес утримався від прямої відповіді на запитання журналістів, чи погодяться міністри з пропозицією Єврокомісії щодо скасування заборони на імпорт українського продовольства у п'ять згаданих країн ЄС з 15 вересня.

«Я не можу передбачати результат дискусії та політичні позиції. Єдина річ, що ми можемо сказати, – ми маємо бути чіткими у дотриманні єдності країн-членів, зокрема, тримати єдність ЄС у підтримці України – це дуже важливим. Ми розуміємо ці країни-члени, а також інших. Ми всі страждаємо від економічної ситуації, що спричинена війною в Україні, але найбільше – ті п'ять країн, що знаходяться на її кордонах», - сказав іспанський міністр.

(Укрінформ)

У Брюсселі розпочинає роботу Рада міністрів ЄС з питань сільського господарства й рибальства.

Міністр сільського господарства Литви Кястутіс Навіцкас:

Один із ключових напрямків обговорення сьогодні – це ситуація в Україні, після руйнування (Росією) Чорноморської зернової ініціативи. Ми хочемо обговорити, зокрема, більш інтенсивне використання інфраструктури ЄС та його портів. Литва зробила пропозицію щодо Балтійського шляху для полегшення транспортування та експорту українського зерна.

За його словами, цю ідею підтримує й українська сторона. Зокрема, як зазначив Навіцкас, міністр аграрної політики та продовольства України Микола Сольський надіслав лист виконавчому віцепрезиденту Єврокомісії Валдісу Домбровскісу, в якому запропонував розглянути можливість перенесення процедур митного та прикордонного оформлення вантажів з українським продовольством, а також відповідних фітосанітарних заходів, з фізичних кордонів України до портів ЄС.

«У нашому випадку це буде порт Клайпеда або латвійський порт в Лієпаї. По-друге, є пропозиція розробити систему субсидій для європейських перевізників, зокрема, для залізниці, щоб підтримати експорт українського

зерна до інших європейських портів», - сказав міністр сільського господарства Литви.

Він зауважив, що під час двосторонньої зустрічі обговорив такі пропозиції із польським колегою, зокрема, план дій із забезпечення контрольованого транзиту українського продовольства до балтійських портів, яка гарантуватиме, що це зерно не залишатиметься на внутрішньому ринку Польщі. Враховуючи сучасну систему електронного обліку та контролю, з технологічної точки зору, за словами литовського урядовця, це нескладно зробити, включаючи систему відстеження переміщення таких вантажів та обміну інформацією.

«Ми сподіваємось також на солідарність польського уряду... Процедури на кордонах забирають час та є складними. Було б більш ефективним перенести всі митні та прикордонні процедури у європейські порти, які мають більше пунктів (пропуску), більше спроможностей для швидкого опрацювання таких вантажів. Якщо буде досягнуто домовленість, зокрема, з Польщею, така система може бути запроваджена протягом кількох годин», - сказав Навіцкас.

Він зауважив, що Росія, руйнуючи зернову угоду, намагається досягти відразу декілька цілей, і ЄС має зберігати єдність та солідарність, щоб відвернути можливі наслідки таких дій.

«По-перше, Путін використовує продовольство як зброю. Друге, вони (росіяни) також борються за африканський ринок. Україна і Росія, економічно, є суперниками, оскільки Росія також є великим експортером продовольства в Африку. Після зупинки "чорноморського коридору" ціни на зерно зросли, хай і не так драматично, як минулого року. Ще одна мета Путіна – зруйнувати єдність європейських країн. Саме тому ми маємо знайти спільні рішення на рівні країн-членів, разом із «прифронтовими» державами. У цьому «експорт» є ключовим словом», - зауважив литовський урядовець.

[\(Укрінформ\)](#)

Європейський центральний банк посилив тиск на банки, які продовжують вести бізнес у Росії.

Міністр фінансів Австрії Магнус Бруннер:

Ми повинні уникати надсилання політичних сигналів, які послаблюють позиції наших кредитних установ, не тільки в економічному сенсі, але і в їх взаємодії з російською владою.

За його словами, російські дочірні компанії європейських банків «значно скоротили свою ділову активність, а бізнес, що залишився, ведеться в суворій відповідності з накладеними санкціями».

Крім того, Бруннер вказав на те, що робота банків у Росії дозволяє функціонувати імпорту російського зерна: «Без можливості платити за такі ресурси як зерно, яке ЄС звільнив від санкцій з поважних причин, такий імпорт припинився б».

Хоча австрійський міністр і погоджується з тим, що бізнес в Росії має бути максимально скорочений, він вважає, що інституційний тиск не допомагає працюючим в РФ банкам у розробці стратегії виходу з ринку, а лише збільшує ринкові ризики. За його словами, російські покупці вже користуються цим тиском, щоб знизити ціни на вихід. «Необхідно чітко заявити, що будь-який перехід активів від європейських акціонерів до російських покупців не може бути в інтересах Європи», - написав міністр фінансів Австрії.

[\(Українська правда\)](#)

У західних ЗМІ поширюються думки про «повільність» українського контрнаступу.

Посол Естонії в НАТО Юрі Луйк:

Зрештою, у росіян там три потужні оборонні лінії, величезні мінні поля, укріплені бункери. Можна тільки уявити, як важко українським бійцям прориватися через них.

І взагалі, коли переходять у наступ, найскладніше – подолати оборонний вал, це найважче і вимагає багато жертв.

За його словами, щодо контрнаступу не повинно бути завищених очікувань і не можна нав'язувати українцям темп, не підкріплений логікою воєнного часу.

Луйк зазначив, що Україна все ще має у своєму розпорядженні значні резерви, які поки що не задіяні в боях.

[\(Укрінформ\)](#)

Міністр закордонних справ Великої Британії Джеймс Клеверлі:

Велика Британія вважає, що Росія може посилити свою кампанію зі знищення експорту продовольства з України, націлившись на цивільні кораблі в Чорному морі.

Очільник зовнішньополітичного відомства додав, що питання про таку «недобросовісну поведінку» РФ буде винесено на обговорення у Раді Безпеки ООН.

«Росія має припинити тримати у заручниках глобальні поставки продовольства і повернутися до (зернової – ред.) угоди», – підкреслив Клеверлі.

[\(Укрінформ\)](#)

Росія стверджує, нібито Оленівську в'язницю у ніч на 29 липня 2022 року обстріляли з ракетних систем HIMARS.

Верховний комісар ООН з прав людини Волкер Тюрк:

Військовополонені, які були поранені або загинули в Оленівці, та члени їхніх родин заслуговують на те, щоб знати правду, а винні у порушенні міжнародного права мають бути притягнуті до відповідальності. Для всіх, до

кого має стосунок ця трагедія, ми повинні докласти всіх зусиль, аби справедливість взяла гору.

За його словами, Російська Федерація не надала задовільних запевнень щодо безпечного доступу представників ООН до місця трагедії. Водночас Управління з прав людини змогло провести інтерв'ю з жертвами підриву в'язниці та зробити детальний аналіз наявної інформації, додав він.

«Хоча точні обставини інциденту в ніч з 28 на 29 липня 2022 року залишаються нез'ясованими, наявна інформація та наш аналіз дають змогу дійти висновку, що він не був спричинений ракетою HIMARS», – пояснив Тюрк, зазначивши, що на основі наявної інформації неможливо встановити конкретне джерело вибуху.

Він наголосив, що військовополонені перебувають під захистом міжнародного гуманітарного права, і загибель чи серйозні поранення їх мають супроводжуватися офіційним і ретельним розслідуванням з боку держави, яка тримає їх у полоні.

«Будь-яка підозра на злочинну поведінку має бути негайно, ретельно, незалежно, неупереджено і прозоро розслідувана, а винні притягнуті до відповідальності», – зазначив Тюрк.

([ЛІГА.Новини](#))

У Міністерстві закордонних справ Росії почали скаржитися на «русофобію» у Чехії. Прага відповіла, нагадавши про повномасштабну агресію окупантів проти України.

МЗС Чехії відреагувало на випадки країни-окупанта, вказавши, що саме РФ веде агресивну війну проти сусідньої країни.

«Хронічні проблеми Чехії: ми не викрадаємо дітей, не бомбимо лікарні та не окупуємо сусідів. Їдьте з України», — заявили чехи.

([Укрінформ](#))

Комітет з міжнародних справ Палати громад британського парламенту розкритикував уряд за недооцінку загрози з боку російської ПВК «Вагнер».

Голова комітету з міжнародних справ Палати громад британського парламенту Алісія Кернс:

Зараз, коли мережа (угруповання Вагнера - ред.) є найбільш вразливою, треба діяти.

За її словами, британський уряд не розуміє, який вплив має ПВК «Вагнер» за межами Європи, зокрема в Африці.

«За десять років існування ПВК “Вагнер” уряд Великої Британії не напрацював узгодженої стратегії, а зусилля, спрямовані на реальну боротьбу з “Вагнером”, відсутні», – заявила Кернс.

Вона додала, що це дозволило групі Вагнера «поширити свої щупальця вглиб Африки» та експлуатувати країни, які стали вразливими через збройні конфлікти або нестабільність.

([Укрінформ](#))

Керівник проєктів з Росії та країн-партнерів Східної Європи Управління громадської дипломатії штаб-квартири НАТО Беата Патасова:

НАТО все частіше стає мішенню дезінформації з боку Росії та Китаю. Після того, як Росія розпочала повномасштабну війну проти України, російські офіційні особи почали обвинувачувати альянс у низці загроз та агресивних діях.

За словами Патасової, найбільший міф, який поширюється РФ з початку існування НАТО, нібито альянс — «агресивний блок, який несе загрозу для Росії».

«Насправді НАТО - оборонний альянс, наша мета - захищати союзників. Ми не прагнемо до конфронтації з Росією чи з кимось іншим. Не НАТО вторглося в Україну, в Грузію, це зробила Росія. Ми не можемо ігнорувати, що Росія порушує міжнародні правила, підриває стабільність та безпеку. Тому НАТО більше не може вважати РФ своїм партнером. Наразі Росія є прямою загрозою безпеки союзникам, миру і стабільності у всьому регіоні та світі», - зазначила вона.

Наступний міф, за її словами, що «РФ воює проти НАТО в Україні».

«Цей наратив використовується, щоб пояснити російському населенню, чому Росія вже понад 1,5 року воює в Україні попри те, що вони обіцяли "захопити всю країну за кілька тижнів". Насправді НАТО допомагає координувати запити України про допомогу і підтримувати союзників у доставці допомоги», - сказала вона.

Наступний міф — нібито обіцянка НАТО не розширюватися після завершення Холодної війни.

«Такої обіцянки ніколи не було, рішення про членство в НАТО ухвалюється на основі консенсусу всіх союзників», - наголосила Патасова.

[\(Укрінформ\)](#)

РФ стверджує, нібито в Україні переслідується православ'я.

Заступник постпреда Великої Британії при ООН Джеймс Каріукі:

Глава Російської православної церкви Патріарх Кирил висловив відкрити підтримку незаконному путінському вторгненню, яке принесло стільки страждань Україні.

За його словами, ці страждання включають і недавнє руйнування Спасо-Преображенського кафедрального собору в Одесі.

«І подумати тільки: Росії вистачає нахабства читати нам лекції про свободу віросповідання!» – додав він».

Якби Росія серйозно ставилася до забезпечення свободи релігії або переконань в Україні, то «замість того, щоб використовувати надумані засідання Ради Безпеки для поширення дезінформації, яку ми почули сьогодні і яка, боюся, ще не закінчилася, вона мала б припинити цю безглузду війну й вивести свої війська», додав дипломат.

[\(Укрінформ\)](#)

Заступник генерального секретаря НАТО Мірча Джоане:

Росія продовжує демонструвати повну неповагу до міжнародного права та до людей у всьому світі, які залежать від українського зерна. Росія погрожує цивільним кораблям, тероризує мирні міста та знищує частини світової культурної спадщини своїми жорстокими ударами. НАТО єдине. Ми солідарні з нашими чорноморськими союзниками, ми продовжуватимемо захищати один одного і підтримуватимемо Україну стільки, скільки буде потрібно.

([ЛІГА.Новини](#))

Представниця Міноборони США Сабріна Сінгх розказала про формування пакету оборонної допомоги для України:

У нас є зустрічі, на яких наші служби можуть зважити те, що мають, а потім, звичайно, секретар і голова розмовляють з президентом, із Білим домом про те, що нам потрібно дати Україні.

Одна з речей, про які ми продовжуємо говорити — ми з Україною надовго. І тому ми збираємося продовжувати оцінювати, що ми можемо передати їм, не опускаючись нижче за рівень нашої готовності.

([Укрінформ](#))

Росія після виходу із «зернової ініціативи» оголосила про готовність «пожертвувати» зерно країнам, які його потребують.

Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерреш:

Очевидно, що якщо прибрати з ринку мільйони і мільйони тонн зерна, то це призведе до зростання ціни. Тож не жменькою пожертвувань деяким країнам ми виправимо цей драматичний вплив, що зачіпає всіх та всюди.

Він додав, що будь-яке підвищення цін на продовольство зараз буде «оплачено всіма та скрізь - і насамперед країнами, що розвиваються, та вразливими людьми в країнах із середнім рівнем прибутку та навіть у розвинених країнах».

([Укрінформ](#))

Федеральний президент Австрії Александер Ван дер Беллен:

Я запевнив президента Єврокомісії в нашій подальшій підтримці України. На сьогодні ми надали Україні та сусіднім із нею державам підтримку на суму понад €152 мільйони.

Він додав, що Австрія зробить внесок у зусилля з відбудови України.

([Укрінформ](#))

Міністр оборони Естонії Ханно Певкур:

Ми всі розуміємо, що маємо й надалі допомагати Україні, чим можемо. Час безперечно має значення. У нас немає інших варіантів, адже ми хочемо, щоб Україна виграла цю війну, то маємо допомагати їй у цьому.

Він нагадав, що загальний обсяг наданої Естонією Україні допомоги вже перевищує 1% ВВП.

«Ось чому я вважаю, що всі інші країни також можуть зробити більше. Триває контрнаступ Збройних сил України. Дуже важливо продовжувати допомагати Україні. (...).

Ми беремо практичні уроки з українського поля бою. Тому в Естонії переглянули підхід, зокрема щодо закупівлі та часових меж. Дійсно, ми вже зробили значні нові інвестиції, зокрема, в артилерію, берегову оборону та протиповітряну оборону. Це уроки, які ми отримали з українського досвіду, і ми маємо вдосконалюватися», – сказав він.

([Укрінформ](#))

Заступник речника Державного департаменту США Ведант Пател:

Від початку нападу Росії на Україну президент (Байден – ред.) чітко підкреслив, що винуватці й виконавці воєнних злочинів і звірств в Україні мають понести відповідальність. І держсекретар Блінкен повторив це вчора, що ми чітко наголосили на необхідності встановлення відповідальності, і ми підтримуємо розслідування МКС.

Ми відправили групи міжнародних слідчих і прокурорів для допомоги генпрокуратурі України в документуванні й збереженні доказів, а також підготовки справ про воєнні злочини до судового переслідування.

Крім того, за його словами, Мін'юст США уклав Меморандум про взаєморозуміння щодо співпраці з Україною з метою розслідування та судового переслідування воєнних злочинів, скоєних під час вторгнення Росії. У цю роботу також глибоко залучена посол з особливих доручень США з питань кримінального правосуддя Бет Ван Шаак.

([Цензор.НЕТ](#))

Глава розвідцентру Сил оборони Естонії полковник Марго Гросберг:

Якщо до кінця року (Росії, – ред.) вдасться набрати ще близько 190 000 осіб, то це дасть змогу поповнити втрати, що означає затягування війни, але водночас це дасть змогу російському політичному керівництву не оголошувати мобілізацію, як це було зроблено у вересні минулого року. За таких темпів набору можна зберігати статус-кво, як це було протягом усього цього року.

Гросберг нагадав, що розвідка Естонії оцінює втрати РФ у 130-140 тисяч військовослужбовців загиблими і тяжкопораненими.

([Укрінформ](#))

Заступник речника Держдепартаменту США Ведант Пател:

Дії, безумовно, повинні говорити за себе гучніше, ніж слова, в будь-якій ситуації, включно з протидією глобальній загрозі продовольчій безпеки», - зауважив представник зовнішньополітичного відомства США.

Таким чином він прокоментував заяви російського президента Путіна на зустрічі з лідерами країн Африки про те, що Москва готова надати безкоштовно десятки тисяч тонн зерна шістьом африканським країнам в умовах виходу РФ із «зернової угоди».

(Укрінформ)

Заступник речника Держдепартаменту США Ведант Пател:

Звісно, ми прагнемо, щоби зерно йшло максимально в усі країни, які його потребують. І це не лише регіональна проблема (в масштабах – ред.) Східної Європи, Африки, це глобальна проблема.

Він наголосив, що українське продовольство й зокрема зернова продукція є «неймовірно важливими». У цьому зв'язку він нагадав, що Чорноморська зернова ініціатива забезпечувала постачання цієї продукції в різні країни.

«І ми продовжуємо закликати Росію знову приєднатися до неї», - зауважив Пател.

(Цензор.НЕТ)

Лідери деяких країн Африки зустрілися з Путіним.

Президент ПАР Сиріл Рамафоса:

У той момент, коли ми слухали ваш (Путіна. - Ред.) виступ сьогодні, коли ви реагували на деякі елементи наших пропозицій, ми ось що відзначили. Зокрема, ви говорили про зерно. Ми пропонували реалізувати Чорноморську зернову ініціативу, говорили про необхідність відкриття Чорного моря, ми говорили, що хотіли б, щоб Чорне море було відкрите для світових ринків.

(...). Ми, звісно, розуміємо, що ви зі щедрості вирішили безоплатно надати зерно деяким африканським країнам, які стикаються з певними складнощами. Ми з великою повагою до цього ставимося, відзначаємо це. Однак це не наша основна мета тут, це не наше головне завдання – домогтися якихось поставок такого характеру.

(Цензор.НЕТ)

Президент США Джо Байден:

Це не просто війна, Росія вчиняє звірства, вони на цьому зосереджуються. (...). Італія та Сполучені Штати рішуче підтримують Україну, і я дякую вам за дуже сильну підтримку у захисті від звірств Росії, і це саме те, чим вони є ... Я дякую італійському народу, я хочу подякувати їм за підтримку України. Це має велике значення.

Прем'єр-міністр Італії Джорджа Мелоні:

З початком російської агресії проти України, ми всі разом вирішили захищати міжнародне право. І я пишаюся тим, що Італія з самого початку відіграла в цьому свою роль. Ми зробили це просто тому, що підтримувати Україну – означає захищати мирне співіснування людей і держав у всьому

світі. Всупереч деяким заявам, український опір віддаляє світову війну. А не наближає, як дехто каже. Ті, хто вірять у мир, повинні бути першими прибічниками української справи.

([Українформ](#))

Депутат Європарламенту Радослав Сікорський:

Я сподіваюся, що Захід надав Україні достатньо зброї для здійснення контрнаступу. Натомість якщо ми її не дали достатньо, то не повинні тиснути щодо прискорення бойових дій. Я дуже високо ціную українське військове командування і думаю, що воно найкраще знає ситуацію, найкраще розуміє противника і найкраще розуміє, в якому темпі досягти перемоги в цій війні.

(...) по-перше, цей рівень (підтримки України Заходом, – ред.) є вищим, ніж я сподівався перед самим початком війни. По-друге, маємо об'єктивну складність, яка полягає в тому, що Захід 30 років пожинав плоди мирного життя і просто перестав не лише виробляти зброю і боєприпаси, а й закривав виробничі лінії. І по-третє, Україна поступово отримала великі партії різного роду військової техніки. Дуже складно створити логістичні ланцюги до кожного виду БТР, танка, чи пускової установки. Європа і США лише зараз прискорюються, підписуючи контракти з компаніями ОПК, і це, на жаль, потребує часу.

([Українформ](#))

Посол Латвії в НАТО Маріс Рікстінш:

Ми повинні готуватися до довгострокової агресивної політики Росії.

Він підкреслив, що поки Путін перебуває при владі в Росії, ця політика буде продовжуватися, і ми повинні бути готові протистояти їй.

За словами дипломата, останні події показують, що лідер російського режиму Володимир Путін бачить вихід із ситуації у затягуванні війни на довгі роки.

Така тактика базується на сподіваннях російського режиму, що Україна не протримається, в неї вичерпаються ресурси, при цьому підтримка Заходу слабшатиме і на виборах у деяких країнах можуть прийти до влади сили, менш схильні підтримувати Україну.

([Українформ](#))

Координатор Ради безпеки Білого дому Джон Кірбі:

В Україні немає американських сил, які надавали б допомогу Україні в бойових діях, або були б присутніми на полі з українськими силами.

Кірбі зазначив, що в Україні присутня невелика кількість американських військовослужбовців, які охороняють посольство США в Києві, а також представляють апарат військових аташе Сполучених Штатів в Україні.

«Збройні сили США не беруть активної участі в бойових діях в Україні або в підтримці бойових дій на території України», - підкреслив Кірбі.

(Укрінформ)

Міністр закордонних справ Італії Антоніо Таяні:

Ми наполягаємо на збереженні діалогу щодо зернового коридору. Ціну призупинення угоди платять переважно африканські народи.

Таяні додав, що Італія підтримує дипломатичні дії Туреччини з цього питання.

Очільник італійського зовнішньополітичного відомства також зазначив, що у разі, якщо «зернова угода» не буде поновлена, ціни на зерно стануть вищими.

(Цензор.НЕТ)

Міністр Чехії у європейських справах Мартін Дворжак:

Українці дуже позитивно ставляться до свого домашнього завдання (зі вступу до ЄС, – ред..) і виконують його. Чи просунуться вони достатньо далеко у жовтні, щоб розпочати переговори про вступ у грудні, я не можу вам зараз сказати.

Ми завжди повинні доводити Україні, що ми не покинули її, що вона на правильному шляху, і що якщо вона продовжить йти цим шляхом, то досягне мети, яку хоче.

Він також зазначив, що після того, як Україна значно наблизилася до членства в ЄС після російського вторгнення, деякі балканські країни занепокоїлися, що їхні європейські амбіції стають відсталими.

За словами Дворжака, навіть старі члени ЄС розуміють, що Балкани не можна втратити. Як і президент Франції Емманюель Макрон, міністр вважає, що ЄС не може дозволити собі залишити регіон у нестабільності, інакше може виникнути велика проблема.

Реакція представників української громадськості

Рідні загиблих у Черкасах відмовились від інсталяцій на користь видатків на ЗСУ ([18000](#)).

Рідні загиблих у російсько-українській війні не підтримали ідею встановлення тимчасових пам'ятних вуличних інсталяцій. Вони запропонували спрямувати кошти ЗСУ.

Про це стало відомо під час обговорення вшанування пам'яті полеглих героїв-захисників.

Рідні полеглих пропонують зосередити зараз фінансові ресурси міського бюджету для допомоги воїнам Збройних сил України (...).

Представники родин запропонували оновити стенд пам'яті загиблих на площі Слави біля Свято-Троїцького собору, куди можна буде, за потреби, додавати прізвища та світлини загиблих черкасців (...).

Як українці донатять на ЗСУ у 2023 році ([Бізнес.Район](#)).

За перші шість місяців 2023 року на рахунки трьох найбільших благодійних фондів України надійшло 8,4 мільярда гривень. Для порівняння, це на 22% менше, ніж протягом другого півріччя 2022 року.

Найбільші збори – у платформи United24, рекорд за весь час великої війни. Донати решти фондів також помітно зросли у порівнянні з попередніми місяцями. Про це інформує платформа відкритих даних Опендатабот.

Основну частину донатів за перше півріччя зібрала платформа United24 – 5,54 мільярда гривень або 66% від загального обсягу. На рахунки фонду «Повернись живим» надійшло 1,81 мільярда гривень (22%), а до фонду Сергія Притули – близько 1 мільярда гривень (12%).

Більшість коштів, які були перераховані на рахунки United24, призначені на потреби ЗСУ (на оборону) – 4,93 мільярда гривень або 89% усіх отриманих цією платформою донатів. Решта 11% були зібрані на медичну допомогу і на відбудову України – 0,45 мільярда гривень та 0,16 мільярда гривень відповідно.

2,4 мільярда гривень на оборону у червні – це абсолютний рекорд та майже половина від усіх донатів на оборону в першому півріччі поточного року. Попередній максимум – 2,24 мільярда гривень – зібрані цією платформою в липні 2022 року. При цьому, результати зборів на ЗСУ за червень у 4,8 раза перевищили показники періоду січня-травня поточного року – тоді United24, у середньому, збирала на ці потреби 0,5 мільярда гривень на місяць.

Схожа ситуація і з двома іншими благодійними фондами. У червні на 17% зросли збори «Повернись живим» – 0,34 мільярда гривень проти «середньомісячних» 0,29 мільярда гривень у січні-травні поточного року. Що стосується фонду Притули, то зростання склало аж 37% – у червні українці задонатили 0,22 мільярда гривень, тоді як протягом попередніх п'яти місяців, у середньому, на рахунки заходило 0,16 мільярда гривень.

Традиційний велозаїзд Big City Ride до Дня Української Державності і на підтримку ЗСУ відбувся в Ужгороді ([Закарпаття](#)).

Патріотичний благодійний захід до Дня Української Державності і на підтримку ЗСУ традиційно організувала в обласному центрі спільнота велолюбителів Big City Ride.

Усі зібрані під час благодійного велозаїзду кошти, а це понад 43 600 гривень, передадуть Рух підтримки закарпатських військових-Ужгород (...).

Учасники могли придбати значки за 200 гривень – уся сума була донатом на ЗСУ, а саме на придбання 68 дронів для 68-го батальйону 101 Закарпатської бригади ТРО. На фініші розігрували лотерею з подарунками за цими значками, головним призом був велосипед, який виграла очільниця Руху підтримки закарпатських військових Галина Ярцева. Також волонтери Руху пропонували смаколики, сувеніри, напої – виручені кошти також спрямують для 68-го батальйону (...).

На день міста у Яремче збиратимуть кошти на ЗСУ ([Правда](#)).

29 липня, в рамках дня міста Яремче, відбудеться дві події. Виручені кошти перекажуть на допомогу ЗСУ.

На літній сцені міста відбудеться обласний форум з хореографічного мистецтва. Усі колективи, які братимуть участь у форумі, виконають спільний танець.

Також проведуть благодійний ярмарок на збір коштів для наших захисників.

Обіцяють й концерту програму, серед якої буде виступ військового оркестру.

В Ужгороді два піаністи зібрали на ЗСУ майже 10 тисяч гривень на вуличному концерті ([Укрінформ](#)).

Про це повідомили в Фейсбуці Ужгородської міської ради.

9280 гривень зібрали сьогодні, 24 липня, двоє молодих музикантів на благодійному концерті в Ужгороді - у межах проєкту «Мелодії над Ужем» на набережній Незалежності лунала фортепіанна музика.

Розпочав вечір Олександр Порада – надзвичайно талановитий виконавець, власник музичної студії звукозапису, неодноразовий лауреат різноманітних конкурсів та гран-прі. Він закінчив Ужгородський музичний фаховий коледж імені Дезидерія Задора, зараз навчається в Академії

культури і мистецтв. Його викладачка – заслужена працівниця культури України Олесья Глуханіч - також була присутня на концерті (...).

Другий учасник благодійного концерту – 16-річний Костянтин Варга. Костянтин розпочав свій шлях гри на фортепіано, займаючись самостійно, і менш ніж за три роки зумів досягнути хороших результатів. Минулого року вирішив вступити до Ужгородського музичного фахового коледжу імені Дезидерія Задора, зараз – студент 2-го курсу фортепіанного відділу. Його викладачка – заслужена працівниця культури України, викладач-методист Маріанна Сокач. Юний піаніст виконав на улюбленому інструменті твори класичної музики.

Зібрані кошти передадуть «Руху підтримки закарпатських військових» для захисників.

Жодних мирних переговорів з РФ без правосуддя: у Берліні провели перформанс ([Укрінформ](#)).

Проект «Checkpoint Peace – No Peace Without Justice» завершився в п'ятницю, 28 липня, в Берліні перформансом поруч з будівлею Рейхстагу (місце роботи Бундестагу ФРН) і дискусією в Інституті Пілецького.

Член асоціації молодих українців у Німеччині Vitshe Катерина Тарабукіна нагадала, що протягом півроку було проведено багато різноманітних акцій в різних локаціях, а ця поруч з Бундестагом на березі Шпрее покликана привернути як увагу політиків, так і численних туристів, які, зокрема, катаються річковими трамваями.

У перформансі взяли участь 6 «голубів миру» з банером, лунала пісня «Танець миру» та тексти українського письменника, поета Сергія Жадана.

Проект «Checkpoint Peace» загалом, за словами Тарабукіної, висвітлював з різних боків ситуацію щодо абстрактного миру, чому це широко дискутується у Німеччині. Митці, активісти та науковці відображали значення миру за допомогою різних засобів, таких як наукові дослідження, мистецькі інтервенції, публічні дії, музика та відео тощо.

Після перформансу в Інституті Пілецького відбулася дискусія, під час якої українські та німецькі експерти намагалися пояснити, як люди в ФРН сприймають мир, як німецька політика пам'яті на тлі десятиліть «мирної» політики щодо Росії сформувала ідею пацифізму; як українці сприймають заклики розпочати мирні переговори в умовах, коли щодня Росія обстрілює мирні міста, катує, гвалтує і вбиває українців. Також відбувся кінопоказ кліпів про проект і лунала музика.

Міждисциплінарний меморіальний проект «Checkpoint Peace» (співзвучно з широко відомим місцем у німецькій столиці «Checkpoint Charlie» – пункт пропуску між західних і східним Берліном за часів існування славнозвісного Берлінського муру) поставив собі за мету «підсвітити» білі плями історії, пролити світло на суперечливі радянські меморіальні місця та поставити під сумнів деякі історичні міфи.

Checkpoint Peace реалізований у співпраці асоціації молодих українців у Німеччині Vitsche та платформи TU Mariupol за підтримки Празького центру громадянського суспільства. Він з'явився як реакція на перший рік повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

У Кропивницькому на підтримку військових спрямували €70 мільйонів ([Укрінформ](#)).

Під час засідання десятої сесії Кропивницької міської ради депутати прийняли рішення виділити 70 млн грн на підтримку ЗСУ.

Депутати підтримали проєкт «Про затвердження програми підтримки військових формувань ЗСУ на 2023-2024 роки», збільшивши бюджет програми до 250 мільйонів гривень.

Програма передбачає виділення коштів на підтримку українського війська у сумі 70 мільйонів гривень.

Хмельницький блогер зібрав понад €1 мільйон на дрони-камікадзе ([Укрінформ](#)).

Хмельницький блогер Андрій Попик під час 12-годинного стріму зібрав понад 1 млн грн на 100 дронів-камікадзе для ЗСУ:

Ми це зробили! 1 000 000+ гривень за 12 годин стріму на мій день народження – збір на 100 дронів-камікадзе для БФ «Волонтери Поділля».

Благодійний фонд «Волонтери Поділля» разом із Хмельницькою міською радою оголосили загальнонародний збір на 1000 дронів-камікадзе для Збройних сил.

У Вінниці провели всеукраїнську акцію на підтримку військовополонених ([Укрінформ](#)).

У Вінниці з ініціативи Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими відбувся Всеукраїнський захід на підтримку військових, зниклих безвісти, військовополонених захисників, медиків та їхніх родин.

«Метою заходу було звернути увагу суспільства на важливість підтримки українських оборонців та їхніх родин, закликати міжнародні медіа та організації до постійної підтримки, надання всебічної допомоги на військовому, дипломатичному, економічному та соціальному напрямках», - ідеться у повідомленні Координаційного штабу.

Перед присутніми на Європейській площі у Вінниці виступили визволені з полону захисники й захисниці: Юлія Паєвська, Іван Демків, Роман Городенський, Мар'яна Мамонова та інші.

До участі в заході також долучилися родини військовополонених, зниклих безвісти та загиблих захисників, представники місцевої влади, благодійних фондів, релігійних та громадських організацій, інструктори з тактичної медицини та мінної безпеки, волонтери та громадські активісти.

Під час заходу відбулися практичні тренінги з актуальних на сьогодні питань: надання першої домедичної допомоги, тактичної медицини, мінної безпеки, зняття стресу, техніки безпеки та культури поведінки зі зброєю.

На завершення заходу всі присутні на площі вшанували пам'ять полеглих Героїв та жертв теракту в колонії в Оленівці, який стався минулого року.

У Мукачеві податок від зарплат військових з частин перераховують на підтримку армії ([Укрінформ](#)).

У Мукачеві ПДФО від зарплат військових з частин у місті перераховують на підтримку армії, таким чином за півтора року повномасштабної війни місто перерахувало військовим майже мільярд гривень.

Міський голова Мукачева Андрій Балоба:

У нас є військові частини в місті, тобто, є певна сума ПДФО, яка сплачується до міського бюджету з їхніх заробітних плат. Якщо беремо до війни, то зі 128-ї бригади надходило 90 млн гривень за рік ПДФО, з цієї суми частина йшла до держбюджету, частина залишалася в міському. Коли зарплати військовим підняли, то це перетворилося в майже 70 млн гривень щомісячно. Фактично, кожен місяць ми ці гроші просто повертали їм.

По суті, це не наші гроші. Хлопці воюють там на передовій, наше діло – передати. Друге, це полегшило роботу волонтерів в місті. В сенсі, що коли бригада отримує фінансування 350 млн гривень за минулий рік, це суттєві кошти. Якщо таку суму збирати силами волонтерів в громаді, це буде дуже важко і довго. На ці гроші бригада могла собі планувати і закуповувати певні речі, вони купують безпілотники, квадрокоптери тощо. Ті ж самі планшети – коли почалася повномасштабна війна, хлопці працювали на картах. Звичайні друковані карти. На сьогоднішній день все цифровізовано, зараз у всіх є планшети. У нас крута армія.

У нас є батальйон Нацгвардії, який заїхав сюди минулого року. По Нацгвардії була інша домовленість – коли вони сюди заїхали, це була порожня частина, там потрібно було все й одразу. Ми перерахували їм гроші від ПДФО за два роки наперед, щоб вони могли облаштувати свої військові частини, аби вони могли тут нормально функціонувати.

З його слів, Нацгвардія в місті - це безпекове питання.

Для 78% українців усі росіяни несуть відповідальність за розв'язану РФ війну ([Цензор.НЕТ](#)).

Ще 57% хочуть, щоб були покарані всі, хто брав безпосередню участь у плануванні, схваленні, організації та скоєнні воєнних злочинів на території України.

Такі результати соціологічного опитування Міжнародного центру української перемоги (ICUV), проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва й Центром політичної соціології.

Також 95% респондентів очікують від держави, що вона буде добиватися від Росії виплати компенсації за завдані збитки під час війни. Проте вірять у можливість реального отримання репарацій лише 40% населення.

36% опитаних згодні на деякі поступки, але це не стосується відмови від частини територій, а також від вступу України в НАТО і ЄС, як поступки Росії. Ідею «миру за будь-яку ціну» підтримує тільки 6% українських громадян України. Згідно з результатами, 77% українців повністю впевнені щодо перемоги України, 16% - скоріше вірять у перемогу.

Для 70% громадян перемогою буде звільнення від ворога всіх окупованих територій України. Важливими показниками перемоги є також повернення всіх полонених і депортованих - для 60%, а для 51% українців - також покарання воєнних злочинців.

Вступ до НАТО цікавить громадян, як шлях до захисту від російської агресії - 54% опитаних поміж можливих гарантій безпеки обрали саме вступ до НАТО. Для 16% опитаних найбільш популярною безпековою альтернативою вступу до Альянсу є укладення угоди про стратегічну оборону співпрацю з кількома країнами - членами НАТО.

Опитування методом face-to-face було проведено протягом 5-15 червня 2023 року. Загалом було опитано 2001 респондентів віком від 18 років.

В Амстердамському театрі відбулася вистава про війну за участі українських підлітків ([Укрінформ](#)).

Амстердамський театр de Toneelmakerij та група українських підлітків презентували виставу «Manifest of survivors» за мотивами роману Вільяма Голдінга «Володар мух». Молоді актори відіграли дві вистави.

Вистава «Manifesto of survivors» була створена українською режисеркою Яною Гудзенко та групою українських підлітків віком від 14 до 18 років за підтримки Амстердамського театру для молоді «Toneelmakerij» та амстердамської театральної школи для молоді AJTS.

Режисерка Яна Гудзенко:

Основою вистави став роман «Володар мух» англійського письменника Вільяма Голдінга. Завжди актуальна п'єса про вибір між гуманністю і поклонінням злу зазвучала в новому контексті на сцені Амстердамського театру.

(...). Над адаптацією тексту працювали режисер вистави Яна Гудзенко та український драматург Ніна Захоженко, але не малу частину драматургічної роботи було зроблено самими юними акторами, їх власні думки та життєві позиції стали основою ключових монологів вистави.

Реакція представників світової громадськості та бізнесу

«За смерті українців»: легендарний хокеїст поставив на місце чемпіона Олімпіади з Росії ([Obozrevatel](#)).

Легендарний чеський хокейний воротар Домінік Гашек жорстко відповів олімпійському чемпіону В'ячеславу Фетісову, який вимагає допуску російських спортсменів на міжнародні турніри без жодних умов, а також з прапором та гімном. Дворазовий володар Кубка Стенлі нагадав представнику країни-агресорки, що той, будучи депутатом Держдуми, проголосував за підтримку вторгнення РФ в Україну.

«Слава, якщо тобі і є кого звинувачувати, то тільки себе, бо ти проголосував у Думі за початок російської війни. Ви дали зелене світло злочинам, і ви несете пряму відповідальність за смерть сотень тисяч українців та своїх російських співвітчизників. Ви не є великим народом, ніж інші люди на цій планеті, щоб чинити злочини проти інших», – наголосив Гашек.

Дитячий хор «Окаріна» з Косово підготував концерт для маленьких українців ([Укрінформ](#)).

Дитячий хор «Окаріна» з Косово підготував концерт для усіх маленьких українців, зокрема, заспівав пісню «Ukraine is Your Land», написану на підтримку українських дітей та для засвідчення єдності з усіма українцями.

Музичне відео концерту з залученням балетної хореографії було відзняте у фортеці Прізрен. У пісні «Ukraine is Your Land» згадуються Карпати, Дніпро, Чорне море і висвітлюється тема боротьби українського народу за свою землю, свободу та незалежність.

Виконавчим продюсером відео виступив американець Беніто Марес, який започаткував проєкт «Подарунок для дітей України». Він також є автором пісні «Україна – твоя земля», яка була включена до концерту.

Директорка хору Елікона Гісай Шала:

Наш хор підготував спеціальну патріотичну пісню для народу України. «Україна – твоя земля» за авторством Беніто Мареса і нагадує, чому пересічні громадяни продовжують давати відсіч російській агресії, щоденно проходячи через тяжкі випробування і втрати. Ця композиція – про Дніпро, Карпати, Чорне море, красу українських полів та неба, їх безмежну свободу, – тобто про все те, що є дорогим серцю кожного українця. Ми сподіваємося, що ця пісня принесе трохи світла та розради в життя. Адже наш народ також пройшов крізь неймовірно руйнівну війну в минулому, тому ми розуміємо, наскільки важливо підтримувати один одного.

Серед інших композицій маленькі косовари також заспівали «Щедрика» в обробці Миколи Леонтовича.

У Празі спрямували проєкцію з кадрами війни в Україні на дім російського виробника зброї (Укрінформ).

У понеділок ввечері активісти, які виступають проти вторгнення РФ в Україну, в районі Жижков чеської столиці Праги спрямували проєкцію з кадрами звірств війни на стіни будинку Ростислава Зорікова, зятя керівника російського збройного холдингу «Тактичне ракетне озброєння».

Холдинг «Тактичне ракетне озброєння», який належить Борису Обносову, виробляє ракети, які російська армія потім використовує для обстрілу цивільної інфраструктури українських міст.

Організатором акції, до якої долучилися приблизно 30 активістів, виступила ініціатива «Голос України», яка прагне введення санкцій проти членів родини Обносова.

Ростислав Зоріков володіє у Чехії нерухомістю вартістю в десятки мільйонів крон, а також має посвідку на постійне проживання, йдеться у матеріалі.

Під час акції на стінах будинку Зорікова з'явилися не лише відеокадри зі зруйнованими Росією міст України, але й написи «Цей дім належить терористам» або «Росія – держава-терорист».

Разом із проєкцією, активісти скандували антиросійські гасла під будівлею.

У Великій Британії з'явилася вулиця імені Зеленського (УНІАН).

У Великій Британії відкрили дорогу імені президента України Володимира Зеленського.

«Вулицю в графстві Ессекс офіційно відкрили як першу у Великобританії дорогу імені президента України Володимира Зеленського. П'ята авеню в Харлоу стала П'ятою авеню – Зеленський авеню, використовуючи альтернативне написання», – пише видання.

Посол України у Великій Британії Вадим Пристайко мав бути присутнім на відкритті, але Зеленський оголосив про його звільнення за кілька хвилин до події.

У Ессексі представив нові знаки з найменуванням вулиці депутат від Харлоу Роберт Хелфон. Він зазначив, що це місто стало доречним місцем для вшанування українського лідера, оскільки Харлоу було побудовано для багатьох переміщених лондонських сімей після Другої світової війни.

За словами Хелфона, нове місто Харлоу виникло «як фенікс із попелу», тому нинішня подія має показати українцям, що коли вони переможуть Росію, то «є надія, є можливість, що вони матимуть гарні нові міста».

Він також похвалив місцевих жителів, які допомогли розмістити та підтримати приблизно 70 українських біженців після вторгнення Росії.

Міла Куніс разом з Blizzard збирають кошти на підтримку України у World of Warcraft ([Укрінформ](#)).

Голлівудська акторка Міла Куніс у партнерстві з американською компанією відеоігор Blizzard Entertainment оголосили збір коштів для благодійного фонду BlueCheck у популярній відеогрі World of Warcraft.

Як повідомляє Укрінформ, про це передається на онлайн платформі компанії Blizzard Battle.net.

У рамках ініціативи на підтримку України компанія розробила спеціальний набір жовто-синіх домашніх тварин «Pet Pack for Ukraine»: золотистого ретривера Санні й мурлока-малюка Флуркі.

Гравці можуть придбати цей набір за 496 грн, і 100% від продажу кожного набору йде до благодійного фонду BlueCheck.

Благодійна акція триватиме з 25 липня до 29 серпня 2023 року.

МОК не запросив Росію і Білорусь на Олімпіаду в Парижі ([Укрінформ](#)).

Міжнародний олімпійський комітет офіційно запросив 203 національні олімпійські комітети, окрім НОК Гватемали, Росії та Білорусі, взяти участь в Олімпійських іграх у Парижі у 2024 році.

«Загалом запрошення на Париж-2024 було надіслано 203 НОКом, які мають право на участь у змаганнях. Це без урахування НОК Гватемали, який наразі відсторонений, а також НОК Росії та Білорусі», - зазначається у пресрелізі.

Також вказується на те, що МОК раніше оголосив, що «прийме у належний час рішення про участь окремих нейтральних спортсменів з російським або білоруським паспортом, відповідно до рекомендацій для міжнародних федерацій та організаторів міжнародних спортивних заходів щодо участі спортсменів з російським або білоруським паспортом у міжнародних змаганнях».

Дискваліфікація Харлан: МОК заявив про солідарність з Україною ([Укрінформ](#)).

Міжнародний олімпійський комітет закликав спортивні федерації виявляти «чутливість» під час змагань між українськими спортсменами та росіянами, які виступають у нейтральному статусі.

З такою заявою МОК виступив після дискваліфікації українки Ольги Харлан на чемпіонаті світу з фехтування.

«Ми закликаємо міжнародні федерації розглядати ситуації, пов'язані з українськими та окремими "нейтральними" спортсменами, з необхідним ступенем чутливості. Ми, як і раніше, повністю солідарні з українськими спортсменами», – йдеться у заяві МОК.

Сікорський розповів, чому особисто возить допомогу для ЗСУ (Укрінформ).

Ексглава МЗС Польщі, депутат Європарламенту Радослав Сікорський особисто возить підрозділам ЗСУ допомогу, оскільки українці дуже цінують безпосередню підтримку і це піднімає моральний дух українських військових.

«По-перше, я старий воєнний кореспондент (в 1986-1989 рр. Сікорський був воєнним кореспондентом британських видань в Афганістані та Анголі – ред.), а по-друге, я знаю, що люди дуже цінують безпосередню підтримку. Це піднімає їх моральний дух», - зазначив Сікорський.

Він додав, що таким чином йому легше буде прозвітувати перед людьми, які дають кошти на допомогу українській армії. Політик також сподівається, що завдяки цьому можна буде зібрати ще більше коштів для українських військових.

Сікорський повідомив, що днями він у групі волонтерів завіз українським підрозділам на схід України сім пікапів і понад 20 дронів. Автомобілі доставлено українським військовим неподалік лінії фронту і передано конкретним підрозділам, зокрема 26-й окремій артилерійській бригаді.

Ексглава МЗС Польщі вже втретє приїхав з допомогою для українських військових.

Експертні оцінки

(УНІАН)

Російський опозиціонер і правозахисник Володимир Осечкін:

Путінської влади в РФ вже немає, є лише влада генералів, а транзит був запущений ще в минулому році.

Я вважаю, що вже досить давно немає особисто путінської персональної влади, а є колективна влада олігархів і генералів з Луб'янки, кожен з яких певною мірою впливає на рішення, що приймаються літнім Путіним. Це людина, яка вже досить довго кожному, хто до нього заходить з папочками каже: Спробуйте. Давайте подивимося, що вийде в результаті. Тому і виходить вся ось ця історія з лебедем, раком і щукою на очах усього світу, тому, що заходять різні люди, яким він не в змозі вже в силу своєї немічності і слабкості сказати слово «ні».

(...). Я вважаю, що починаючи з вересня-жовтня минулого року вже почався транзит влади. Коли саме перейде у вирішальну фазу транзит влади я не можу, але в будь-якому випадку рахунок йде на якісь там місяці, але може бути ще рік, це вже все. Або буде очевидна фашизація і він остаточно перетвориться в умовного Гітлера версії 2.0, або відбудеться звичайно ж транзит. Певні сили бачать загрозу фашизації, точно не хочуть її і хочуть всередині запобігти її. (...).

(Український інтерес)

Заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова Михайло Міщенко:

Наскільки щирі громадяни, відповідаючи про ставлення до політиків, зокрема під час соціологічних опитувань? В Україні це питання часто піднімають ще й у зв'язку з війною, натякаючи на так званий «ефект гуртування довкола прапора», коли зовнішня небезпека призводить до консолідації суспільства і, як наслідок, до підвищення довіри та підтримки очільників державної влади. Але виникають підозри, що ця підтримка не завжди є щирою, тобто лише на словах.

Про нещирість відповідей респондентів про ставлення до влади давно говорять в Росії, яка вже довгий час перебуває у стані війни не лише із зовнішнім світом, але і з об'єктивною реальністю (оскільки, як говорив російський публіцист Олександр Невзоров «об'єктивная реальность носит исключительно русофобский характер»).

Деякі російські соціологи, вважаючи, що відповіді на прямі запитання про ставлення до представників влади можуть бути нещирими, перевіряли ці відповіді за допомогою так званих «непрямих» запитань, коли, наприклад, респондентів просили розповісти не про власне ставлення до влади, але про

те, як до неї ставляться їхні знайомі (вважається, що респондентам легше сказати, що до влади негативно ставляться їхні знайомі, а не вони самі, хоча б тому, що доля знайомих турбує їх меншою мірою, ніж їхня власна доля).

(...). У квітні минулого року німецькі дослідники Філіп Чапковські та Макс Шауб провели методичний експеримент для того, щоб з'ясувати, якою мірою респонденти в Росії приховують своє справжнє ставлення до війни в Україні під час соціологічних опитувань. Згідно з його даними, непрямі методи дослідження показали, що підтримка дій російських збройних сил в Україні на 15% нижча, ніж той результат, що був отриманий при відповіді на пряме запитання. І це ще без врахування тієї обставини, що громадяни «нелояльні» до російської влади, можуть взагалі рідше брати участь в соціологічних опитуваннях.

І це не поодинокі випадки, коли застосування непрямих відповідей в Росії свідчить про більш негативне ставлення до влади та її дій, ніж показують відповіді на прямі запитання.

Чи можна щось подібне спостерігати в Україні під час війни? Соціологічна служба Центру Разумкова під час дослідження, що проводилося у липні 2023 року, використовувала методику американського соціолога Монро Сіркена. Згідно з цією методикою, респондента, наприклад, просять оцінити, скільки осіб серед п'яти людей, з якими він (вона) найчастіше спілкується, мають певні політичні симпатії. Так, у гіпотетичній ситуації, якщо, припустимо, кожен респондент відповість, що один з 5-и представників його оточення симпатизує політику N, то, екстраполювавши ці дані на все доросле населення країни, можна буде зробити висновок, що частка симпатиків політика N у суспільстві становить 20%.

Під час цього опитування респондентів спочатку просили дати відповідь на пряме запитання про їхнє особисте ставлення (позитивне чи негативне) до п'яти політиків: Юрія Бойка, Андрія Єрмака, Володимира Зеленського, Петра Порошенка, Юлії Тимошенко. Потім їх просили згадати п'ятьох людей, з якими вони найчастіше спілкуються, не називаючи їх імен та прізвищ, і оцінити, скільки (від 0 до 5) з них позитивно ставиться до кожного з названих політиків. Отже, є можливість порівняти частку симпатиків у суспільстві кожного названого політика, отриману за результатами відповідей респондентів на пряме запитання про їхні симпатії, і частку симпатиків, розраховану за результатами відповідей респондентів про симпатії представників їх найближчого оточення.

Так, за результатами відповіді на пряме запитання про ставлення до Ю. Бойка, позитивне ставлення до нього висловили 7,5% опитаних, а частка тих, хто позитивно ставиться до цього політика, розрахована із застосуванням методики М. Сіркена, становить 15%. При оцінці частки симпатиків А. Єрмака за допомогою цих двох методів ці частки становлять відповідно 29% і 34%, П. Порошенка — відповідно 15% і 29%,

Ю. Тимошенко – відповідно 8% і 19%, В. Зеленського — відповідно 77% і 72%.

Отже, частка симпатиків у суспільстві Ю. Бойка, А. Єрмака, П. Порошенка, Ю. Тимошенко, розрахована за методикою М. Сіркена, виявилася дещо більшою, ніж частка, отримана за результатами відповідей респондентів на пряме запитання. Із цих чотирьох політиків три є представниками політичної опозиції, а один — представником влади. Але «поєднує» їх те, що при прямій відповіді негативне ставлення до них респонденти висловлюють частіш, ніж позитивне.

Тоді як частка симпатиків В. Зеленського, розрахована за методикою М. Сіркена, виявилася дещо нижчою, ніж частка, отримана за результатами відповідей на пряме запитання.

З чого можна зробити висновок, що частина симпатиків політиків, по відношенню до яких у суспільстві переважає негативне ставлення, можуть приховувати свої політичні симпатії під час опитувань, тому реальний рівень підтримки таких політиків може бути дещо вищий, ніж показують відповіді на пряме запитання. Стосовно опозиційних політиків, можна припустити, що й сам факт їх перебування в опозиції може змушувати частину респондентів приховувати своє ставлення до них. Хоча не можна відкинути і протилежне припущення — ефект так званої «консолідації меншин», коли представники певних груп, що перебувають в «ідейній меншості» можуть обмежувати коло спілкування своїми однодумцями, або ж суб'єктивно перебільшувати число однодумців у своєму оточенні.

У той же час, якщо політик сприймається у суспільстві переважно позитивно (або перебуває при владі), деяка частина респондентів може на словах приєднатися до «схвальної більшості», насправді до неї не належачи.

Разом з тим, слід зазначити, що оцінки рівня симпатій до політиків, отримані за допомогою методики М. Сіркена, кардинально не змінюють картину, яку можна отримати за допомогою прямих відповідей — рівень симпатій до В. Зеленського залишається істотно вищим, ніж рівень симпатій до лідерів опозиційних політичних сил.

(ЛІГА.net)

Засновник Moral Rating Agency Марк Діксон:

Експропріація російських активів французької компанії Danone і данської Carlsberg гідна осуду, але мимоволі Путін фактично завдає шкоди Росії. Він кусає руку, яка його ж і годує.

Що більше зв'язків буде розірвано між Росією і Заходом, то більше постраждає російська економіка. Росії буде важче фінансувати свою агресію, а росіяни будуть біднішати й усе більше розчаровуватися в російському режимі.

Неважливо, як саме буде ізольована російська економіка: через західні санкції, добровільний вихід західних компаній з Росії чи

експропріацію Путіним активів недоброчесних компаній. Всі ці шляхи ведуть до того, що Росія стає відірваною від глобальної економіки.

Росію мали економічно ізолювати від світу ще після її вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року. Західні уряди не змогли запровадити широкомасштабні санкції, й відтоді добровільно з Росії пішли не так і багато західних компаній.

Усе, що робить Путін, щоб відрізати Росію від західних інвестицій і ринків, насправді допомагає нам завершити роботу, яку ми не змогли зробити повністю самостійно.

На додаток до фактичної експропріації, західні компанії оцінюватимуть ризик такої експропріації плюс сорому від відчуття, що вони в Росії наживаються. Росія неухильно рухається в напрямку перетворення на економіку «безлюдного острова».

Якщо ми зможемо перетворити Росію на економіку «безлюдного острова», вона буде зруйнована. Адже Росія більше, ніж будь-яка інша велика країна, залежить від експорту у відсотковому відношенні до свого ВВП, бо виробляє набагато більше нафти, газу і мінералів, ніж їй потрібно. Ця залежність від Заходу є ахіллесовою п'ятою Росії. Якщо Росію відрізати від Заходу, вона не зможе вижити як самостійна економіка.

Захід має не тягнути час, а робити все, щоб послабити російську економіку. Ми вже ведемо з Росією посередницьку війну у військовому сенсі й безпосередню війну за цінності. Як не крути, але Путін є ворогом кожної демократичної держави й людини, а російська економіка повинна розглядатися як «ворожа економіка».

Захід повинен заохочувати щойно виниклу тенденцію до утвердження двох економічних блоків у світі.

Росія буде дедалі більше й більше залежати від Китаю, який є набагато менш багатим ринком, ніж країни ОЕСР. Якщо Китай підтримає Росію надлишковою торгівлею, щоб компенсувати цей розрив, він зробить те, що сьогодні є економічно не вигідним, так само як країни східного блоку були змушені торгувати одна з одною до розпаду СРСР. Ця погіршена економічна ситуація вирішиться або Росією, яка прийме «ціновий удар» на себе, або Китаєм, який буде змушений утримувати Росію за свій кошт, що лише послабить одну або й обидві ці недемократичні країни.

Ізоляція Росії – це перший крок до поділу світу на два економічні блоки: «демократичний ринок» і «недемократичний ринок». Авторитарні та тоталітарні країни, як-то Росія і Китай, будуть співпрацювати одна з одною через відсутність альтернатив і разом ставатимуть біднішими та менш потужними. «Демократичний ринок», або «демократична економіка» буде в рази більшим і зробить демократичні країни набагато багатшими, ніж країни, якими керують диктатори. Зрештою, між США, ЄС, Великою Британією, Індією та всіма демократичними країнами буде вільна торгівля, а для тоталітарного та авторитарного світу будуть торговельні перешкоди.

Нам потрібно усунути розрив у багатстві, який розділяє людей і розділяє розвинені країни та країни, що розвиваються, і навмисно застосувати цей розрив до демократичних і недемократичних країн. Якщо недемократична країна хоче уникнути економічного занепаду, вона повинна стати демократичною. Її народ буде мотивований усунути свого диктатора, щоб отримати доступ до «демократичного ринку». Нам потрібно створити вільний ринок, де економічне виживання буде винагородою за демократичну поведінку, а економічний крах – наслідком недемократичної або тоталітарної поведінки.

Від того, як ми скористаємось нашими економічними можливостями, залежатиме, чи дамо ми демократії шанс панувати на планеті на довгі роки – чи продовжимо фінансувати тоталітаризм, аж поки він врешті-решт візьме гору над демократією.

([ЛІГА.net](http://LIGA.net))

Директор соціологічної служби «Український барометр» Віктор Небоженко:

Путін, Лукашенко та Пригожин використовують один одного у спільних та своїх цілях. Поки що ці цілі не суперечать одна одній, але вже явно не збігаються. Зрештою, Путіну не потрібний ні живий Лукашенко, ні живий командир ПВК Вагнер Пригожин. Але смерть будь-кого з них раніше ослабить самого Путіна. Повалення Лукашенка Кремлем призведе до втрати Білорусі. Знищення раніше часу Пригожина призведе до втрати «африканських завоювань» Путіна-Пригожина і залишить його віч-на-віч із російською армією, яка програла війну в Україні і якій він не довіряє і вже боїться.

Кожен із цієї трійки має свої мотиви для співпраці та способи використання партнера. Але в будь-якому разі всі троє – Путін, Пригожин, Лукашенко – чудово усвідомлюють, що в майбутньому може залишитися лише один із них.

Поєднання російської тактичної ядерної зброї, перекинутаї Путіним до Білорусі з присутністю ПВК Пригожина, різко загострює військово-політичну ситуацію не лише на південному сході України, а й у центральній Європі. Сам факт виведення Пригожина на міжнародний рівень та переміщення його з українського фронту на білоруський напрямок свідчить про те, що Путін обмежений у своїх ресурсах та планах продовження війни.

Щобільше, використання нелегітимних, іррегулярних, парамілітарних проксі-сил, які мають великий досвід війни і підкоряються виключно Путіну, робить міжнародний статус Путіна вкрай двозначним. Тепер ніхто з міжнародних політиків не знає, з ким він має справу – з підлим господарем приватної армії чи легітимним президентом Росії. Путін намагається розірвати зв'язок між своєю величезною владою та відповідальністю за свої вчинки. Але те, що може пройти в Росії, не пройде на міжнародній арені.

Путіну здається, що розширюючи зону військово-політичної напруженості, він розширює свободу маневру своїх дій. І чим гірше буде становище російської армії в Україні, тим активніше Путін розширюватиме зону своєї агресивної активності на інші регіони світу та сфери життя (море, космос, продовольство, вибори в інших країнах тощо).

Путіну, як чекісту, який намагається будь-що утримати свою владу, хочеться вірити, що таким чином він вміло шантажує США, НАТО і примушує їх до перемир'я, використовуючи Україну. Але використання Путіним Лукашенка та Пригожина в цьому плані ядерного шантажу Заходу лише погіршують його становище, а не допомагають йому видертися з війни в Україні.

Додатки

Додаток 1

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №445/2023

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:**

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”

ГОРОХОВА Євгенія Євгенійовича – молодшого сержанта

ФЕДИНСЬКОГО Максима Ігоровича – підполковника

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ЗАВАДСЬКОГО Олександра Олексійовича – підполковника

ПЕТРИШИНА Володимира Володимировича – підполковника

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ШВЕЦЯ Руслана Романовича (помертньо) – солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АБУ АЛЬ-АІЛА Ахмада Омаровича (помертньо) – старшого солдата

АЛЕКСЄЄНКА Михайла Олеговича (помертньо) – солдата

АНТОНЮКА Олександра Андрійовича (помертньо) – солдата

БАБІЯ Віктора Григоровича (помертньо) – солдата

БЕРКОВСЬКОГО Сергія Володимировича (помертньо) – капітана

БОЖКА Петра Олександровича (помертньо) – солдата

БОЖКА Олександра Миколайовича (помертньо) – старшого солдата

БОРЦОВА Руслана Володимировича (помертньо) – старшого солдата

БУГАЯ Олексія Олександровича (помертньо) – старшого солдата

БУРМЕЯ Віктора Васильовича – майора

ВАСИЛИХУ Сергія Богдановича (помертньо) – солдата

ВАСИЛЬЄВА Стаха Сергійовича (помертньо) – молодшого сержанта

ГАЯ Дмитра Петровича (помертньо) – солдата

ГАМУЛУ Олександра Петровича (помертньо) – солдата

ГЕРАСИМЕНКА Романа Ігоровича – старшого лейтенанта

ГОЛОВАНЯ Тимура Володимировича (помертньо) – молодшого сержанта

ГОТЛІБА Ернеста Васильовича – старшого лейтенанта

ГРИВНАКА Володимира Олеговича (помертньо) – солдата

ГРИГОРЕНКА Станіслава Миколайовича (помертньо) – солдата

ГУРИНЦЯ Андрія Анатолійовича – солдата

ДАРУГУ Олександра Валентиновича (помертньо) – солдата

ДАЦЕНКА Сергія Сергійовича – молодшого сержанта

ДОЛІНКА Олександра Івановича (помертньо) – солдата

ДРОЗДОВА Олександра Вікторовича (помертньо) – солдата
ДЯЧУКА Юрія Миколайовича (помертньо) – старшого сержанта
ЄВТУШИНА Олександра Івановича (помертньо) – старшого солдата
ЗАРЕМБУ Віктора Юрійовича (помертньо) – старшого солдата
ЗАРІЦЬКОГО Миколу Анатолійовича – солдата
ЗОЛОТУХІНА Олександра Ігоровича (помертньо) – солдата
ЗУБЧЕНКА Костянтина Васильовича (помертньо) – солдата
ІВАЩЕНКОВА Едуарда Олександровича (помертньо) – старшого солдата
КАБАНЦЯ Антона Вікторовича (помертньо) – солдата
КАРАКАЯ Юрія Віталійовича (помертньо) – сержанта
КАСАТКІНА Олександра Валерійовича (помертньо) – солдата
КІБУ Олександра Миколайовича (помертньо) – головного сержанта
КОБИСЯ Романа Юрійовича (помертньо) – молодшого сержанта
КОВАЛЬСЬКОГО Ігоря Петровича (помертньо) – старшого солдата
КОЗАРЯ Романа Степановича (помертньо) – старшого сержанта
КОЗАЧИЩЕ Володимира Вікторовича (помертньо) – молодшого сержанта
КОЛОКОЛОВА Сергія Анатолійовича (помертньо) – солдата
КОЛОМІЙЦЯ Руслана Анатолійовича (помертньо) – старшого солдата
КОНОНЧУКА Василя Олександровича – солдата
КРОЛЕНКА Олександра Васильовича (помертньо) – майора
КОШИНСЬКОГО Максима Володимировича (помертньо) – старшого солдата
КУЛЬКОВА Володимира Борисовича (помертньо) – молодшого сержанта
КУХЛІВСЬКОГО Михайла Олександровича (помертньо) – молодшого сержанта
МАКСИМОВА Павла Олексійовича (помертньо) – старшого солдата
МОРДАШКА Євгенія Віталійовича (помертньо) – старшого солдата
МУХУ Віктора Анатолійовича (помертньо) – старшого солдата
НАЗАРЕНКА Василя Васильовича (помертньо) – капітана
НЕЗАМАЯ Віталія Олександровича (помертньо) – солдата
НЕСКРЕБУ Сергія Дмитровича (помертньо) – сержанта
ОДИНАКА Сергія Григоровича (помертньо) – молодшого лейтенанта
ОКОРОКОВА Сергія Івановича (помертньо) – молодшого сержанта
ПЕРЕКЛАДА Артема Олександровича – старшого сержанта
ПЕТРИШЕНА Володимира Васильовича (помертньо) – солдата
ПІВНЯ Миколу Івановича – старшого сержанта
ПОГОНЦЕВА Сергія Володимировича (помертньо) – старшого солдата
ПОСОХІНА Дмитра Юрійовича (помертньо) – старшого солдата
ПОСТНОВА Олексія Олександровича (помертньо) – молодшого сержанта
ПЧЕЛУ Юрія Валерійовича (помертньо) – солдата
РИБАЛКА Сергія Вікторовича – лейтенанта
РИБАЧКА Костянтина Володимировича (помертньо) – старшого солдата
РОМАНОВСЬКОГО Мирослава Степановича (помертньо) – солдата

РУДОГО Юрія Миколайовича (помертно) – солдата
РУСНАКА Віктора Васильовича (помертно) – солдата
САВЧЕНКА Дениса Олександровича (помертно) – солдата
САПОЖНІКА Руслана Юрійовича (помертно) – солдата
СВИНАРЬОВА Вячеслава Валентиновича (помертно) – солдата
СЕМЕНЮКА Віктора Ігоровича – старшого солдата
СІВЦЯ Андрія Станіславовича (помертно) – старшого солдата
СМЕРЕЧУКА Руслана Володимировича (помертно) – солдата
СПЯНА Андрія Борисовича – капітана
ТВЕРДОХЛІБОВА Олександра Костянтиновича (помертно) – старшого солдата
ТИМОШЕНКА Івана Вікторовича (помертно) – молодшого сержанта
ТИТАРЕНКА Олексія Руслановича (помертно) – молодшого лейтенанта
ТИЩЕНКА Олександра Васильовича (помертно) – старшого солдата
ТРУМА Геннадія Григоровича (помертно) – солдата
ТЮРІНА Валерія Станіславовича (помертно) – солдата
ФЕДИНУ Олега Івановича (помертно) – старшого лейтенанта
ФЕДЯЄВА Сергія Олександровича (помертно) – солдата
ФІТАКА Віктора Івановича (помертно) – молодшого сержанта
ФУРМАНА Дениса Андрійовича (помертно) – молодшого сержанта
ХМІЛЯ Олега Васильовича (помертно) – солдата
ЧЕПКА Сергія Петровича – лейтенанта
ЧУВАКІНА Володимира Вікторовича – капітана
ШАПОЧКУ Володимира Олександровича (помертно) – солдата
ШЕКЕРУ Василя Володимировича – старшого сержанта
ШУФРИЧА Едуарда Золтановича (помертно) – молодшого сержанта
ЩУЦЬКОГО Юрія Олександровича (помертно) – солдата
ЯКОВЛЄВА Євгена Андрійовича (помертно) – молодшого сержанта
ЯКОВЛЄВА Михайла Сергійовича (помертно) – старшого солдата
ЯРОСЕВИЧА Миколу Миколайовича (помертно) – солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
АБРОСИМОВА Євгенія Олексійовича – старшого солдата
БЕЗПАЛОВА Володимира Васильовича – сержанта
БІЛИКА Миколу Кириловича – солдата
ГРАБЧУКА Миколу Миколайовича – старшого солдата
ГРАНКІНА Михайла Олександровича – старшого лейтенанта
ІЛЬЧЕНКА Станіслава Ігоровича – молодшого сержанта
ЙОЛТУХІВСЬКОГО Владислава Миколайовича – молодшого лейтенанта
КОВАЛЕНКА Владислава Віталійовича – солдата
КОЛІСНИКА Олексія Миколайовича – молодшого сержанта
ОЛЯНЮКА Сергія Васильовича – солдата
ПАЛЯНИЦЮ Максима Сергійовича – солдата
РИЖИКА Олександра Івановича – солдата

РОМАТИНА Романа Васильовича – сержанта
ЧЕРЕДНІЧЕНКА Романа Олексійовича – солдата
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
БОРОНИЛА Ярослава Петровича – молодшого сержанта
ЖЕРЕБЧЕНКА Сергія Анатолійовича – молодшого сержанта
ЛИТВИНЕНКА Богдана Володимировича – старшого сержанта
САВЧУКА Юрія Миколайовича – молодшого сержанта
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
КАЗАНЦЕВА Андрія Анатолійовича – молодшого сержанта
ЛЯСКОВСЬКОГО Валентина Ігоровича – майора.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
25 липня 2023 року

Додаток 2

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №446/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України
За вагомий особистий внесок у захист державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов’язку та високий професіоналізм **постановляю:**

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”

ВЕРБУ Андрія Вячеславовича – генерал-майора медичної служби

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БОРОДАЯ Володимира Олександровича – полковника медичної служби

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АНТИПОВА Андрія Олександровича – солдата

БУЧМУ Миколу Миколайовича – сержанта

ВАСИЛЬЄВУ Юлію Миколаївну – сержанта

ГРЕБЕЛЬСЬКОГО Максима Анатолійовича – старшого солдата

ЗАПЧЕНКО Надію Володимирівну – старшого сержанта

КОСЮК Інну Олександрівну – сержанта

ОБОДЗІНСЬКОГО Володимира Францевича – солдата

ОЛІЙНИКОВА Владислава Олександровича – старшого сержанта

ПАВЛУСИКА Андрія Миколайовича – старшого лейтенанта медичної служби

РУЗЯКА Руслана Валерійовича – підполковника медичної служби

Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня

ДАНЧИШЕНУ Таїсію Анатоліївну – майора медичної служби

Нагородити орденом Данила Галицького

АНДРОЩУКА Дмитра Олександровича – лейтенанта медичної служби

БИЧКОВА Олександра Михайловича – лейтенанта медичної служби

БУРКУ Сергія Анатолійовича – старшого лейтенанта медичної служби

ДЕМЕДЧУК Наталію Ігорівну – капітана

ДРАПАКА Івана Володимировича – сержанта
ЗАРВАНСЬКОГО Дмитра Івановича – лейтенанта медичної служби
ІВАНОВА Сергія Васильовича – підполковника медичної служби
КЛЮЦЕВСЬКОГО Дмитра Олеговича – капітана медичної служби
КОЗАЧУКА Ярослава Олександровича – старшого лейтенанта медичної служби
КОЗЛОВСЬКОГО Сергія Миколайовича – полковника медичної служби
КОНОВАЛОВА Олександра Миколайовича – солдата
ЛАПТУ Володимира Володимировича – капітана медичної служби
ЛАФАРЕНКА Василя Анатолійовича – полковника медичної служби
МАРКЕВИЧА Степана Васильовича – полковника медичної служби
МЕДВІДЯ Андрія Михайловича – майора медичної служби
ОРЛОВА Кирила Сергійовича – молодшого сержанта
ОСИПЕНКО Ольгу Борисівну – штаб-сержанта
ПОЛОВЦЯ Владислава Вікторовича – капітана медичної служби
ТИШЕЦЬКОГО Антона Валентиновича – майора медичної служби
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
ГЕРАСИМЧУКА Олександра Миколайовича – солдата
ГОРАЯ Віталія Мар’яновича – молодшого сержанта
ГУМЕНЮКА Олега Миколайовича – штаб-сержанта
КРАВЧЕНКА Романа Миколайовича – молодшого сержанта
МАЛАНІЧА Олександра Юрійовича – капітана медичної служби
МІРОШНІЧЕНКА Дмитра Ігоровича – підполковника медичної служби
ОЛІЙНИКА Олексія Петровича – солдата
ОРДИНСЬКУ Катерину Валеріївну – майора медичної служби
РАБОЩУКА Олександра Володимировича – майора медичної служби
САМОФАЛОВА Дмитра Олександровича – старшого лейтенанта медичної служби
СЕМЕНЮК Світлану Миколаївну – майора медичної служби
СКОЛОДЧУКА Миколу Володимировича – солдата
ТКАЧЕНКА Олександра Геннадійовича – майора медичної служби
ШЕРУДИЛА Сергія Володимировича – підполковника медичної служби
ЩУР Алісу Борисівну – полковника медичної служби
ЮР’ЄВА Володимира Володимировича – капітана медичної служби
ЮР’ЄВУ Наталію Юріївну – полковника медичної служби
Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня
БОГУША Григорія Леонідовича – полковника медичної служби
ТОПИЛКО Ольгу Василівну – підполковника медичної служби
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
КОРКІШКА Вадима В’ячеславовича – молодшого сержанта
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
АКДЕРЛІ Людмилу Петрівну – лейтенанта медичної служби
БОЦУЛЯК Ольгу Русланівну – молодшого сержанта

БУШИНСЬКОГО Максима Анатолійовича – майора медичної служби
ДЯЧУКА Сергія Миколайовича – старшого солдата
ІВАНОВА Максима Валерійовича – старшого солдата
КОШЛЯКА Івана Івановича – старшину 1 статті
КРАВЧУКА Вадима Олександровича – солдата
КУРАЛОВУ Ірину Дем'янівну – лейтенанта медичної служби
КУЦОГО Сергія Богдановича – молодшого сержанта
ЛОБОДЗИНСЬКУ Юлію Ігорівну – старшину 1 статті
ЛУЦЕНКА Олександра Сергійовича – сержанта служби цивільного захисту
МЕЛЬНИКОВУ Олександрю Олександрівну – солдата
МЕЛЬНИЧЕНКО Вікторію Вікторівну – сержанта
ПОПОВУ Олександрю Сергіївну – молодшого сержанта
РУСНАКА Андрія Орестовича – молодшого лейтенанта медичної служби
ХОЛОДЕНКА Вадима Андрійовича – молодшого сержанта

Присвоїти почесні звання:

“ЗАСЛУЖЕНИЙ ЛІКАР УКРАЇНИ”

ВАРЧЕНКУ Олександрю Володимировичу – лікареві-стоматологу-хірургу клініки Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону
ГЕРЖИКУ Костянтину Павловичу – начальникові клініки Військово-медичного клінічного центру Південного регіону, полковнику медичної служби
ІВАНИКУ Ростиславу Юрійовичу – начальникові відділення клініки Військово-медичного клінічного центру Західного регіону, полковнику медичної служби
ЛОПАТІНУ Сергію Андрійовичу – начальникові відділення клініки Національного військово-медичного клінічного центру “Головний військовий клінічний госпіталь”, полковнику медичної служби
ЛЬОВКІНУ Ігорю Миколайовичу – начальникові клініки кардіології – головному кардіологу Збройних Сил України Національного військово-медичного клінічного центру “Головний військовий клінічний госпіталь”, полковнику медичної служби
НІКІТІНУ Петру Віталійовичу – провідному ортопеду – травматологу відділення клініки хірургії Головного військово-медичного клінічного центру (Центральний клінічний госпіталь) Державної прикордонної служби України
ПЕЧИБОРЦЮ Олександрю В’ячеславовичу – начальникові відділення – лікарю відділення клініки хірургії Головного військово-медичного клінічного центру (Центральний клінічний госпіталь) Державної прикордонної служби України, підполковнику медичної служби
ПРОХОРОВУ Святославу Леонідовичу – офіцерові медичної служби 35 окремої бригади морської піхоти Командування морської піхоти Військово-Морських Сил Збройних Сил України, старшому лейтенанту медичної служби

“ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я УКРАЇНИ”

ЛИТВИНУ Богдану Анатолійовичу – начальникові Львівського військово-медичного клінічного центру Державної прикордонної служби України, полковнику медичної служби.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

25 липня 2023 року

Додаток 3**УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №447/2023**

Про відзначення державними нагородами України

За значний особистий внесок у розвиток вітчизняної системи охорони здоров’я, надання кваліфікованої медичної допомоги і рятування життя людей в умовах воєнного стану, сумлінне виконання професійного обов’язку та з нагоди Дня медичних працівників **постановляю:**

Нагородити орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня

ТУРЧИНА Миколу Івановича – директора комунального некомерційного підприємства «Міська клінічна лікарня № 11» Одеської міської ради

Нагородити орденом «За заслуги» I ступеня

ЗАБОЛОТНОГО Дмитра Ілліча – директора державної установи «Інститут отоларингології імені проф. О.С.Коломійченка Національної академії медичних наук України», академіка НАМН України

КОСТРУБА Олександра Олексійовича – завідувача відділу державної установи «Інститут травматології та ортопедії Національної академії медичних наук України»

ТИМЧУКА Сергія Миколайовича – медичного директора комунального підприємства «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня імені І.І.Мечникова» Дніпропетровської обласної ради

Нагородити орденом «За заслуги» III ступеня

БУРЮ Володимира Васильовича (посмертно) – завідувача відділення комунального некомерційного підприємства «Обласна дитяча лікарня м. Слов’янськ», Донецька область

ВАЩЕНКА Вадима Миколайовича – фельдшера бригади Ніжинської станції комунального некомерційного підприємства «Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Чернігівської обласної ради

МОЗГОВОГО Віталія Олексійовича – фельдшера бригади Чернігівської станції комунального некомерційного підприємства «Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Чернігівської обласної ради

Нагородити орденом «За мужність» III ступеня

БУЦКА Івана Михайловича (помертно) – асистента відділення комунального некомерційного підприємства «Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології» Закарпатської обласної ради
ВУДМАСКУ Володимира Володимировича (помертно) – асистента відділення комунального некомерційного підприємства «Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології» Закарпатської обласної ради

ГРИЦЕНКА Сергія Володимировича (помертно) – лікаря комунального некомерційного підприємства «Обласна клінічна дитяча лікарня Кіровоградської обласної ради»

КОНОНЕНКА Олександра Вікторовича (помертно) – водія Балаклійського відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»

МАТВЄЄВА Сергія Олександровича (помертно) – лікаря комунального некомерційного підприємства «Запорізька обласна клінічна лікарня» Запорізької обласної ради

ТАРАНА Олексія Вікторовича – фельдшера Центральної станції екстреної (швидкої) медичної допомоги комунального некомерційного підприємства Сумської обласної ради «Сумський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»

ФЕНДАКА Івана Володимировича – лікаря відділення комунального некомерційного підприємства «Кіровоградська обласна лікарня Кіровоградської обласної ради»

Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня

КОВТУН Людмилу Володимирівну – фельдшера бригади комунального некомерційного підприємства «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Чернігівської обласної ради

ЛАГУТІНУ Ганну Григорівну – виконувача обов'язків директора комунальної некомерційної установи «Херсонський обласний центр служби крові» Херсонської обласної ради

САВИЦЬКУ Валентину Василівну – лікаря відділення комунальної некомерційної установи «Обласна клінічна лікарня імені О.Ф.Гербачевського» Житомирської обласної ради

Нагородити медаллю «За врятоване життя»

БОНДАРЕНКА Романа Володимировича – лікаря відділення комунального некомерційного підприємства «Чернігівська міська лікарня № 3» Чернігівської міської ради

МАНЬКО Олену Олександрівну – фельдшера Бериславської станції екстреної (швидкої) медичної допомоги комунального некомерційного підприємства «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської обласної ради

- ПАВЛЕНКА Вячеслава Григоровича – лікаря відділення комунального некомерційного підприємства «Чернігівська обласна лікарня» Чернігівської обласної ради
- ТОКАРЕВА Віталія Володимировича – фельдшера відділу комунального некомерційного підприємства «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської обласної ради
- ШАШКІНА Юрія Володимировича – лікаря відділу комунального некомерційного підприємства «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської обласної ради
- ШКОЛЬНУ Наталію Миколаївну – сестру медичну старшу відділення комунального некомерційного підприємства «Чернігівська обласна лікарня» Чернігівської обласної ради
- ЯНКО Олену Гаврилівну – молодшу медичну сестру відділення комунального некомерційного підприємства «Чернігівська обласна лікарня» Чернігівської обласної ради

Присвоїти почесні звання:

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ДОНОР УКРАЇНИ»

- СТОЙКО Валентині Станіславівні – молодшій медичній сестрі відділу комунального некомерційного підприємства «Хмельницький обласний центр служби крові»

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ЛІКАР УКРАЇНИ»

- АНОСОВУ Андрію Євгеновичу – лікареві відділення обласного комунального некомерційного підприємства «Чернівецька обласна клінічна лікарня»
- БЕЙКУНУ Юрію Михайловичу – завідувачеві відділення комунального некомерційного підприємства «Третя Черкаська міська лікарня швидкої медичної допомоги»
- БЕСПАЛОМУ Миколі Трохимовичу – завідувачеві відділення комунального некомерційного підприємства «Білгород-Дністровська міська багатoproфільна лікарня» Білгород-Дністровської міської ради, Одеська область
- БЛОНСЬКОМУ Роману Івановичу – провідному науковому співробітникові державної установи «Інститут травматології та ортопедії Національної академії медичних наук України»
- ВАКУ Дмитру Іллічу – лікареві відділення державної установи «Інститут серця Міністерства охорони здоров'я України»
- ВАСИЛЕНКО Людмилі Іванівні – виконувачеві обов'язків завідувача відділення комунального некомерційного підприємства Харківської катастроф»
- ВЕРЕМІЮ Артему Олеговичу – директорів Центру спортивної травматології та відновлювальної медицини, м.Київ

- ДЕЙНЕКУ Іллі Вячеславовичу – завідувачеві центру ендокринної хірургії, лікарю комунального підприємства «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня імені І.І.Мечникова» Дніпропетровської обласної ради
- ЕРМОЛАСВУ Євгену Васильовичу – завідувачеві відділення комунального некомерційного підприємства «Запорізька обласна клінічна лікарня» Запорізької обласної ради
- ЖИТИНСЬКОМУ Євгену Валерійовичу – лікареві відділення державної установи «Інститут серця Міністерства охорони здоров'я України»
- ЗОВТУНУ Вадиму Володимировичу – лікареві хірургічного центру комунального некомерційного підприємства «Миколаївський обласний центр онкології» Миколаївської обласної ради
- ЗУБУ Володимиру Івановичу – асистентові кафедри Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
- КАРЧЕВИЧ Тетяні Євгенівні – директорів департаменту здоров'я Херсонської обласної державної адміністрації
- КВАЧЕНЮКУ Андрію Миколайовичу – лікареві комунального некомерційного підприємства «Київський міський консультативно-діагностичний центр» Київської міської ради
- КИРИЧУК Оксані Володимирівні – медичному директорів комунального підприємства «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної ради
- КІСЕЛЬОВУ Дмитру Юрійовичу – генеральному директорів комунального некомерційного підприємства Луганської обласної ради «Луганський регіональний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»
- КЛИМОВИЧ Руслані Олександрівні – завідувачеві Республіканського центру лікування та реабілітації наслідків нейротравми комунального підприємства «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної ради
- КОЛЕЙКУ Володимиру Миколайовичу – генеральному директорів комунального некомерційного підприємства «Прилуцька центральна районна лікарня» Прилуцької районної ради, Чернігівська область
- КРАСНОВУ Володимиру Миколайовичу – завідувачеві відділення, лікарю комунального підприємства «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня імені І.І.Мечникова» Дніпропетровської обласної ради
- КУЗІНУ Ігорю Володимировичу – заступникові Міністра охорони здоров'я України – головному санітарному лікарю України
- КУЗЬМІНІЙ Олені Георгіївні – начальникові комунального некомерційного підприємства «Миколаївський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни» Миколаївської обласної ради
- ЛЕСКОВУ Володимиру Григоровичу – лікареві відділу державної установи «Інститут травматології та ортопедії Національної академії медичних наук України»

- МАКАРЧУК Оксані Михайлівні – лікареві комунального некомерційного підприємства «Івано-Франківський обласний перинатальний центр Івано-Франківської обласної ради»
- МАРТИНЕНКУ Юрію Івановичу – головному лікареві комунального некомерційного підприємства Білопільської міської ради «Білопільська міська лікарня», Сумська область
- МАРЧЕНКО Валентині Василівні – лікареві комунального підприємства «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Дніпропетровської обласної ради
- МАТОЛІНЕЦЬ Наталії Василівні – заступникові медичного директора комунального некомерційного підприємства «Львівське територіальне медичне об'єднання «Багатопрофільна клінічна лікарня інтенсивних методів лікування та швидкої медичної допомоги»
- МИХАЙЛЕНКУ Олександрю Федоровичу – завідувачеві відділення № 4» Дніпровської міської ради
- МУДРІЙ Яні Юріївні – лікареві комунального некомерційного підприємства «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської обласної ради
- НЕТКОВУ Анатолію Дмитровичу – лікареві, завідувачу відділення комунального некомерційного підприємства «Міська клінічна лікарня № 1» Одеської міської ради
- ОРИЩІЙ Валентині Василівні – лікареві відділення комунального некомерційного підприємства «Старокостянтинівська багатопрофільна лікарня» Старокостянтинівської міської ради, Хмельницька область
- ПЕТРАШУ Володимиру Казимировичу – лікареві комунального некомерційного підприємства «Обласна клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради»
- ПИСАНКУ Андрію Анатолійовичу – лікареві відділення комунального некомерційного підприємства «Херсонська обласна клінічна лікарня» Херсонської обласної ради
- ПЛІТКІНУ Олександрю Юрійовичу – головному лікареві комунального некомерційного підприємства «Миколаївська обласна дитяча клінічна лікарня» Миколаївської обласної ради
- ПОГАДАЄВІЙ Наталії Леонідівні – завідувачеві відділення Національної дитячої спеціалізованої лікарні «ОХМАТДИТ» Міністерства охорони здоров'я України
- ПОЛТАВЦЮ Олександрю Володимировичу – лікареві відділення комунального некомерційного підприємства Ізюмської міської ради «Центральна міська лікарня Піщанської Богоматері», Харківська область
- ПОЛЮЛЯХ Оксані Анатоліївні – завідувачеві відділення комунального некомерційного підприємства «Пологовий будинок № 5» Одеської міської ради

- ПОНОМАРЕНКУ Ернесту Олександровичу – лікареві відділення комунального некомерційного підприємства «Херсонський регіональний онкологічний центр» Херсонської обласної ради
- ПРОХОРЧУКУ Віталію Валерійовичу – лікареві комунального некомерційного підприємства «Дунаєвецька багатoproфільна лікарня» Дунаєвецької міської ради, Хмельницька область
- РИМАРЮ Петру Івановичу – головному лікареві комунального некомерційного підприємства «Миколаївська обласна клінічна лікарня» Миколаївської обласної ради
- РИНДІНУ Ігорю Вікторовичу – завідувачеві відділення комунального некомерційного підприємства «Міська лікарня № 1» Запорізької міської ради
- СЕРЕДЮКУ Володимиру Миколайовичу – завідувачеві лікарняного банку крові комунального некомерційного підприємства «Нововолинська центральна міська лікарня» Волинської обласної ради
- СИТНІКУ Петру Олексійовичу – лікареві відділення комунального некомерційного підприємства «Одеська обласна клінічна лікарня» Одеської обласної ради
- ХАРИТОНОВУ Олегу Денісейовичу – лікареві відділення комунального некомерційного підприємства «Міська клінічна лікарня № 11» Одеської міської ради
- ХОЛОДУ Олександрю Сергійовичу – лікареві відділення комунального некомерційного підприємства «Барвінківська центральна міська лікарня» Барвінківської міської територіальної громади Ізюмського району, Харківська область
- ЧИНЯКОВУ Валерію Юрійовичу – головному лікареві комунального некомерційного підприємства «Миколаївська обласна станція переливання крові» Миколаївської обласної ради
- ЧОРНОВОЛЕНКО Світлані Анатоліївні – лікареві відділення Національної дитячої спеціалізованої лікарні «ОХМАТДИТ» Міністерства охорони здоров'я України
- ШАБІЛЬЯНОВІЙ Ірині Володимирівні – заступникові головного лікаря комунального некомерційного підприємства «Миколаївська обласна клінічна лікарня» Миколаївської обласної ради
- ШИНКАРЕНКО Тетяні Григорівні – лікареві комунального некомерційного підприємства Богуславської міської ради «Богуславський центр первинної медико-санітарної допомоги», Київська область
- ШУБІНУ Олегу Володимировичу – лікареві відділення комунального підприємства «Лікарня № 1» Житомирської міської ради
- ЯНЕНКУ Володимиру Івановичу – лікареві, заступнику директора комунального некомерційного підприємства «Пологовий будинок № 5» Одеської міської ради

- ЯРЕМЕНКУ Віктору Васильовичу – завідувачеві відділення комунального некомерційного підприємства «Чернігівська обласна лікарня» Чернігівської обласної ради
«ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»
- АВЕР'ЯНОВІЙ Антоніні Іванівні – фельдшеріві бригади комунального підприємства «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Дніпропетровської обласної ради
- АЛЕКСЄЄВІЙ Ользі Сергіївні – сестрі медичній старшій відділення комунального некомерційного підприємства «Близнюківська центральна районна лікарня» Харківської обласної ради
- БЄДІНУ Валерію Михайловичу – фельдшеріві підстанції комунального некомерційного підприємства «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф у Кіровоградській області Кіровоградської обласної ради»
- БОЛОТНОМУ Сергію Михайловичу – фельдшеріві бригади Чернігівської станції комунального некомерційного підприємства «Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Чернігівської обласної ради
- БОРОВСЬКІЙ Наталії Вікторівні – акушерці відділення некомерційного підприємства «Пологовий будинок № 3» Запорізької міської ради
- ВЕЛИЧКУ Сергію Анатолійовичу – фельдшеріві Великобурлуцького відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»
- ДАВДЕНКУ Дмитру Миколайовичу – фельдшеріві комунального підприємства «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Дніпропетровської обласної ради
- ДВОРЕЦЬКІЙ Наталії Анатоліївні – головній медичній сестрі комунального некомерційного підприємства «Снігурівська міська лікарня» Снігурівської міської ради, Миколаївська область
- КУЗЬМИК Ларисі Анатоліївні – фельдшеріві Мироліубівського пункту базування Білозерської станції екстреної (швидкої) медичної допомоги комунального некомерційного підприємства «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської обласної ради
- ЛЕОНЕНКО Світлані Анатоліївні – заступникові генерального директора комунального некомерційного підприємства «Чернігівська міська лікарня № 2» Чернігівської міської ради
- МІРОШНИЧЕНКУ Андрію Володимировичу – фельдшеріві бригади комунального підприємства «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Дніпропетровської обласної ради
- МІРУТЕНКО Ользі Василівні – сестрі медичній старшій лікарської амбулаторії центру первинної медичної допомоги Державної наукової

установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами
ПЕЛИХУ Григорію Григорійовичу – фельдшерів Білозерської станції екстреної (швидкої) медичної допомоги комунального некомерційного підприємства «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської обласної ради
ПИВОВАР Валентині Дмитрівні – директорів комунального некомерційного підприємства Богуславської міської ради «Богуславський центр первинної медико-санітарної допомоги», Київська область
РУДІЙ Марині Василівні – сестрі медичній відділення Національного інституту раку Міністерства охорони здоров'я України
СЕРДЮК Гульнарі Хоммадівні – сестрі медичній відділення комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Обласна клінічна лікарня»
ТАНЯНСЬКІЙ Наталії Василівні – фельдшерів Бериславської станції екстреної (швидкої) медичної допомоги комунального некомерційного підприємства «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської обласної ради
ШАЛІМОВУ Валерію Івановичу – завідувачеві відділення комунального некомерційного підприємства «Запорізька обласна клінічна лікарня» Запорізької обласної ради
ЯРОСЛАВСЬКОМУ Юрію Вікторовичу – фельдшерів Пасічнянської амбулаторії загальної практики – сімейної медицини, Хмельницька область.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

25 липня 2023 року

Додаток 4

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №448/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

ТЕРТИЧНОГО Вадима Олександровича (посмертно) – штаб-сержанта

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ДРУЖИНУ Вадима Миколайовича – штаб-сержанта

СУХОМЛИНА Романа Юрійовича (посмертно) – сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АБРАМЕНКА Святослава Вадимовича (посмертно) – головного сержанта

АБРАМЧУКА Андрія Віталійовича (посмертно) – старшого солдата

АНДРОНІКА Владислава Дмитровича (помертно) – молодшого сержанта
БАРАНОВСЬКОГО Євгенія Петровича – молодшого сержанта
БЕРЕЗІЯ Богдана Володимировича (помертно) – молодшого сержанта
БІЛИКА Богдана Петровича (помертно) – старшого сержанта
БОЙЧУКА Андрія Степановича (помертно) – старшого солдата
БОЙЧУКА Юрія Яремовича (помертно) – старшого солдата
БОНДАРЕНКА Віталія Сергійовича (помертно) – штаб-сержанта
БОНДАРЄВА Сергія Валерійовича (помертно) – старшого солдата
БОНДАРЦЯ Любомира Васильовича (помертно) – старшого солдата
БОНДАРЯ Ігоря Леонідовича (помертно) – майора
БОНЬЦЮНЯ Андрія Миколайовича (помертно) – старшого солдата
БОРИСА Романа Олександровича – солдата
БОРОВКОВА Віктора Петровича (помертно) – старшого солдата
БУГАЄНКА Владислава Степановича (помертно) – старшого солдата
БУЙНУ Андрія Михайловича (помертно) – штаб-сержанта
БУТРИНА Ігоря Богдановича (помертно) – старшого солдата
ВАСИЛЬЦЯ Юрія Дмитровича (помертно) – старшого солдата
ВАСИЛЬЧИКА Івана Вікторовича – солдата
ВАСКА Владислава Миколайовича (помертно) – старшого сержанта
ВЕЛЬГУША Вадима Дмитровича (помертно) – старшого солдата
ВІЗЕНКА Олексія Миколайовича (помертно) – капітана
ВІТРА Ростислава Анатолійовича (помертно) – головного сержанта
ГАВРИЛОВИЧА Олександра Вікторовича (помертно) – старшого солдата
ГАЙСАНА Андрія Валерійовича (помертно) – сержанта
ГАЛЬЦОВА Сергія Костянтиновича (помертно) – старшого солдата
ГАФІЙЧУКА Назарія Михайловича (помертно) – старшого солдата
ГВОЗДЕЦЬКОГО Романа Зіновійовича (помертно) – майстер-сержанта
ГНАТУШКА Віталія Миколайовича (помертно) – старшого солдата
ГОВЕРУ Андрія Васильовича (помертно) – підполковника
ГОРОСОВА Владислава Олеговича (помертно) – молодшого сержанта
ГОРШКОВА Геннадія Борисовича (помертно) – майстер-сержанта
ГОШКА Вадима Володимировича (помертно) – старшого солдата
ГРУЗЕВИЧА Владислава Едуардовича (помертно) – майора
ГУКАСЯНА Олексія Сероповича (помертно) – старшого солдата
ГУСАРЕВИЧА Володимира Миколайовича (помертно) – головного сержанта
ДЕМ'ЯНОВСЬКОГО Миколу Івановича (помертно) – майстер-сержанта
ДЄДУХА Андрія Петровича – майстер-сержанта
ДОБРОЖАНА Віталія Вікторовича (помертно) – майстер-сержанта
ДОМАНОВСЬКОГО Віктора Михайловича (помертно) – штаб-сержанта
ДРОНОВА Олександра Вікторовича (помертно) – старшого солдата
ДУЧОЛА Олександра Володимировича (помертно) – старшого майстер-сержанта

ДЬЯКОВА Андрія Миколайовича – старшого солдата
ЄФИМЕНКА Романа Григоровича (помертно) – старшого солдата
ЗАРЮТУ Сергія Анатолійовича – старшого сержанта
КАРЄЛОВА Валентина Івановича – старшого лейтенанта
КАСЛІНА Олександра Ігоровича (помертно) – старшого лейтенанта
КАЦАВАЛА Олександра Івановича (помертно) – старшого солдата
КИСІЛЯ Романа Терентійовича – сержанта
КІПТЕНКА Тімура Васильовича (помертно) – старшого сержанта
КІРІКА Костянтина Костянтиновича (помертно) – старшого солдата
КОБЕЛЬКОВА Олексія Романовича – старшого матроса
КОБЧЕНКА Іллю Віталійовича (помертно) – головного сержанта
КОЗЕЛКА Ростислава Віталійовича (помертно) – старшого солдата
КОЛОМОЙЦЯ Івана Олександровича (помертно) – сержанта
КОМІСАНУКА Олександра Олександровича (помертно) – старшого сержанта
КОНДРАТЬЄВА Сергія Анатолійовича (помертно) – сержанта
КОРБУТЯКА Дмитра Володимировича (помертно) – головного сержанта
КОСТЮКА Сергія Олександровича (помертно) – майстер-сержанта
КОЦЕРУБУ Івана Дмитровича – майора у відставці
КРЕМЕНЯ Володимира Петровича (помертно) – молодшого сержанта
КРИВОБОКА Олександра Віталійовича (помертно) – старшого сержанта
КРИКОВА Сергія Івановича – сержанта
КУДЕЛІНА Олександра Сергійовича (помертно) – головного сержанта
КУДРИЧА Віктора Сергійовича – штаб-сержанта
КУРАСОВА Ярослава Віталійовича (помертно) – головного сержанта
КУРИЛЯКА Ігоря Івановича (помертно) – штаб-сержанта
КУЦИКА Василя Володимировича – старшого солдата
КУЧЕРА Руслана Олександровича (помертно) – старшого солдата
КУШНЕРУКА Ростислава Васильовича (помертно) – старшого сержанта
КУШТУ Олега Григоровича (помертно) – штаб-сержанта
ЛАКЕЯ Сергія Володимировича (помертно) – підполковника
ЛАМЕРТА Костянтина Олександровича – матроса
ЛЕВИЦЬКОГО Андрія Володимировича (помертно) – старшого солдата
ЛЕНДЄЛА Отта Золтановича (помертно) – старшого солдата
ЛЕОНТЬЄВА Олександра Вікторовича (помертно) – старшого солдата
ЛІТВІНОВА Миколу Сергійовича (помертно) – старшого сержанта
ЛОЮКА Володимира Васильовича (помертно) – старшого солдата
МАЄРА Василя Васильовича (помертно) – старшого солдата
МАЗУРА Віталія Анатолійовича (помертно) – головного сержанта
МАЙОРЕНКА Віктора Валерійовича (помертно) – старшого сержанта
МАКАРЧУКА Руслана Семеновича (помертно) – старшого солдата
МАКОВІЯ Марка Георгійовича – солдата
МАКСИМЧУКА Дмитра Петровича (помертно) – старшого солдата

МАЛІЗДЕРСЬКОГО Олександра Миколайовича (помертно) – головного сержанта
МАСЛЕННИКОВА Дмитра В'ячеславовича (помертно) – старшого солдата
МАТЕЄВА Тімура Сабірхановича (помертно) – старшого солдата
МАТИСА Андрія Станіславовича (помертно) – сержанта
МАТІЙЧАКА Василя Васильовича (помертно) – старшого солдата
МАЦЕРУКА Олексія Сергійовича – солдата
МАЦЬКА Василя Зеноновича (помертно) – старшого солдата
МЕЛЬНИЧУКА Василя Дмитровича (помертно) – старшого солдата
МЕНДРИЩОРУ Сергія Васильовича (помертно) – головного сержанта
МЕНЬКА Сергія Васильовича – старшого сержанта
МИРЗУ Володимира Володимировича (помертно) – старшого майстер-сержанта
МУСІЙОВСЬКОГО Андрія Романовича (помертно) – старшого солдата
НАГНИБІДУ Дмитра Вікторовича (помертно) – молодшого сержанта
НЕЗОЛУ Максима Андрійовича (помертно) – старшого солдата
ОДАРЧУКА Олександра Григоровича (помертно) – старшого сержанта
ОЛЕКСИНА Володимира Васильовича (помертно) – старшого солдата
ОРЄХОВА Володимира Миколайовича (помертно) – старшого майстер-сержанта
ОСАДЧОГО Олега Олексійовича (помертно) – старшого сержанта
ОСАДЧУКА Петра Михайловича (помертно) – старшого солдата
ОСІКА Ярослава Андрійовича (помертно) – старшого солдата
ПАЛЮХА Валерія Миколайовича (помертно) – старшого солдата
ПАНЧИШИНА Ярослава Валентиновича (помертно) – капітана
ПАСТУХОВА Олега Володимировича (помертно) – старшого сержанта
ПІДЛІСНОГО Анатолія Пилиповича (помертно) – старшого сержанта
ПІДЛУБНОГО Андрія Миколайовича – солдата
ПІЛКІНА Василя Анатолійовича (помертно) – штаб-сержанта
ППКУ Романа Володимировича (помертно) – старшого солдата
ПЛАКСІЯ Максима Миколайовича (помертно) – старшого солдата
ПЛЯШЕЧКА Володимира Євгеновича (помертно) – молодшого сержанта
ПОГОРЕЦЬКОГО Мирона Сергійовича (помертно) – головного сержанта
ПОЛТАВЦЯ Владислава Володимировича (помертно) – старшого солдата
ПРОТАСЕВИЧА Богдана Юрійовича – солдата
РАССКАЗОВА Олександра Сергійовича – матроса
РИБАКА Владислава Євгеновича (помертно) – старшого солдата
РОМАНЕНКА Владислава Сергійовича (помертно) – головного сержанта
САВИЧА Володимира Ярославовича (помертно) – сержанта
СВИЦА Назара Олександровича (помертно) – старшого сержанта
СЕМЕНЮКА Ігоря Анатолійовича – солдата
СЕМЕНЮКА Ігоря Миколайовича – сержанта
СЄРОВА Вячеслава Євгеновича (помертно) – старшого солдата

СИНЬКА Віктора Миколайовича (помертньо) – майстер-сержанта
СОБКА Вадима Григоровича – полковника
СОЛОМОНЮКА Андрія Васильовича – майора
СОЛЯКОВА Віктора Олександровича (помертньо) – сержанта
СТАРОВЄРОВА Сергія Юрійовича (помертньо) – старшого солдата
СТЕЦЬКІВА Богдана Володимировича (помертньо) – молодшого сержанта
СТІБАКА Назара Васильовича (помертньо) – молодшого сержанта
СТРІЖИКА Андрія Ярославовича (помертньо) – старшого солдата
СТУПАКА Романа Олеговича (помертньо) – сержанта
СУГАКА Олександра Володимировича (помертньо) – сержанта
СЯТИНЮ Василя Васильовича (помертньо) – старшого майстер-сержанта
ТАНЧАКА Андрія Івановича (помертньо) – старшого солдата
ТАРАСЮКА Олександра Павловича (помертньо) – головного сержанта
ТАТУНЧАКА Ігоря Михайловича (помертньо) – старшого солдата
ТЕРЕЩЕНКА Віталія Вікторовича (помертньо) – майстер-сержанта
ТІШКОВА Мирослава Олександровича (помертньо) – старшого солдата
ТКАЧУКА Миколу Івановича (помертньо) – штаб-сержанта
ТОВПАШКА Юрія Васильовича (помертньо) – старшого солдата
ТОЦЬКОГО Василя Миколайовича (помертньо) – старшого солдата
ТУНЬОВА Юрія Валентиновича (помертньо) – старшого солдата
ТУРЧЕНКОВА Єгора Євгеновича (помертньо) – старшого сержанта
ХОРТЮКА Віталія Володимировича – старшого сержанта
ЦИГАНА Назара Андрійовича (помертньо) – головного сержанта
ЧОПА Михайла Федоровича (помертньо) – старшого солдата
ЧУМАКА Павла Олеговича (помертньо) – лейтенанта
ШУСТОВА Дмитра Михайловича (помертньо) – головного сержанта
ЯКУБ'ЯКА Андрія Олеговича (помертньо) – молодшого сержанта
ЯЦЕНКА Владислава Юрійовича (помертньо) – старшого солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БІЛЕЦЬКОГО Романа Михайловича – старшого сержанта
БЛЮДА Валентина Анатолійовича – майора
КОПРОВСЬКОГО Олександра Григоровича – старшого сержанта
КОРНІЄНКА Андрія Григоровича – старшого солдата
КОХАНА Валерія Миколайовича – старшого сержанта
КУТЕНЯ Сергія Васильовича – старшого солдата
ЛАЩІВСЬКОГО Івана Івановича – головного сержанта
ЛОМАКІНА Дмитра Васильовича – головного сержанта
МЕЛЯНИКА Сергія Вікторовича – молодшого сержанта
ПЕЛЕНСЬКОГО Івана Богдановича – старшого сержанта
ПОЛІЩУКА Віктора Володимировича – старшого солдата
РОСУ Романа Ярославовича – старшого солдата
ТОВСТЮКА Олександра Миколайовича – молодшого сержанта

Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня

ПАЛІЯ Іллю Васильовича – полковника

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

АНДРОСЮКА Михайла Васильовича – солдата

БАЛАГУРА Валентина Михайловича – майора

БЕРЕЗЮКА Олександра Івановича – штаб-сержанта

БІЛІЧА Олександра Миколайовича – молодшого сержанта

БОБЕРСЬКОГО Петра Федоровича – штаб-сержанта

БОБРИЦЬКОГО Павла Олексійовича – майора

БОЙЦУНА Сергія Анатолійовича – солдата

БОРОВИКА Сергія Олександровича – підполковника

ГАВРИЛЮКА Андрія Васильовича – капітана

ГАРАНА Дмитра Івановича (посмертно) – молодшого сержанта

ГЕМБІКА Павла Миколайовича – старшого солдата

ГОЛОВАНЯ Сергія Юрійовича (посмертно) – штаб-сержанта

ДЕМЧЕНКА Артема Миколайовича (посмертно) – старшого солдата

ДЕМЧУКА Віктора Олександровича – головного сержанта

ДОРОШЕНКА Максима Володимировича (посмертно) – старшого солдата

ДРАЧКА-ЄРМОЛЕНКА Віктора Павловича – штаб-сержанта

ЄВАРЛАКА Антона Вікторовича – старшого сержанта

ЄРМОЛЕНКА Віктора Олександровича – штаб-сержанта

ЖИПУ Олександра Адамовича (посмертно) – старшого солдата

ЗАНОРУ Андрія Івановича – майстер-сержанта

ЗЕЛИКА Віктора Сергійовича – солдата

ІВАНОВА Дмитра Валерійовича – солдата

КАШИНСЬКОГО Миколу Вікторовича – майстер-сержанта

КІЦЕЛУ Олексія Вікторовича (посмертно) – старшого сержанта

КОВАЛЬЧУКА Сергія Миколайовича – майора

КОЗЕЯ Володимира Вікторовича – старшого сержанта

КОНОВЧУКА Романа Вікторовича – старшого лейтенанта

КОСТЯНА Ярослава Миколайовича – майора

КРИВЕНКА Дмитра Сергійовича – сержанта

КРЮЧКОВА Артема Олександровича (посмертно) – старшого сержанта

КУПЦЯ Олександра Володимировича (посмертно) – старшого солдата

ЛАЗОРИШИНА Максима Вікторовича (посмертно) – старшого сержанта

ЛАМИКА Олексія Олексійовича (посмертно) – старшого солдата

ЛОСЯ Олександра Олександровича (посмертно) – полковника

МАЗУРКА Юрія Сергійовича – старшого лейтенанта

МАРКЕВИЧА Аркадія Святославовича – сержанта

МИКИТУ Андрія Миколайовича – сержанта

МОГОЛЕНЦЯ Євгена Олександровича (посмертно) – головного сержанта

НЕЛИПЮКА Дмитра Володимировича – старшого сержанта

НОВІКОВА Олександра Євгенійовича (посмертно) – старшого солдата

ОРНЕЦЬКОГО Михайла Михайловича – молодшого сержанта
ПАВЛЕНКА Анатолія Володимировича (помертньо) – старшого солдата
ПАВЛЕНКА Миколу Руслановича – солдата
ПАНТЕЛЕЯ Миколу Михайловича (помертньо) – старшого майстер-сержанта
ПОЛІЩУКА Артема Миколайовича – головного сержанта
ПРІДКУ Василя Васильовича (помертньо) – солдата
РОДАКА Леоніда Петровича – старшого солдата
САПОЖНИКА Романа Миколайовича – солдата
СЕВЕРЕНЮКА Олексія Володимировича – солдата
СКОПІНА Богдана Володимировича – солдата
СТАСЮКА Сергія Васильовича – сержанта
СТРІЛЬЧУКА Григорія Сергійовича – старшого солдата
ЯРОША Сергія Сергійовича – головного сержанта
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
КУЦАКА Віктора Васильовича – молодшого сержанта.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
26 липня 2023 року

Додаток 5

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №449/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність і самовідданість, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, сумлінне та бездоганне служіння Українському народові **постановляю:**

у Національній гвардії України:

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

ГЛАДКОВА Вадима Сергійовича – полковника

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ЗІНЧЕНКА Ігоря Олександровича – підполковника

ЗУБЦЯ Євгена Миколайовича – молодшого лейтенанта

САВЧЕНКА Андрія Леонідовича – підполковника

САРАНЧЕВА Олега Сергійовича – штаб-сержанта

СЛЮСАРЯ Олександра Олександровича – лейтенанта

СЯДРИСТОГО Андрія Ігоровича – штаб-сержанта

ШЕВЧЕНКА Дмитра Віталійовича – головного сержанта

ШОЛУДЬКА Артема Станіславовича – старшого лейтенанта

ЯРОША Максима Сергійовича – підполковника

ЯЩЕНКА Романа Сергійовича – молодшого лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

МЕЛЬНИКА Дениса Георгійовича – капітана

СИНІЦЬКОГО Станіслава Броніславовича – майора

ФІЛІМОНОВА Ігоря Олеговича (помертно) – сержанта
Нагородити орденом “За мужність” III ступеня
АБРАМЕНКОВА Андрія Володимировича (помертно) – старшого солдата
АБРЕЛІХІНА Дмитра Сергійовича (помертно) – солдата
АЛІЄВА Алі Джавід огли (помертно) – солдата
БАНЧЕНКА Руслана Івановича – молодшого сержанта
БЕЛЯНІНА Сергія Євгеновича – підполковника
БОГДАНОВА В’ячеслава Сергійовича – сержанта
БУГАЙОВА Руслана Миколайовича (помертно) – солдата
БУЯНОВА Дмитра Валерійовича (помертно) – старшого сержанта
ВАКАРЕНКА Віталія Володимировича (помертно) – солдата
ВЕКЛЕНКА Єгора Руслановича (помертно) – солдата
ВЕРЕЩАКУ Дмитра Івановича – майора
ВЕРХОВЕНКА Антона Анатолійовича – полковника
ВЕШКА Едуарда Миколайовича – підполковника
ВІТЮКА Дениса Олександровича – старшого лейтенанта
ВІТЮКА Миколу Миколайовича (помертно) – молодшого сержанта
ВОВКА Андрія Олексійовича (помертно) – сержанта
ВОВКОДАВА Костянтина Миколайовича (помертно) – солдата
ГАНЗУЛЮ Костянтина Миколайовича (помертно) – сержанта
ГЕРАСИМЕНКА Сергія Петровича – молодшого лейтенанта
ГЕРАСІКОВА Євгена Михайловича – сержанта
ГЕРВАЗЮКА Володимира Вікторовича (помертно) – солдата
ГИЖУ Богдана Євгенійовича – старшого солдата
ГОЛОВЧЕНКА Михайла Юрійовича (помертно) – молодшого сержанта
ГОРБЕНКА Сергія Миколайовича (помертно) – молодшого сержанта
ГРИНЧЕНКА Вячеслава Сергійовича (помертно) – солдата
ГУРБАНОВА Сеймура Явера огли (помертно) – капітана
ДЗІКОВСЬКОГО Владислава Юрійовича (помертно) – старшого солдата
ДОБРОШТАНА Дмитра Миколайовича (помертно) – солдата
ЖАБКА Сергія Леонідовича – капітана
ЗАШИВАЙКА Ігоря Олександровича – штаб-сержанта
ЩЕНКА Андрія Андрійовича – сержанта
КАНІЩЕВА Віктора Сергійовича (помертно) – солдата
КАРПЕНКА Олександра Юрійовича – майора
КАРПУШЕВА Сергія Сергійовича – підполковника
КАСЕНЮКА Андрія Михайловича (помертно) – молодшого сержанта
КАСІЛОВА Михайла Михайловича (помертно) – старшого солдата
КВІТЧАТОГО Олега Олександровича (помертно) – солдата
КЛИМЕНКА Олександра Вікторовича (помертно) – старшого солдата
КЛЮЧНІКОВА Володимира Євгенійовича – лейтенанта
КОКОРІНА Владислава Анатолійовича (помертно) – головного сержанта
КОЛИНІДЄСЛЮ Василя Миколайовича (помертно) – солдата

КОРНІЄНКА Іллю Михайловича – капітана
КОРОБКУ Ігоря Віталійовича (помертно) – солдата
КОСИРСЬВА Сергія Володимировича – старшого лейтенанта
КОСОГОВА Вячеслава Івановича (помертно) – старшого лейтенанта
КОЧУГУРНОГО Володимира Миколайовича (помертно) – солдата
КРАВЦЯ Дмитра Анатолійовича – майора
КРАЙНОВА Миколу Олександровича (помертно) – солдата
КРАМАРЕНКА Романа Володимировича – старшого лейтенанта
КРОХМАЛЯ Ігоря Вячеславовича (помертно) – солдата
КУДІНА Вадіма Миколайовича (помертно) – штаб-сержанта
КУЗЬМИЧА Вячеслава Васильовича – головного сержанта
КУЛАБУХОВА Олексія Володимировича – старшого лейтенанта
КУЛАКОВА Сергія Георгійовича (помертно) – солдата
КУР'ЯНОВА Дмитрія Володимировича (помертно) – солдата
КУРАКІНА Євгена Віталійовича (помертно) – головного сержанта
КУРГАНОВА Олексія Валерійовича (помертно) – солдата
КУШНІРА Бориса Юрійовича (помертно) – старшого солдата
ЛАВРА Віталія Михайловича (помертно) – молодшого сержанта
ЛЕБЕДЯ Віктора Євгеновича – підполковника
ЛЕВИЦЬКОГО Дмитра Денисовича (помертно) – старшого солдата
ЛИННИКА Павла Олександровича – молодшого лейтенанта
ЛЬОВУШКИНА Віталія Валентиновича (помертно) – сержанта
МАКОГОНА Віталія Сергійовича – старшого солдата
МАНУЙЛЕНКА Олександра Валентиновича (помертно) – солдата
МАЦЕПУ Дмитра Руслановича (помертно) – молодшого сержанта
МАШКІНА Віталія Володимировича (помертно) – штаб-сержанта
МИКИТЕНКА Євгенія Володимировича – молодшого сержанта
МОРДАНЯ Андрія Олександровича (помертно) – старшого лейтенанта
МУШТАТА Вадіма Вікторовича (помертно) – старшого солдата
НОВАКА Олександра Олександровича – підполковника
НОХРИНА Дениса Олександровича – підполковника
ОВСЯННІКА Євгена Олександровича – солдата
ОСПОВА Микиту Олексійовича (помертно) – солдата
ПАНЬКОВА Євгена Олександровича – підполковника
ПАПЕЖУКА Ігоря Івановича – солдата
ПЕТРОВА Олексія Миколайовича (помертно) – солдата
ПРОКОПЕНКА Олександра Сергійовича – підполковника
ПЧЕЛОВА Максима Андрійовича (помертно) – солдата
РЕУЦЬКОГО Дмитра Віталійовича – солдата
РУЛЛУ Олега Ігоровича – молодшого сержанта
САНІНА Артема Андрійовича (помертно) – старшого солдата
СЕМЕНОВА Олексія Вячеславовича (помертно) – солдата
СИТНИКА Олексія Юрійовича (помертно) – солдата

СІДЬКА Євгенія Миколайовича – молодшого сержанта
СКЛЯННОГО Андрія Вікторовича – солдата
СТЕПАНЕНКА Андрія Миколайовича – молодшого лейтенанта
СТОЛЯРОВА Євгенія Володимировича (помертно) – солдата
СТРИЖЕНКА Ігоря Олександровича – молодшого сержанта
СУЛЕЙМАНОВА Решата Бекіровича (помертно) – головного сержанта
СУХАНОВА Ігоря Вікторовича (помертно) – солдата
ТИМОЩУКА Костянтина Вікторовича (помертно) – старшого сержанта
ТИХОНОВСЬКОГО Олексія Сергійовича (помертно) – старшого солдата
ТОЛКАЧОВА Володимира Володимировича (помертно) – молодшого сержанта
ТОПОРКОВА Костянтина Вікторовича (помертно) – солдата
УСАЧОВА Олександра Сергійовича (помертно) – солдата
ЧАЛОГО Миколу Ігоровича (помертно) – солдата
ШЕЙКА Артема Станіславовича (помертно) – сержанта
ШЕЛКОВОГО Станіслава Геннадійовича (помертно) – солдата
ШЕРЕМЕТУ Олександра Валерійовича – майстер-сержанта
ЩЕРБИНУ Ігоря Вікторовича (помертно) – старшого солдата
ЮРЧЕНКА Максима Вікторовича – майора
ЯКИМЧУКА Олега Івановича (помертно) – солдата

Нагородити орденом Данила Галицького
ОЛІШЕВЦЯ Володимира Віталійовича – полковника
СТОЯНА Сергія Васильовича – підполковника

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
АБДУЛЛАЄВА Ділявера Ваїтовича – сержанта
АНТОНЕНКА Марка Олександровича – старшого лейтенанта
БАБАКА Дмитра Ігоровича – солдата
БЄЛОВА Ігоря Вікторовича – молодшого лейтенанта
БІЛОГО Олексія Сергійовича – старшого сержанта
БОГОСЛАВЦЯ Ігоря Васильовича – солдата
БОНДАРЕНКА Кирила Валерійовича – молодшого лейтенанта
БОРЗАКОВА Юрія Володимировича – майстер-сержанта
БОРСУКА Олександра Олександровича – старшого солдата
БРАЖНИКА Артура Володимировича – старшого лейтенанта
БУВІНА Михайла Юрійовича – старшого солдата
БУКРЕЄВА Сергія Вікторовича – молодшого сержанта
ВЄЛІЄВА Теймура Фікратовича – старшого солдата
ВИСТОРОБСЬКОГО Сергія Володимировича – старшого солдата
ВИШКВАРКА Володимира Леонідовича – солдата
ВОЛОШИНА Юрія Анатолійовича – головного сержанта
ВОЛЧАКА Михайла Івановича – старшого лейтенанта
ГВОЗДЕНКА Олексія Володимировича – сержанта
ГЛОБУ Олександра Олексійовича – капітана

ГОЛОВКА Олексія Сергійовича – старшого сержанта
ГРИЦЕНКА Євгена Вікторовича – штаб-сержанта
ДЗЮБЕНКА Матвія Миколайовича – майора
ДИЧИКА Вадима Олександровича – солдата
ДОРОШЕВИЧА Богдана Михайловича – старшого сержанта
ДУТКУ Андрія Васильовича – старшого лейтенанта
ДЯКА Володимира Дмитровича – старшого солдата
ЄРЬОМЕНКА Владислава Валерійовича – капітана
ЄФРЕМОВА Сергія Анатолійовича – солдата
ЗАДОРОЖНОГО Ярослава Руслановича – старшого солдата
ЗНОБУ Артура Віталійовича – сержанта
ЗУБРИЦЬКОГО Віталія Володимировича – старшого солдата
ЗУРАБАШВІЛІ Романа Георгійовича – молодшого сержанта
ІВАНЮКА Владлена Олеговича – молодшого сержанта
КАЛЬНОГО Володимира Олександровича – молодшого лейтенанта
КАЛЬЧЕНКА Дениса Миколайовича – солдата
КАТРИЧА Ярослава Геннадійовича – старшого лейтенанта
КАШПУРА Вадима Валерійовича – старшого солдата
КІЧАКА Дмитра Миколайовича – капітана
КОБЗАРЯ Владислава Валерійовича – солдата
КОГУТА Олега Юрійовича – капітана
КОЖУХОВСЬКОГО Богдана Миколайовича – солдата
КОЦА Артема Вікторовича – солдата
КОЦМАНА Ростислава Вікторовича – капітана
КРАВЧЕНКА Ростислава Миколайовича – солдата
КРАВЧЕНКА Сергія Павловича – капітана
КРИВЕТЧЕНКА Михайла Володимировича – старшого лейтенанта
КРИКУНА Максима Сергійовича – майора
КУЛИКА Олександра Олександровича – солдата
ЛАГУТЕНКА Олександра Леонідовича – полковника
ЛАЗАРЕВА Віталія Ферапонтовича – майстер-сержанта
ЛЕВИЦЬКОГО Олександра Францовича – молодшого сержанта
ЛИТВИНОВА Володимира Вікторовича – молодшого сержанта
ЛУК'ЯНОВА Валентина Анатолійовича – старшого солдата
ЛЮБОГО Романа Віталійовича – молодшого сержанта
ЛЯШЕНКА Андрія Сергійовича – солдата
МАЛИХІНА Владислава Юрійовича – капітана
МАМОНТОВА В'ячеслава Вікторовича – солдата
МАРИКОТА Дмитра Ярославовича – старшого солдата
МАЦЕЙКА Дмитра Валерійовича – солдата
МІЛЛЕРА Олексія Євгенійовича – підполковника
МОСКОВКУ Андрія Олександровича – старшого лейтенанта
НЕМЧЕНКА Юрія Юрійовича – головного сержанта

НЕСТЕРЕНКА Анатолія Івановича – сержанта
НИКОНЕНКА Владислава Валентиновича – солдата
ОМЕЛЬЧЕНКА Романа Руслановича – капітана
ОСІДЗЕ Вячеслава Азізовича – солдата
ОТВІНОВСЬКОГО Олексія Олександровича – солдата
ПАНТЕЛЕЯ Максима Олеговича – майора
ПЕЛЬЧАРСЬКОГО Олега Богдановича – полковника
ПЕТРОВА Олександра Олександровича – лейтенанта
ПШЦИКА Сергія Миколайовича – сержанта
ПЛУЖНІКОВА Івана Петровича – капітана
ПОТУРАЯ Володимира Миколайовича – капітана
ПОТЬОМКУ Анатолія Анатолійовича – молодшого сержанта
ПРИХОДЬКА Івана Олександровича – старшого солдата
РОЗАНОВА Дмитра Олександровича – солдата
РУДЕНКА Костянтина Євгеновича – старшого солдата
СЕВЕРИНА Руслана Вікторовича – солдата
СЕМЕНЯКА Дмитра Михайловича – старшого сержанта
СКЛЯРОВА Руслана Владиславовича – лейтенанта
СКРИННІКА Микиту Леонідовича – старшого солдата
СКУЗІНА Максима Валерійовича – солдата
СТОБОРОДА Ярослава Павловича – молодшого сержанта
СЯМТОМОВА Станіслава Олександровича – головного сержанта
ТИХОГО Олександра Івановича – солдата
ТОВСТЕНКА Артема Євгенійовича – солдата
ТОЛОЧКА Павла Павловича – штаб-сержанта
ТРИГОРЛОГО Вячеслава Володимировича – солдата
ТРОФИМЕНКА Андрія Ігоревича – старшого солдата
ТУЧИНА Віталія Валерійовича – головного сержанта
УСТИМЕНКА Дмитра Андрійовича – старшого солдата
ФЕДОРІВА Дмитра Васильовича – лейтенанта
ХАЛЕЦЬКОГО Володимира Валерійовича – солдата
ХОМЕНКА Олександра Павловича – старшого лейтенанта
ЧЕРВОНОГО Максима Сергійовича – старшого солдата
ЧИКУНОВА Євгенія Євгенійовича – капітана
ЧУЯКІНА Андрія Васильовича – майстер-сержанта
ШАРОГО Івана Івановича – сержанта
ШЕЛКОВОГО Олександра Дмитровича – штаб-сержанта
ЩЕРБАКОВА Дмитра Миколайовича – старшого солдата
ЩЕРБІНА Станіслава Яковича – солдата
ЯКИМОВА Віктора Ігоровича – майора
Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня
ШАПАРЕНКО Вікторію Іванівну – полковника медичної служби

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

АЛЕКСЕЄНКА Ігоря Миколайовича – солдата
АНДРІЄВСЬКОГО Максима Юрійовича – солдата
АНДРОЩУКА Анатолія Михайловича – старшого солдата
АСТАПЧУКА Євгена Миколайовича – солдата
БАЙСТРЮЧЕНКА Олександра Романовича – молодшого сержанта
БАРАХОВА Віталія Володимировича – сержанта
БЕЗВЕРХОГО Івана Івановича – солдата
БЕХЛЕРА Сергія Євгеновича – молодшого сержанта
БЛИКА Дмитра Вікторовича – солдата
БЛИКА Юрія Володимировича – солдата
БІЛОГО Романа Ігоровича – солдата
БІЛОКОПИТОВА Сергія Олександровича – молодшого сержанта
БОБОШКА Віктора Ігоровича – молодшого сержанта
БОВУ Сергія Олександровича – солдата
БОЙКА Євгенія Сергійовича – старшого солдата
БОЛЮБАША Івана Анатолійовича – головного сержанта
БОРОВИКА Олександра Олександровича – солдата
БОРТНІКА Владислава Миколайовича – солдата
БРИЧУКА Богдана Віталійовича – старшого солдата
БУРЯКА Володимира Михайловича – солдата
БУРЯЧЕНКА В’ячеслава Олеговича – молодшого сержанта
ВАСЕЙКА Сергія Олексійовича – солдата
ВЕЛИЧКА Владислава Олександровича – солдата
ВІННІКА Станіслава Анатолійовича – солдата
ВОЛОКА Сергія Івановича – солдата
ВРЕЩОВА Максима Олеговича – старшого солдата
ГАВРИЛЮКА Владислава Ігоровича – молодшого сержанта
ГАЙДУКА Степана Володимировича – старшого солдата
ГАРМАТУ Віталія Олександровича – солдата
ГОЛЕНДУХІНА Олексія Олександровича – солдата
ГОРБАЧОВА Олександра Володимировича – солдата
ГОРДЄЄВА Владислава Ігоровича – солдата
ГОРОДЯНКА Олега Сергійовича – старшого солдата
ГРАФУ Олександра Анатолійовича – солдата
ГРЕБІШКОВА Івана Юрійовича – солдата
ГУСЄВА Ярослава Олександровича – солдата
ГУЦУ Євгена Вікторовича – солдата
ДАНІЛОВА Ігоря Олександровича – солдата
ДЕМЧЕНКА Володимира Івановича – старшого солдата
ДЕРЕВ’ЯНКА Артема Ігоровича – солдата
ДЗЮБЕНКА Іллю Олександровича – старшого сержанта
ДИЛИКА Юрія Васильовича – старшого солдата

ДУДЛЮ Дем'яна Петровича – солдата
ЄМЦОВА Богдана Григоровича – солдата
ЖЕЛИБУ Олександра Леонідовича – сержанта
ЖУКА Євгена Сергійовича – солдата
ЗАСКОКУ Віталія Олеговича – старшого солдата
ЗЛИВКУ Юрія Валерійовича – солдата
ЗОЛОЧЕВСЬКОГО Дмитра Сергійовича – солдата
ІВАНАШКА Станіслава Віталійовича – солдата
ІГОЛЬНИКОВА Євгена Максимовича – молодшого сержанта
ІЛЬЄНКА Едуарда Віталійовича – солдата
ІЩЕНКА Андрія Андрійовича – сержанта
КАЗЬМІНА Олексія Олександровича – солдата
КАЛІША Сергія Анатолійовича – солдата
КАПШУКА Андрія Юрійовича – старшого солдата
КАРТАШОВА Михайла Сергійовича – старшого сержанта
КИРИЧКА Вячеслава Миколайовича – солдата
КІМА Євгена Михайловича – солдата
КОВАЛЕНКА Євгенія Юрійовича – солдата
КОВТУНА Романа Віталійовича – солдата
КОЗАКА Дениса Володимировича – солдата
КОЗАРЕНКА Андрія Сергійовича – старшого сержанта
КОСТЕНКА Олексія Андрійовича – солдата
КОТЯША Дениса Тимофійовича – старшого солдата
КРАВЧЕНКА Романа Олеговича – солдата
КРАМАРЯ Павла Андрійовича – солдата
КРЮЧКОВА Павла Валерійовича – солдата
КУДРИНСЬКОГО Олександра Анатолійовича – сержанта
КУРАПОВА Ігоря Володимировича – сержанта
КУРЕЙЧИКА Олександра Сергійовича – солдата
КУРОЧКУ Олександра Анатолійовича – солдата
КУХТІНА Артура Олександровича – старшого солдата
КУЧЕРЕНКА Олександра Валентиновича – сержанта
КУЧМІСТРОВА Михайла Сергійовича – старшого солдата
ЛИСЕНКА Павла Вячеславовича – старшого солдата
ЛИСЕНКА Сергія Сергійовича – солдата
ЛОЖКІНА Сергія Олексійовича – головного сержанта
ЛУГОВОГО Володимира Віталійовича – молодшого сержанта
ЛЯГУШУ Сергія Юрійовича – сержанта
МАЛЯРЕНКА Олександра Сергійовича – старшого лейтенанта
МАНДРОВА Олександра Олександровича – солдата
МАНЖИЛІЯ Іллю Віталійовича – солдата
МАРЧЕНКА Юрія Віталійовича – старшого солдата
МЕЛЬНИКОВА Миколу Миколайовича – старшого солдата

МИХАЛЮКА Сергія Григоровича – старшого солдата
МІШНА Владислава Сергійовича – солдата
МОГИЛЬЧЕНКА Олега Віталійовича – сержанта
НАЗАРЕНКА Сергія Володимировича – солдата
НАУМЕНКА Олексія Володимировича – старшого солдата
НЕВИШНЬОГО Ігоря Леонідовича – старшого солдата
НІКОЛАСНКА Михайла Григоровича – солдата
ОБЛОГА Олексія Владиславовича – солдата
ОЛІЙНИКА Максима Васильовича – старшого лейтенанта
ОЛІЙНИКА Олександра Васильовича – солдата
ОЛІМСЬКОГО Володимира Олексійовича – солдата
ОМЕЛЯНА Олександра Анатолійовича – старшого сержанта
ОПАЦЬКОГО Ігоря Валентиновича – солдата
ПАДЕРІНА Ігоря Олеговича – старшого лейтенанта
ПАЄВА Олександра Володимировича – солдата
ПАНАСЮКА Сергія Володимировича – солдата
ПЕРЕРВУ Олександра Вікторовича – солдата
ПЕТРОВА Михайла Володимировича – старшого солдата
ПЕЧЕРСЬКОГО Романа Вікторовича – штаб-сержанта
ПІВНЯ Максима Анатолійовича – старшого сержанта
ПІДЕНКА Олександра Яковича – солдата
ПЛАТОНОВА Івана Юрійовича – солдата
ПЛЕХАНОВА Олексія Вікторовича – сержанта
ПОЛЩУКА Івана Анатолійовича – солдата
ПОЛОВ'ЯНА Артема Володимировича – солдата
ПОЛУНІНА Михайла Анатолійовича – сержанта
ПОНОМАРЕНКА Віталія Вадимовича – старшого солдата
ПРИХОДЬКА Михайла Борисовича – старшого сержанта
ПРОДАНА Івана Івановича – солдата
ПУЗИРЯ Павла Леонідовича – старшого солдата
ПУШКЕЛЮ Марка Олександровича – солдата
РАДЧЕНКА Максима Валентиновича – солдата
РЕШЕТИЛОВА Дмитра Олексійовича – сержанта
РОМАНОВА Романа Володимировича – солдата
САМАРЦЯ Михайла Вікторовича – солдата
САМОЙЛИКА Андрія Олексійовича – солдата
СВИНАРЯ Олександра Сергійовича – солдата
СВІРІДОВА Дмитра Вячеславовича – підполковника медичної служби
СВЯТУНА Романа Олександровича – молодшого сержанта
СИДОРЕНКА Дениса Віталійовича – солдата
СІВІРІНА Олександра Володимировича – солдата
СМАГУ Богдана Олександровича – головного сержанта
СМІЛЬСЬКОГО Владислава Сергійовича – солдата

СОКОЛА Євгенія Володимировича – лейтенанта
СОРОЧИНСЬКОГО Ігоря Олександровича – старшого солдата
СПРЕНКОВА Володимира Олександровича – молодшого сержанта
СТЬОЖКУ Андрія Миколайовича – солдата
СУСЛОВА Сергія Васильовича – лейтенанта
ТАРАТАЙКА Владислава Олеговича – солдата
ТВІЛЕНЬОВА Данила Ігоровича – солдата
ТЕРЯНИКА Сергія Григоровича – солдата
ТУРЕНКА Миколу Володимировича – старшого солдата
ФЕДОРОВИЧА Сергія Олексійовича – сержанта
ФЕНЬКА Руслана Васильовича – старшого солдата
ХАРМАЯ Дмитра Павловича – старшого лейтенанта
ХМАРУ Сергія Олександровича – солдата
ХРИСТОЄВА Євгена Вадимовича – головного сержанта
ХРЯПАКА Михайла Андрійовича – солдата
ЧЕРЕВИКА Євгенія Вікторовича – солдата
ЧОРНОБАЯ Владислава Володимировича – солдата
ЧОРНОПИЩУКА Сергія Володимировича – старшого солдата
ШАПОШНИКА Сергія Леонідовича – солдата
ШАХА Дмитра Миколайовича – солдата
ШЕПЕЛЕНКА Віктора Станіславовича – солдата
ШРАМКА Сергія Юрійовича – солдата
ШУГАЙЛА Геннадія Павловича – старшого лейтенанта
ШУЛЬГУ Романа Сергійовича – солдата
ШУПЛИКА Владислава Михайловича – старшого лейтенанта
ШУТКУ Миколу Анатолійовича – солдата
ЮДІНА Дмитра Володимировича – старшого солдата
ЯЗОВА Станіслава Володимировича – солдата
ЯМЧУКА Олексія Вікторовича – сержанта
ЯРОША Олександра Сергійовича – старшого солдата
ЯРОШЕНКА Романа Сергійовича – штаб-сержанта
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
БУДАРЯ Дмитра Олексійовича – молодшого сержанта
ГОСТЄВА Володимира Ігоровича – молодшого сержанта
ДЕРЕВЯНКА Олега Віталійовича – старшого лейтенанта
ЗАХАР’ЄВА Владислава Юрійовича – старшого лейтенанта медичної
служби
КУДЕЯ Сергія Володимировича – головного сержанта
КУЗЬМІНЧУКА Олега Миколайовича – молодшого сержанта
КУЛЬШАНА Дмитра Олександровича – молодшого сержанта
ЛЄВИХ Антона Андрійовича – молодшого сержанта
ПАЩЕНКА Михайла Миколайовича – солдата
ПАЩЕНКО Ліну Вікторівну – молодшого сержанта

САВЧЕНКА Андрія Михайловича – солдата
СТЕПАНЕНКО Вікторію Вікторівну – солдата
ЧЕРЕМСЬКОГО Андрія Петровича – старшого лейтенанта медичної служби
ШАМОВА Євгена Володимировича – старшого сержанта

у Національній поліції України:

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АНДРЕЙЧЕНКА Олексія Миколайовича – капітана поліції

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

ПАСІЧНИКА Юрія Віталійовича – полковника поліції

ХМЕЛЕВСЬКОГО Андрія Олександровича – майора поліції

у Державній службі України з надзвичайних ситуацій:

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

КОЖЕМ’ЯКУ Олексія Олександровича – підполковника служби цивільного захисту

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

КАЛЕНИКА Романа Сергійовича (по смертно) – молодшого сержанта служби цивільного захисту

ОРЛОВА Андрія Андрійовича (по смертно) – старшого прапорщика служби цивільного захисту

ПІСКУНА Михайла Вікторовича (по смертно) – молодшого сержанта служби цивільного захисту

ПОГОРСЛОГО Володимира Миколайовича (по смертно) – старшого прапорщика служби цивільного захисту

СОЛОВЙОВА Ігоря Ігоровича (по смертно) – майора служби цивільного захисту

СТОВБУ Володимира Олександровича – полковника служби цивільного захисту

ХОДАКОВСЬКОГО Олександра Геннадійовича (по смертно) – прапорщика служби цивільного захисту

ШИЛА Олександра Петровича – старшого лейтенанта служби цивільного захисту

ШОЛОХА Миколу Васильовича (по смертно) – сержанта служби цивільного захисту

Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня

БУРЯКА Юрія Павловича – прапорщика служби цивільного захисту

ВОЙТЕНКА Романа Сергійовича – підполковника служби цивільного захисту

ГЛУЩЕНКА Романа Анатолійовича – полковника служби цивільного захисту

ДАЦЕНКА Руслана Вікторовича – полковника служби цивільного захисту

КАРПОВА Євгенія Вікторовича – прапорщика служби цивільного захисту

МАЛАХОВА Євгенія Володимировича – старшого прапорщика служби цивільного захисту

ПЕТУХА Сергія Валерійовича – капітана служби цивільного захисту
СТРЕЛЬБИЦЬКОГО Андрія Броніславовича – підполковника служби
цивільного захисту

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

ВОЛОБУЄВА Сергія Юрійовича – сержанта служби цивільного захисту
МОСКАЛЮКА Івана Івановича – сержанта служби цивільного захисту
СИДОРЧУКА Кирила Ігоровича (по смертно) – рядового служби цивільного
захисту

ЧУБЕЙКА Василя Павловича – сержанта служби цивільного захисту

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

ВІТЧЕНКА Івана Вікторовича – старшого прапорщика служби цивільного
захисту

ГРИЦЕНКА Олександра Володимировича – капітана служби цивільного
захисту

КОРОТЮКА Богдана Євгенійовича – лейтенанта служби цивільного захисту

МАЛАЦЯЯ Юрія Васильовича – сержанта служби цивільного захисту

ФІЛАТОВУ Карину Володимирівну – сержанта служби цивільного захисту.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

26 липня 2023 року

Додаток 6

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №450/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов’язку **постановляю:**

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ГАПОНЕНКА Юрія Андрійовича (по смертно) – молодшого сержанта

ДОРОШЕНКА Ігоря Анатолійовича (по смертно) – молодшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АБРАМОВИЧА Вячеслава Петровича (по смертно) – солдата

АВЕРКІНА Євгенія Володимировича – старшого сержанта

АДІЯНОВА Максима Івановича – старшого солдата

АКІМОВА Еміля Теймуровича – молодшого сержанта

БАГЛАЙЧУКА Артема Дмитровича (по смертно) – солдата

БЕЛІНСЬКОГО Миколу Миколайовича – солдата

БИЧКА Віктора Миколайовича (по смертно) – солдата

ВАСИЛЬЦЯ Євгенія Сергійовича – солдата

ВИБОРНОГО Романа Павловича – солдата

ВОЛЧЕНКА Олександра Вікторовича – солдата

ГРУШКА Сергія Олексійовича (по смертно) – молодшого сержанта

ГУЛЕВИЧА Євгена Васильовича (по смертно) – молодшого сержанта

ДЕНИСЕНКА Дениса Юрійовича – солдата
ЄПІФАНЦЕВА Павла Олеговича – молодшого сержанта
ЖЕЛЄЗНОГО Ярослава Васильовича – солдата
ЖУКІВЦЯ Богдана Васильовича – молодшого сержанта
ЗАБАРИЛА Богдана Миколайовича – солдата
ЗАХАРОВА Олега Геннадійовича – солдата
ЗУБРИЦЬКОГО Олега Орестовича (помертньо) – солдата
ЛИКА Юрія Васильовича – старшого солдата
КЛЕБАНСЬКОГО Ігоря Борисовича (помертньо) – солдата
КОВАЛЬЧУКА Ігоря Васильовича – солдата
КОВБАСЮКА Андрія Дмитровича (помертньо) – солдата
КОЖЕДУБА Максима Сергійовича – солдата
КОЗАКА Михайла Юрійовича – солдата
КОРНІЙЧУКА Андрія Андрійовича (помертньо) – старшого солдата
КУШНІРЕНКА Анатолія Дмитровича – молодшого сержанта
ЛАГОДИКА Олександра Михайловича – молодшого сержанта
ЛОГВІНА Максима Вадимовича – солдата
ЛОПУШАНСЬКОГО Андрія Романовича – сержанта
МАКАРЕНКА Олександра Віталійовича (помертньо) – солдата
МИКИТАСЯ Василя Васильовича (помертньо) – солдата
МУТРУКА Сергія Афанасійовича (помертньо) – солдата
НОВРУЗОВА Ельвіна Ілгаровича (помертньо) – солдата
ОДНОРОГА Олександра Анатолійовича (помертньо) – солдата
ПАСЯ Сергія Дмитровича (помертньо) – солдата
ПАТЛАТЮКА Сергія Миколайовича (помертньо) – солдата
ПЕТРУСЕНКА Євгенія Анатолійовича – молодшого сержанта
ПОСТОЛА Ігоря Григоровича (помертньо) – старшого солдата
ПРИХОДЬКА Олексія Вячеславовича (помертньо) – солдата
ПРОСТОКІШИНА Володимира Миколайовича – солдата
РАБЕЛА Антонія Олександровича (помертньо) – солдата
РЕДЬКА Олексія Миколайовича – солдата
РУСЕНЮКА Віктора Сергійовича – сержанта
САВЕНКА Ігоря Віталійовича – молодшого сержанта
САВЧУКА Юрія Сергійовича (помертньо) – старшого солдата
СОЧКУ Юрія Юрійовича – молодшого сержанта
СТАДЧЕНКА-ГАЛЬОНУ Вадима Леонідовича (помертньо) – солдата
СТЕПАНИЦЬКОГО Вадима Васильовича – солдата
СУПРУНА Олександра Георгійовича – сержанта
ТЕРТИЧНОГО Анатолія Валерійовича – старшого сержанта
ТРУША Романа Володимировича (помертньо) – солдата
ФЕДОРОВА Олександра Миколайовича – солдата
ФОМІЧОВА Олександра Миколайовича – солдата
ШЕВЦОВА Максима Сергійовича – старшого солдата

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”

ГОРУКА Володимира Васильовича – солдата

МАЙМУРА Євгена Вікторовича – солдата

МАМРЕНКА Дмитра Миколайовича – молодшого сержанта

ПАРХОМЕНКА Владислава Володимировича – солдата

ТЮТЮНИКА Миколу Миколайовича – старшого солдата

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

КУЗЬМИНА Романа Ярославовича – старшого солдата

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

ВІКАРЧУКА Євгена Юрійовича – солдата

СТАСІШИНА Сергія Сергійовича – молодшого сержанта

ТЬОХТУ Романа Руслановича – сержанта.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

26 липня 2023 року

*Додаток 7***[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №467/2023](#)**

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов’язку **постановляю**:**Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня**

ТКАЧЕНКА Андрія Васильовича – капітана

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ГОНЧАРОВА Івана Валерійовича (посмертно) – лейтенанта

ГОРОБЦЯ Максима Володимировича (посмертно) – старшого лейтенанта

ГУРМАНА Ярослава Анатолійовича – капітана

ЄНІНА Сергія Анатолійовича – капітана

МАТВІЙЧУКА Івана Володимировича (посмертно) – лейтенанта

МИРОНЮКА Олексія Володимировича – лейтенанта

СЕРЕДЮКА Тараса Вадимовича – старшого лейтенанта

ТІХОМІРОВА Олександра Вікторовича (посмертно) – старшого лейтенанта

ЧЕРНЯТЕВИЧА Ігоря Володимировича – капітана

ЧИЧКАНЯ Юрія Сергійовича – капітана

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

МЕЛЬНИКА Віталія Ігоровича (посмертно) – старшого солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

БАГАТЮКА Анатолія Юрійовича (посмертно) – старшого лейтенанта

БАНІТА Олександра Павловича (посмертно) – солдата

БАШТУ Вячеслава Андрійовича (посмертно) – молодшого сержанта

БЕЛОГО Олександра Дмитровича (посмертно) – солдата

БЛИКА Олексія Івановича – молодшого сержанта
БРЕСЛАВЦЕВА Андрія Леонідовича (помертньо) – солдата
БРОВДІ Василя Васильовича – старшого солдата
ВАСИЛЕВСЬКОГО Сергія Вікторовича (помертньо) – молодшого сержанта
ВОЗНЮКА Назарія Миколайовича (помертньо) – солдата
ВОЛКОВА Дмитра Едуардовича – солдата
ВОЛОШИНА Олександра Олександровича – старшого солдата
ВОЛОЩУКА Максима Миколайовича – солдата
ГАВІЦЬКОГО Дмитра Леонідовича (помертньо) – солдата
ГОЛОВАТЮКА Олександра Васильовича (помертньо) – головного сержанта
ГОРЧУ Дмитра Юрійовича (помертньо) – молодшого сержанта
ГРИБНИКА Сергія Івановича (помертньо) – солдата
ГУРКА Максима Володимировича (помертньо) – молодшого сержанта
ДАНИЛІВА Руслана Олексійовича (помертньо) – солдата
ДЕМОЩУКА Анатолія Леонідовича (помертньо) – солдата
ДОРОША Богдана Олександровича – лейтенанта
ЗУЄВА Владислава Валерійовича (помертньо) – солдата
КАЧАНА Івана Вікторовича (помертньо) – солдата
КИСЕЛЕВИЧА Володимира Володимировича (помертньо) – молодшого сержанта
КИСЕЛЬОВА Віталія Віталійовича (помертньо) – молодшого сержанта
КОВАЛЯ Аркадія Євгеновича – старшого солдата
КОВАЛЯ Сергія Валерійовича – капітана медичної служби
КОВБАСУ Юрія Степановича (помертньо) – старшого сержанта
КОЛОДРІВСЬКОГО Владислава Васильовича (помертньо) – солдата
КОПИЧЕНСЬКОГО Руслана Григоровича – молодшого сержанта
КОСТЮКА Володимира Леонідовича (помертньо) – солдата
КУЧЕРУКА Миколу Васильовича (помертньо) – сержанта
ЛАТИШЕВА Олександра Едуардовича – старшого сержанта
ЛИСАКА Олега Анатолійовича (помертньо) – солдата
ЛУТЧЕНКА Віталія Анатолійовича (помертньо) – старшого лейтенанта
МАГАЛЯСА Максима Михайловича (помертньо) – солдата
МАКСИМОВИЧА Богдана Романовича – капітана
МАМЕДОВА Вугара Саядовича (помертньо) – солдата
МАТКА Бориса Борисовича – солдата
МІЛЬКЕВИЧА Павла Васильовича (помертньо) – старшого солдата
МОГИЛЬОВСЬКОГО Володимира Вікторовича (помертньо) – старшого солдата
МОРОЗОВА Вадима Сергійовича (помертньо) – солдата
МУРАВСЬКОГО Володимира Борисовича (помертньо) – молодшого сержанта
МУРІЄНКА Андрія Вікторовича – солдата
НАЗАРЕНКА Дмитра Володимировича (помертньо) – солдата

НЕТРЕБУ Миколу Миколайовича (помертньо) – солдата
ОРУДЖЕВА Рашада Алігулу огли (помертньо) – головного сержанта
ОСИПЕНКА Вячеслава Вікторовича (помертньо) – солдата
ПАЛАМАРЧУКА Дмитра Євгеновича – солдата
ПАЛАМАРЧУКА Михайла Євгенійовича (помертньо) – старшого солдата
ПАНЬКОВА Олексія Анатолійовича (помертньо) – солдата
ПАРАЩЕНКА Олександра Олександровича (помертньо) – старшого солдата
ПЕРЕСКОКУ Валерія Васильовича (помертньо) – старшого сержанта
ПЕРМІНОВА Максима Івановича (помертньо) – молодшого сержанта
ПЕРШКА Сергія Миколайовича (помертньо) – головного сержанта
ПОБЕРЕЖНОГО Юрія Андрійовича (помертньо) – солдата
ПОП'ЯКА Сергія Вікторовича (помертньо) – солдата
ПОТАПЕНКА Володимира Леонідовича (помертньо) – солдата
ПРОДАНЦЯ Івана Миколайовича (помертньо) – солдата
ПРОКОПЕНКА Романа Віталійовича (помертньо) – солдата
ПРОТАСЕВИЧА Дениса Михайловича – солдата
РАТУШНОГО Василя Миколайовича – сержанта
РЕДЧИЦЯ Володимира Сергійовича (помертньо) – капітана
РЕПЕТИЛА Дмитра Сергійовича (помертньо) – солдата
РИЖОВА Василя Олексійовича – солдата
РОЗГОНА Павла Михайловича – старшого сержанта
РОМАНЕНКА Руслана Миколайовича (помертньо) – молодшого сержанта
РОМАНЮКА-ХАЛЯВКУ Сергія Володимировича (помертньо) – молодшого сержанта
РУЗЯКА Сергія Васильовича – солдата
САМОВЮКА Івана Григоровича (помертньо) – молодшого лейтенанта
САМЧЕНКА Олександра Олександровича (помертньо) – старшого солдата
СВИРИДЕНКА Артема Олеговича (помертньо) – молодшого сержанта
СЕНИКА Станіслава Михайловича (помертньо) – солдата
СИДОРОВА Максима Олександровича (помертньо) – молодшого сержанта
СИРОВАТКУ Олександра Вікторовича (помертньо) – солдата
СЛОБОДЯНЮКА Сергія Павловича (помертньо) – солдата
СМІРНОВА Дениса Анатолійовича – солдата
СОСЮРУ Ігоря Анатолійовича – солдата
ТАРАСЕНКА Юрія Михайловича (помертньо) – молодшого сержанта
ТИЩЕНКА Андрія Миколайовича – капітана
ТУРТУ Павла Валерійовича (помертньо) – молодшого сержанта
УКРАЇНЦЯ Леоніда Анатолійовича – старшого солдата
ФЕДОРЕНКА Олексія Анатолійовича (помертньо) – молодшого сержанта
ШИФРУКА Романа Миколайовича (помертньо) – молодшого сержанта
ШКЛЯРА Юрія Григоровича (помертньо) – солдата
ШОСТЯ Андрія Юрійовича – солдата
ЮДІНА Андрія Сергійовича (помертньо) – солдата

ЯНЕНКА Володимира Віталійовича (помертно) – солдата
ЯЩЕНКА Ярослава Вікторовича (помертно) – солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БІДЮКА Миколу Сергійовича (помертно) – солдата
БОРИСЕНКА Романа Миколайовича – старшого солдата
ВІЛЬХОВОГО Сергія Вікторовича (помертно) – старшого солдата
ГНОЄВОГО Валентина Олександровича (помертно) – штаб-сержанта
ГРИЦАЄНКА Максима Станіславовича (помертно) – солдата
КАРПЛЮКА Вячеслава Миколайовича (помертно) – солдата
КИЛІНА Олександра Сергійовича (помертно) – молодшого сержанта
КРАВЦЯ Андрія Григоровича – солдата
НАЗАРІЯ Івана Володимировича (помертно) – солдата
ОСТАПЧУКА Руслана Васильовича (помертно) – молодшого сержанта
ПАПУЧУ Сергія Сергійовича (помертно) – солдата
ПЛОНСЬКОГО Дмитра Петровича (помертно) – солдата
ПЯТАКА Сергія Сергійовича – солдата
РИБАЛКА Олександра Олександровича (помертно) – солдата
СЕКРЕТАРЮКА Сергія Анатолійовича (помертно) – солдата
СИДОРОВА Олексія Володимировича (помертно) – молодшого сержанта
СОФ’ЯНЧУКА Едуарда Ігоровича (помертно) – солдата
СТЕЛЬМАХА Сергія Андрійовича (помертно) – солдата
ФАРВАЩУКА Антона Олександровича (помертно) – солдата
ХРАЛЬЧЕНКА Олександра Вікторовича – солдата
ШЕВЧЕНКА Андрія Миколайовича (помертно) – солдата
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
БАДАШОВА Іллю Андрійовича – молодшого сержанта
БУРБАНА Тараса Володимировича (помертно) – солдата
ВАСИЛЬЧЕНКА Олексія Миколайовича (помертно) – старшого солдата
ГАПОНЕНКА Михайла Анатолійовича (помертно) – капітана медичної
служби
ГРУЗИНА Владислава Володимировича (помертно) – молодшого сержанта
КОСАРУЧКА Олега Миколайовича – солдата
КОТЕЛЕВЦЯ Віктора Костянтинівича (помертно) – солдата
МИТУЛИНСЬКОГО Івана Зіновійовича (помертно) – старшого солдата
СІБЛЕВА Сергія Леонідовича – молодшого сержанта
ЦВІГУНА Олексія Олександровича – солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
28 липня 2023 року

Додаток 8**УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №468/2023**

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

АРАШКЕВИЧА Михайла Миколайовича – капітана

КОВАЛЬОВА Андрія Олександровича – капітана

ПАВЛЕНКА Сергія Володимировича – підполковника

ШАБЕЛЯ Максима Руслановича – капітана

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

КРИСАНЯ Віталія Валентиновича – головного сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АНДРІУЦУ Володимира Миколайовича (посмертно) – солдата

БАБЮКА Олександра Сергійовича – старшого солдата

БЕРДІНА Віталія Андрійовича (посмертно) – старшого солдата

БОБКА Олега Петровича (посмертно) – молодшого сержанта

БОНДАРЯ Михайла Сергійовича (посмертно) – старшого сержанта

БОРОДУЛІНА Ярослава Валерійовича (посмертно) – солдата

БРИЖИЦЬКОГО Юрія Сергійовича – солдата

БУЛАВУ Артема Вікторовича – старшого солдата

БУШКА Юрія Михайловича (посмертно) – солдата

ВАКЕРИНУ Антона Сергійовича – молодшого сержанта

ВЕРХОЦЬКОГО Ігоря Юрійовича – молодшого сержанта

ГАЛЕНКА Дмитра Петровича (посмертно) – старшого солдата

ГАЛКІНА Олександра Івановича – сержанта

ГОВАЛЄШКА Леоніда Федоровича – молодшого сержанта

ГОЛУБЦЯ Євгенія Олександровича (посмертно) – прапорщика

ГОРОДЕЦЬКОГО Дмитра Олеговича – сержанта

ГУБАНОВА Артема Юрійовича (посмертно) – солдата

ГУЛІДУ Дениса Петровича – майора медичної служби

ДЕГТЯРЬОВА Дмитра Володимировича – старшого лейтенанта

ДЕРКАЧА Андрія Володимировича – старшого солдата

ДОБРОВОЛЬСЬКОГО Данила Володимировича (посмертно) – солдата

ДОВГАЛЮКА Миколу Сергійовича – лейтенанта

ДУШКУ Андрія Івановича (посмертно) – молодшого сержанта

ЖИТКОМЛІНОВА Юрія Михайловича (посмертно) – молодшого сержанта

ЗАРЕМБУ Сергія Анатолійовича (посмертно) – сержанта

ЗАХАРКА Юрія Петровича (посмертно) – сержанта

ІВАНЧЕНКА Артема Володимировича (посмертно) – солдата

КИРДУ Олександра Михайловича (посмертно) – старшого солдата

КИРНОСЕНКА Олександра Олександровича – солдата
КІПТІЛОГО Дениса Сергійовича (помертно) – солдата
КЛЬОКТУ Оксану Сергіївну (помертно) – старшого солдата
КОЛЕСНИКОВА Олександра Олексійовича – солдата
КОЛЖУКА Ярослава Вікторовича – солдата
КОЛІСНИКА Віктора Валентиновича (помертно) – солдата
КОЛОКОЛОВА Сергія Ігоровича (помертно) – солдата
КОНОНЧУКА Олександра Павловича (помертно) – солдата
КОПЧАКА Юрія Михайловича (помертно) – солдата
КОРБУТА Владислава Васильовича – молодшого сержанта
КОРДИЩА Руслана Володимировича (помертно) – солдата
КОРНІЙЧУКА Віталія Анатолійовича (помертно) – солдата
КОСОВАНА Андрія Олександровича (помертно) – сержанта
КОСТЮКА Олександра Володимировича (помертно) – солдата
КОЧЕРЕЖКА Андрія Анатолійовича (помертно) – молодшого сержанта
КРАВЦЯ Дениса Васильовича – солдата
КРАВЧЕНКА Віталія Миколайовича (помертно) – солдата
КРАВЧУКА Віталія Васильовича (помертно) – солдата
КРАЙОВОГО Сергія Ноевича – старшого сержанта
КРАСЮКА Олександра Валерійовича (помертно) – солдата
ЛИСАКА Сергія Миколайовича – старшого солдата
ЛУГОВСЬКОГО Володимира Олександровича – капітана
ЛУЦІВА Сергія Олександровича (помертно) – солдата
МАНИКА Ігоря Дмитровича (помертно) – молодшого сержанта
МАРТИНЮКА Івана Васильовича (помертно) – солдата
МИРОНЕНКА Дмитра Ігоровича (помертно) – солдата
МІСЮРУ Максима Андрійовича – старшого солдата
МУЗИКУ Олександра Володимировича – молодшого сержанта
МЯТЕЧКІНА Олександра Миколайовича (помертно) – старшого солдата
НАЗАРЕНКА Олександра Едуардовича (помертно) – старшого солдата
НЕДОСТУПА Олексія Віталійовича (помертно) – солдата
НЕЗВІЄЦЬКОГО Сергія Івановича – старшого лейтенанта
НЕМЧЕНКА Сергія Леонідовича (помертно) – солдата
НЕПЛОШКІНА Євгенія Миколайовича – молодшого сержанта
НІКІТЕНКА Вячеслава Юрійовича (помертно) – солдата
НІКІТІНА Олександра Вячеславовича (помертно) – солдата
ОМЕЛЬЧЕНКА Василя Васильовича (помертно) – молодшого сержанта
ОНИЩЕНКА Дмитра Леонідовича – молодшого сержанта
ПАНЮТУ Віталія Володимировича (помертно) – солдата
ПЕРЕСАДУ Владислава Олександровича (помертно) – солдата
ПОНЕЖУ Миколу Анатолійовича (помертно) – солдата
ПОПОВИЧА Володимира Володимировича (помертно) – сержанта
ПРИЩЕНКА Сергія Олексійовича (помертно) – солдата

ПУЗИРА Петра Володимировича (помертно) – капітана
РЕМЕНЯ Ігоря Івановича – підполковника медичної служби
РОГОВЧЕНКА Руслана Олександровича (помертно) – солдата
РУДЕНКА Андрія Сергійовича (помертно) – солдата
РЯБЧЕНКА Олексія Володимировича (помертно) – старшого сержанта
САВЧЕНКА Андрія Андрійовича (помертно) – молодшого сержанта
САДЛІВСЬКОГО Руслана Петровича (помертно) – старшого солдата
САМСОНОВА Миколу Володимировича – сержанта
СЕЛЮЧЕНКА Віталія Ігоровича (помертно) – солдата
СЕМЕНЯКІНА Костянтина Анатолійовича (помертно) – солдата
СЕМ'ЯНА Ігоря Васильовича (помертно) – солдата
СКРИПКАРЯ Андрія Сергійовича (помертно) – солдата
СКУРАТОВА Віталія Сергійовича (помертно) – солдата
СМІРНОВА Євгенія Анатолійовича (помертно) – молодшого сержанта
СОКОЛОВСЬКОГО Олексія Миколайовича (помертно) – старшого солдата
СТАРКОВСЬКОГО Владислава Анатолійовича – старшого сержанта
СТЕЛЬМАХА Дмитра Григоровича – старшого солдата
СТЕПНІВСЬКОГО Олександра Миколайовича (помертно) – старшого солдата
СТРЮКОВА Віталія Миколайовича (помертно) – старшого сержанта
СУХАНОВА Миколу Михайловича – старшого солдата
ТЕЖИГОРА Василя Володимировича – солдата
ТИМОФЕЄВА Артура Васильовича (помертно) – солдата
ТИМОШЕНКА Юрія Григоровича (помертно) – солдата
ФІЛІПОВА Андрія Олександровича – старшого солдата
ФРЕЙЕРТА Максима Андрійовича – молодшого лейтенанта
ЧАБАНА Максима Олександровича (помертно) – старшого сержанта
ЧИРИМУ Юрія Миколайовича (помертно) – солдата
ШАДІМОВА Павла Миколайовича (помертно) – солдата
ЯЗЕВА Олега Валерійовича (помертно) – молодшого сержанта
ЯКИМЕНКА Віктора Володимировича (помертно) – солдата
ЯСНІЦЬКОГО Олександра Владиславовича (помертно) – солдата
ЯЦУНИКА Віктора Васильовича (помертно) – солдата
ЯЩЕНКА Євгенія Олеговича (помертно) – солдата
Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня
ТУРУШИНУ Вікторію Вадимівну – молодшого сержанта
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
АШИХІНА Олександра Петровича – старшого лейтенанта
БОБРЕЦЬКОГО Вадима Олександровича – солдата
ГОЛОВАШИНА Володимира Миколайовича (помертно) – сержанта
ДЕНИСЕНКА Дмитра Петровича – старшого сержанта
ДЕРБУШЕВА Максима Борисовича (помертно) – старшого лейтенанта
ЗОЗУЛЮ Юрія Анатолійовича (помертно) – старшого солдата

КОЖАНА Богдана Яковича – старшого лейтенанта
КОЛІСНИКА Віталія Андрійовича (по смертно) – старшого солдата
КУЧЕРЯВЕНКА Юрія Анатолійовича (по смертно) – солдата
ЛИВИЦЬКОГО Віталія Володимировича – молодшого сержанта
ЛПЕХУ Дмитра Олександровича – солдата
ЛУЦЕНКА Сергія Миколайовича – солдата
МАСИЧА Олександра Валентиновича (по смертно) – прапорщика
МУРЗУ Андрія Ігоровича – молодшого сержанта
ОЛЕКСІЄНКА Миколу Васильовича (по смертно) – солдата
ОЛЕКСІЙЧУКА Богдана Вікторовича – солдата
ПОДОЛЬНОГО Юрія Григоровича – старшого солдата
ПРУГЛА Олега Сергійовича – молодшого сержанта
САНДУЛА Олександра Вікторовича (по смертно) – старшого сержанта
СЛУЖЕНКА Олексія Михайловича – старшого солдата
ТЕРЕЩУКА Максима Миколайовича (по смертно) – солдата
ФИКА Олега Васильовича (по смертно) – молодшого сержанта
ЧЕРНИШОВА Олександра Анатолійовича – солдата
ШЕВЦОВА Сергія Івановича – сержанта
ШУЛЬГУ Ростислава Васильовича – сержанта
ЯМЩИКОВА Василя Яковича – солдата

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ГАНЯЙЛА Мирона Миколайовича – старшого солдата
ДАНИЛКА Олександра Романовича (по смертно) – солдата
ЗАДОРОЖНОГО Сергія Сергійовича – молодшого сержанта
ЗАЯРНОГО Михайла Юрійовича – солдата
МУЛЯВУ Романа Геннадійовича – солдата
САВЕНКОВА Дениса Олексійовича – старшого солдата
УЛЬЯНЕНКА Костянтина Володимировича – лейтенанта

Нагородити медаллю “За врятоване життя”
АРТЬОМЕНКА Максима Олександровича – солдата
БОРТНИКОВА Максима Володимировича – молодшого сержанта
ГНІДАША Максима Миколайовича – сержанта
КУЧБАЄВА Андрія Яковича – старшого сержанта
РЕШЕТНЯКА Станіслава Олександровича – молодшого сержанта
СІМОНОВА Сергія Вікторовича – молодшого сержанта
СКОРОХОДА Михайла Івановича – солдата
СТРЕЛЬЦОВА Олега Валентиновича – старшого солдата
ХОМЕНКА Петра Георгійовича – молодшого сержанта.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
28 липня 2023 року